

JOROISTEN JÄRVIKYLÄN KARTANON
MAATALOUDEN MUUTTUMINEN 1900-LUVULLA

Etnologian pro gradu –tutkielma

Jyväskylän yliopisto

Historian ja etnologian laitos

Tarja Itkonen

kevätlukukausi 2003

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Tiedekunta HUMANISTINEN	Laitos Historian ja etnologian laitos/etnologia
Tekijä Itkonen, Tarja	
Työn nimi Joroisten Järvikylän kartanon maatalouden muuttuminen 1900-luvulla	
Oppiaine Etnologia	Työn laji Pro gradu
Aika Kevätlukukausi 2003	Sivumäärä 96 + liitesivut (1 + 11)
<p>Tiivistelmä – Abstract</p> <p>Etnologian pro gradu -työssäni tarkastelen maatalouden muuttumista eräällä eteläsavolaisella tilalla, Joroisten Järvikylän kartanossa 1900-luvulla. Työn teoreettisia käsitteitä ovat systeemiteoria ja innovaatio. Järvikylän kartano muodostaa maataloussysteemin, jonka osat ovat syötealkiona toimiva maatila, työalkiona toimiva tilan työyhteisö ja tuotosalkiona toimiva tuotteiden hyödyntäminen. Systeemejä horjuttavina muutoksina voivat toimia uutuudet, innovaatiot. Tilan maatalouden kehittyminen ei ollut tasaista, vaan koostui erilaisista kausista, jolloin innovaatioiden ja tilanomistajan uudistusmielisyyden aste vaihtelivat.</p> <p>Syötealkio koostuu Järvikylän kartanon maa-alasta, karjasta, kasvituotannosta, metsätaloudesta ja koneistumisesta. Syötealkio muuttui pitkälti tilan ulkoisten tekijöiden johdosta. Torpparivapautus 1910-luvulla sekä siirtolaisten ja rintamamiesten asuttaminen 1940-luvulla pienensivät Järvikylän maa-alaa. Valtiovallan toimet maataloustuotannon sääntelemiseksi ja rajoittamiseksi aiheuttivat yhdessä työntekijäpulan kanssa tilan siirtymisen karjatuotannosta erikoistuneeseen (siirtonurmi, ruukkusalaatti) kasvituotantoon. Enenevä koneistaminen mahdollisti vähemmän työvoiman käytön. Tilanomistajan halu ja kiinnostus löytää sääntelystä vapaita ja taloudellisesti kannattavia tuotteita ohjasi tilan tuotantoa lypsykarjataloudesta kasvituotantoon. Tilan innovaatio-objekteina olivat traktori ja lypsykone, kasvituotannossa sokerijuurikas, ruukkuvihannekset ja siirtonurmi.</p> <p>Järvikylän työalkion, työyhteisön muuttuminen on sidoksissa syötealkioon, tilan maatalouteen. Työalkio muodostuu omistajien lisäksi tilalla työskentelevistä ihmisistä. Tilan työalkio on jättävissä keskeisen työntekijäryhmän perusteella kolmeen eri kauteen. Torpparikausi vallitsi vuosisadan vaihteesta 1920-luvulle, sitä seurasi sotiin päättyvä muonamieskausi ja siitä eteenpäin kasvavan palkkatyövoiman kausi.</p> <p>Järvikylän kartanon tuotosalkio sisältää tilan tuotteiden, eläin-, kasvi- ja erikoistuotteiden sekä metsän hyödyntämisen. Lypsykarjatalous toimi kahtalaisessa roolissa, osin tuoden tilalle ulkopuolista tuloa ja osin ilmentäen perinteisen maatalouden omavaraista luonnetta. Keskittynyt ja erikoistunut kasvituotanto puolestaan ilmentää maatalouden muuttumista perinteisestä maataloudesta maataloustuotantoon.</p>	
Asiasanat maatalous, kartano, innovaatio, systeemiteoria, tila, koneistuminen, siirtonurmi, ruukkusalaatti	
Säilytyspaikka	
Muita tietoja	

JOHDANTO	3
TAUSTAA.....	6
Kartano-käsite	6
Kartano-yhteisö	7
Järvikylän kartanon synty ja vaiheita	8
TEOREETTINEN VIITEKEHYS	13
Systeemitheoria.....	13
Innovaatio	15
MAATALOUDEN MUUTOS 1900-LUVULLA.....	17
Maatalouden rakennemuutos.....	17
Tuotantosuunnan muutos.....	19
MAA-ALAN JA TUOTANNON KEHITYS JÄRVIKYLÄSSÄ	22
Maa-ala	22
Lypsy- ja lihakarja	31
Muu eläintuotanto.....	36
Kasvituotanto	37
Koneistuminen.....	46
Metsätalous	50
Järvikylän syötealkio	52
JÄRVIKYLÄN TYÖYHTEISÖ.....	55
Työyhteisön koko ja koostumus	55
Työaika ja vuosirytm.....	64

Palkkaus	72
Järvikylän työalkio	77
TUOTTEIDEN KÄYTTÖ	78
Eläintuotteet.....	78
Kasvituotteet	80
Metsä	80
Erikoistuotteet	81
Järvikylän tuotosalkio	84
MAATALOUDEN MUUTOS JÄRVIKYLÄSSÄ 1900-LUVULLA.....	86
LÄHTEET	89
HAASTATTELUT	89
JÄRVIKYLÄN ARKISTO.....	89
MIKKELIN LÄÄNIN MAANMITTAUSKONTTORI.....	90
KIRJALLISUUS	91
LEHDET.....	93
TILASTOT.....	93

LIITTEET

JOHDANTO

Työssäni tarkastelen maatalouden muuttumista eräällä tilalla, Joroisten Järvikylän kartanossa. Ajallisesti tutkielmani rajoittuu 1900-luvun alusta lähelle nykyä, 1980-luvun lopulle. Sekä kartanoyhteisö että maatalous yleensä kokivat murroksen viime vuosisadalla. Kartanoyhteisön murenemisen ensimmäisenä ilmentymänä voidaan pitää torpparivapautusta 1910-luvun lopulla, sitä seurannutta muonamieskautta ja edelleen talvi- ja jatkosodan mukanaan tuomia maanluovutuksia ja kiihtyvää koneistumista. Maatalouden muutos omavaraisesta ja työvoimavaltaisesta järjestelmästä pääomavaltaiseen koneellistettuun tuotantoon on ollut suuri. Suomen liittyminen Euroopan Unioniin (1994) ja sen mukanaan tuomat muutokset maataloudelle ja yksittäiselle tilalle rajautuvat tutkielmani ulkopuolelle, niin kiintoisia kuin olisivatkin.

Tutkielmani lähteet koostuvat kirjallisuudesta, arkistomateriaalista, tilastotiedoista ja haastatteluista. Kartanot on perinteisesti nähty muusta maatalousyhteisöstä poikkeavina kokonaisuuksina. Niiden on katsottu toimivan innovaatiokeskuksina jotka välittävät uusia vaikutteita eteenpäin. Uudemmat kartanotutkimukset eivät suoranaisesti tue tätä käsitystä, esimerkiksi Bo Lönnqvistin toimittama syvätkä tutkimus Tenholan Karsbyn kartanosta (1978) ja Olle Sirenin teokset Pernajan Sarvilahdesta (1980) ja Malmgårdista (1988). Kartanot nähdään pikemmin toimijoina muiden yhteisönsä toimijoiden rinnalla. Kartanotutkimukset ovat tarjonneet omaan tutkimukseeni liittyen samaa aihepiiriä ja kokonaisuutta koskevia näkökohtia. Malmgård -tutkimus on lisäksi antanut vertailumateriaalia omaan työhöni. Vanhempaa kartanotutkimusta edustavat useat Eino Jutikkalan teokset, muun muassa ansiokas teos "Läntisen Suomen kartanolaitos Ruotsin vallan viimeisenä aikana" (1932). Edvard Gyllingin torpparitutkimus "Suomen torpparilaitoksen kehityksen pääpiirteet Ruotsin vallan aikana" (1909) valottaa kartanotaloutta työntekijöiden, torppareiden näkökulmasta.

Suoraan Joroista sivuavia tai koskevia tutkimuksia ovat Eva-Christina Mäkeläisen väitöskirja säätyläisten seuraelämästä 1700-luvun Turussa, Viaporissa ja Savon kartanoalueella (1972), Anna-Maria Åströmin pro gradu -työ torppareiden

ja muonamiesten oloista Joroisten Frugårdissa (1981) sekä Åströmin väitöskirja Savon alueen herraskartanokulttuurista (1993). Mäkeläisen teos on luonteeltaan kulttuurihistoriallinen. Åströmin työt ovat puolestaan selvemmin kansatieteellisiä valaisten pienyhteisöjä ja niissä tapahtuneita muutoksia.

Kartanotutkimusten ja erilaisten maataloushistorioiden lisäksi lähteinä ovat olleet Järvikylän kartanoa ja Joroisten kuntaa käsittelevät teokset. Eräs tilan isännistä, N. Karl Grotenfelt kirjoitti lukuisia Grotenfelt-sukua ja Joroisten kuntaa koskevia teoksia, jotka tarjoavat omalle työlleni ajallista näkökulmaa ja yksityiskohtaisia tietoja. Järvikylän kartanosta on valmistunut myös Antti J. Immosen (1974) kirjoittama uudempi kartanohistoriikki.

Kirjallisuutta täydentää ja syventää kartanon arkiston tarjoama materiaali, lähinnä tilaa, karjataloutta ja palkollisia koskevat asiakirjat. Ongelmana on, että N. Karl Grotenfeltin jälkeinen arkistointi 1960-luvulta lähtien on varsin sattumanvaraista.

Tilastotiedoin olen vertaillut Järvikylän kartanon maatalouden muuttumista maatalouden yleiseen muuttumiseen. Tilastointitietojen keruutavoista johtuen olen käyttänyt eri alueiden tietoja. Mikäli saatavilla on ollut Joroista koskevia tietoja, niin olen ensisijaisesti hyödyntänyt niitä. Muutoin olen käyttänyt joko entistä Mikkelin lääniä (osa Itä-Suomen lääniä) tai Mikkelin läänin maatalouskeskuksen aluetta koskevia tietoja.

Haastatteluilla olen pyrkinyt selventämään ja täsmentämään kirjallisuuden ja arkistoaineiston pohjalta muotoutunutta kuvaa. Haastateltavien joukko koostui sekä tilanomistajista että tilalla työskennelleistä ja edelleen työskentelevistä. Haastattelutilanne on ollut avoin, ts. keskustelu on polveillut omia teitään esitettyjen kysymysten mukaan kuitenkin asiassa pysyen tai ainakin sinne palautuen. Kysymykseni ovat hiukan vaihdelleet haastateltavan aseman ja tehtävien mukaan. Haastatelluilta olen kysynyt muun muassa työtehtävistä, työnteosta, muutoksista, konekannasta, palkkauksesta ja kartanon väen yhteisistä tilaisuuksista. Haastattelujen tavoittama aika on sidoksissa haastateltavien muistamaan ä-

kaan, ts. kuva Järvikylän kartanon maataloudesta 1900-luvun alkupuolelta muodostuu kirjallisuuden ja arkistoaineiston pohjalta.

Tarkastelen Järvikylän kartanon maatalouden muuttumista suhteessa yleiseen maatalouden kehitykseen. Tilan vaikutukset ympäristön maataloudelle tai pienyhteisön muutokset tulevat esille ainoastaan epäsuorasti osana kartanon talouden muuttumista. Pysin vastaamaan kysymyksiin: mikä on aiheuttanut tilalla muutoksia? Mitä muutoksesta on seurannut? Onko tilalla pyritty ennakoimaan muutosta? Kuinka?

TAUSTAA

Kartano-käsite

Aluksi tarkastelen kartano-käsitettä. Puhekielessä kartanolla tarkoitetaan tavallisimmin suurtilaa; tilaa, jonka rakennuskanta on huomattava tai maa-ala keskimääräistä suurempi. Nykysuomen sanakirja määrittelee kartanon seuraavasti:

"huomattavan iso (komearakennuksinen) maatila, herraskartano, "hovi", varsinkin vanha rälssitila; usein erikoisesti tällaisen keskeisestä rakennusryhmästä tai talon rakennusryhmä tai piha(maa) usein ympäröivine rakennuksineen, karjapiha" (Nykysuomen sanakirja 1 1978, 224).

Yleisluonteinen määritelmä korostaa rakennuskannan merkitystä ja antaa ymmärtää, että komeat rakennukset ja laajat maa-alat liittyvät kiinteästi kartanoihin. Kartanoa ei voida kuitenkaan määritellä yksinomaan ulkoisten seikkojen avulla vaan käsitettä voidaan selventää historiallista kehitystä tarkastelemalla.

Kartano on eräänlainen yleistermi, joka sisältää joukon erityyppisiä tiloja. Talonpoikaistalo sai verovapauden ja kohosi rälssiin ilmoittautumalla ratsupalvelukseen. Rälssimiehen asuintilaa kutsuttiin säteriksi, se oli aluksi lähinnä sosiaalinen käsite tarkoittaen juuri aatelisen asuinkartanoa, myöhemmin käsite laajeni kameraaliseksi. Säteriin saattoi aluksi kuulua muutama läänitetty talonpoikaistila, myöhemmin säteriä voitiin laajentaa liittämällä siihen lisää tiloja. Säätyläis-asutuksen tuli olla jatkuvaa sekä viljelyksen ja talouden laajoja ja vakaita, jotta tilan asema säilyi. Maanviljelyn ja rakennusten laiminlyönnin seurauksena saattoi olla verovapauden menettäminen. (Jutikkala 1932 I, 2-3, 27; Gardberg 1989, 7-8.) Kartanotaloudelle oli ominaista myös laaja palveluskunta, jonka kehityksestä myöhemmin.

Savossa kartano-määritelmän täyttävälle tiloille on Åströmin mukaan ominaista kuuluminen säätyläisomistukseen, alustalaisten pitäminen (torppari, lampuoti tai mäkitupalainen) ja mahdollisuus elää "säädynmukaisesti" (Åström 1993, 38).

Voimakkaasti yksinkertaistaen kartano voidaan määritellä aatelisten omistamaksi suurtilaksi, jolla oli runsaasti työväkeä.

Järvikylä täyttää kartanokriteerit niin säätyläisomistuksen, maaomaisuuden kuin työväenkin osalta, joten kokonaisuutta voi kutsua kartanoksi sekä tilan syntyluonteen (ks. jäljempänä) että yleisnimityksen perusteella.

Kartano-yhteisö

Kartanoyhteisö oli hierarkkinen ja koostui omistajien, säätyläisten lisäksi eri asemassa olleista työntekijöistä. Työntekijät voidaan karkeasti jaotella neljään ryhmään: palkolliset, tilapäinen työväki, lampuodit ja torpparit. Palkollisiin kuuluivat talon ruoassa olevat rengit ja piit, sekä omassa ruoassa elävät muonamiehet. Muonamiehissä voidaan erottaa kaksi eri ryhmää: muonarengit ja -torpparit. Muonarengit olivat aviossa olevia renkejä, jotka asuivat erillisissä mökkeissä tilan lähetyvillä. Muonatorpparit puolestaan olivat mökkiläisiä, jotka tekivät muonapalkkaa vastaan päivätöitä. (Soininen 1974, 40; ks. myös Jutikkala 1932 II, 227-230, 233-234.)

Tilapäinen maataloustyöväki eli kausi- ja satunnaistöiden varassa maatalouden vuotuisesta työrytmistä riippuen. Keväisin ja kesäisin töitä oli runsaasti maatöistä johtuen, sen sijaan talvisin töitä ei useinkaan ollut riittämiin. Irtaimeen maataloustyöväkeen kuuluivat mäkitupalaiset, itselliset ja loiset. Heidän keskinäinen asemansa erosi lähinnä asumismuodon suhteen. Mäkitupalaisella oli oma mökki joko talon tai kylän yhteismaalla. Itsellisillä työmiehillä oli erillinen asunto, loinen puolestaan asui samassa huoneessa joko talonväen tai töisten loisperheiden kanssa. (Soininen 1974, 40-41.)

Edellisistä ryhmistä poiketen lampuotit oli kokonaisen tilan vuokratilajelijä, jonka asema ei kuitenkaan ollut itsenäinen. Hän suoritti tilasta vuokraa emätilalle päivätöinä ja luonnontuotteina joko tietyn veron mukaan tai vaikkapa puolet sadon määrästä. (Jutikkala 1958, 2. painos, 231-232.)

Kartanoiden suurtalous vaati runsaasti työvoimaa ja aikaa myöten merkittävimmäksi työvoimaryhmäksi muodostuivat torpparit. Torppari oli samanaikaisesti sekä osatilan vuokraaja että kartanon työmies. Kartano rakensi työmiehelleen torpan ja vuokraaja huolehti rakennuksen lisäksi pelloista ja niityistä. Metsään torpparilla oli kotitarvepuun otto-oikeus. Vuokrana torppari suoritti kartanoon sekä päivä- että urakatöitä, lisäksi torpparit tekivät myös ns. apupäiviä. Työsuoritusten ohella vuokraa maksettiin myös tavarasuorituksina. Ne olivat usein määräsuuruisia, toisinaan myös määräosa sadosta. (Soininen 1974, 36-37.)

Omistajien, alustalaisten ja palkollisten muodostama kartanoiden työyhteisö säilyi melko muuttumattomana 1910-luvulle saakka. Vuokratilojen itsenäistyminen merkitsi siirtymistä alustalaispainotteisesta järjestelmästä muonamiesjärjestelmään ja myöhemmin edelleen ihmistyövoimasta konevoimaan.

Järvikylän kartanon synty ja vaiheita

Joroinen sijaitsee Etelä-Savon maakunnassa Itä-Suomen (entisen Mikkelin) läänin alueella (Suomalainen tietosanakirja 3 1990, 395). Lähimpään kaupunkiin Varkauteen on Joroisten kirkonkylältä matkaa 19 kilometriä. Maakunnan pääkaupunki Mikkelin sijaitsee 69 kilometrin päässä.

Viljelyskelpoinen maa ja silloinen Venäjän rajan läheisyys ovat osaltaan vaikuttaneet siihen että alueelle on perustettu runsaasti kartanoita. Läänityskauden huipulla 1600-luvulla läänitettiin alueita Savosta usein sotapalveluksen, myöhemmin myös siviilivirkojen perusteella. Suomen pääasiallinen kartanoalue sijoittuu Etelä- ja Länsi-Suomeen vanhoille asutussijoille. (Jutikkala 1932 I, 38.)

Järvikylän kartano on muodostettu neljästä talonpoikaistilasta. Tilan kutsu-animeksi väkiintui Järvikylä, yksinomaisesti tällä nimellä tila tunnetaan 1660-luvulta lähtien. (Grotenfelt 1946, 6-8; Grotenfelt 1931, 277-280.) Järvikylän säteri tuli ratsumestari Nils Persson Groth'in (aateloitiin vuonna 1677 nimellä Grotenfelt) omistukseen vuonna 1674. Monien Savon aatelisten tavoin hänkin oli inkerinmaalaista ja balttilaista sukujuurta. Kruunun hyväksi tekemistään palve-

luksista hän oli saanut vuonna 1659 maata Kotkatlahden kylästä Joroisista. (Grotenfelt 1946, 18-20.)

Lahjoitusmaiden peruuttaminen valtiolle, suuri reduktio, pantiin toimeen etenkin 1680-luvulta lähtien. Koska Grotenfeltin lahjoitusmaat olivat aiemmin olleet sotilastiloja, ne julistettiin palautetuiksi. Anomuksesta Järvikylän sallittiin kuitenkin pitää säterivapaus ratsupalvelusta vastaan. (Grotenfelt 1946, 19-20.)

Järvikylän kartano oli lampuotien hoidossa ja viljeltävänä aina 1820-luvulle saakka, jolloin Grotenfelt-suvun tilat Järvikylä, Paajala ja Kotka jaettiin kolmen perillisen kesken (Grotenfelt 1946, 28-30).

Järvikylän kartanossa alkoi merkittävä kehityskausi 1860-luvun lopulla, jolloin tila oli viiden perillisen muodostaman osakeyhtiön, Järvikylä Gods Ab:n hallussa. (Vrt. Jokioisten kartanolääni - Jockis Gods Ab 1871. Jokioinen oli huomattavasti Järvikylää suurempi. Rasila 1961, 86.) Tilan isännöitsijänä toimi Nils Grotenfelt joka oli valmistunut agronomiksi Ultunan maatalousopistossa Ruotsissa. (Immonen 1974, 18-19.)

Maatalous oli sangen viljelysvaltaista. Länsi-Suomessa harjoitettiin etupäässä peltoviljelyä, Itä-Suomi puolestaan oli merkittävää kaskiviljelyaluetta. Karjan tärkein tehtävä oli lannan tuottaminen pelloille ja muiden karjataloustuotteiden (maito, liha, vuodat, villa) arvostus oli vähäistä. Viljantuotannon kriisin ja 1860-luvun katovuosien johdosta maataloudelle ryhdyttiin etsimään uutta suuntaa, osin karjataloudesta ja osin kasvinviljelystä. (Soininen 1980, 386-407.) Karjataloudelle suotuisa mieliala liittyi voim edulliseen hintakehitykseen ja Itä-Suomesta katsoen Pietarin läheisyyteen markkina-alueena (Simonen 1949, 80). Peltoalan käytössä kuvastuu tuotantosuunnan muuttuminen karjataloutta suosivaksi. Vuonna 1910 kaksi kolmasosaa koko maan peltoalasta oli rehuntuotannossa. (Vihola 1991, 20.)

Järvikylässä Nils Grotenfelt paneutui karjatalouteen, hänen kiinnostuksensa kohteeksi muodostui erityisesti suomalaisen karjan jalostaminen. Yhdessä kar-

jatalouden kanssa kehittyi meijerialous. Järvikylään perustettiin Joroisten yhtiömeijerin epäonnistuttua oma meijeri, jossa valmistettiin sekä voita että juustoa. (Immonen 1974, 20-22.)

Taulukko 1. Järvikylän kartanon pinta-ala ja osatilat vuonna 1868 (Grotenfelt 1946, 71).	
Tila	Pinta-ala
Järvikylän säteri	8 273 ha
Ruuhilampi no 1 (Jäppilä)	69 ha
Ruuhilampi no 2 (Jäppilä)	87 ha
Mammola (Pieksämäki)	406 ha
Laasiala (Ristiinan pitäjä)	154 ha
yhteensä	8 989 ha

1860-luvun lopulla Järvikylän kartanon kokonaispinta-ala oli 8 989 hehtaaria. Tällöin kartano muodostui Järvikylän säteristä, Jäppilässä sijaitsevista kahdesta Ruuhilampi -tilasta, Pieksänmän Mammolasta ja Ristiinan pitäjän Laasialasta. Pinta-alaltaan suurin oli emätila, Järvikylä 8 273 hehtaaria. (Grotenfelt 1946, 71.)

Tilan peltopinta-ala oli runsaat 40 hehtaaria vuonna 1868 ja kasvoi 100 hehtaariin vuoteen 1883 mennessä. Uudisraivauksen yhteydessä otettiin käyttöön vuoroviljely. (Grotenfelt 1946, 97-99.) Karjatalouden ollessa etusijalla paneuduttiin myös karjanruokinnan kehittämiseen. Pelloilla ryhdyttiin viljelemään heinää (timoteitä, puna-, valko- ja alsikeapilaa, nurminataa, kattaraa ja koiranruohoa), mikä aluksi herätti kanssaviljelijöissä hilpeyttä. (Immonen 1974, 20.) Heinän peltoviljely oli tuolloin vielä uutta eikä peltoalan käyttöä rehun tuottamiseen leipäviljan sijasta pidetty hyväksyttävänä. Maanparannusaineina pelloilla käytettiin mutaa, kalkkia, luujauhoa ja superfosfaattia. Kalkkia ja luujauhoa saatiin kartanon omasta tehtaasta. (Immonen 1974, 20.)

Pyrkimys tehokkaampaan maatalouteen vaati tehokkaampia välineitä ja menetelmiä. Järvikylän maatalouden koneistaminen alkoi 1860-luvulla, samaan aikaan ryhdyttäessä maanviljelyn ja karjanhoidon parantamiseen. Tuolloin tilalle

hankittiin muun muassa kääntöaura, silppuri, hevoshara, juuresten kylvökone ja hevosvetoinen puimakone. (Grotenfelt 1946, 109.)

Tilan työntekijämäärä kasvoi 1800-luvun loppua kohden. Tilanne palveluskunnan osalta vuosina 1893-94 oli seuraava:

- meijerikkö
- kirjanpitäjä
- kaksi työnjohtajaa
- taloudenhoitaja
- keittäjä
- sisäkkö
- keskustyttö
- pyykkäri
- kaksi karjakkoa
- navettapiika
- kuski
- tallipoika
- metsänvartija
- kaksi renkiä
- 14 muonamiestä

Järvikylään oli perustettu meijeri- ja karjanhoitokoulu vuonna 1872 sekä kansakoulu vuonna 1874. (Grotenfelt 1946, 184.) 1800-luvun lopulla kouluilla työskentelivät johtaja, opettaja ja opettaja-taloudenhoitaja. Yhteensä tilalla työskenteli 34 henkilöä, lisäksi kouluissa opiskeli kaksitoista oppilasta. Torppareiden määrä oli vuoteen 1888 mennessä kasvanut 43:een ja lampuotien määrä vähentynyt kahteen. (Grotenfelt 1946, 158-159.)

Edellä esitetystä voi havaita työntekijöiden määrän, sekä palkollisten että alustalaisten, kasvaneen huolimatta alkaneesta koneellistumisesta. Syynä lienee talouden kaikinpuolinen laajentuminen, kasvu sekä pelto- että niittyaloilla, karjamäärässä ja yksityistaloudessa, toisaalta myös koneiden tehottomuus ja kalteus verrattuna työntekijöihin. Toistaiseksi oli edullisempaa pitää suurta alustalais- ja työntekijämäärää kuin hankkia koneita.

Maatalouden uudistamisen yhteydessä myös Järvikylän kartanon rakennuskantaa uudistettiin, 1800-luvun lopulla valmistuivat muun muassa uusi päärakennus, talli- ja navettakokonaisuus, tilanhoitajan asunto, sikala ja joukko muita talousrakennuksia (Grotenfelt 1946, 91-97).

TEOREETTINEN VIITEKEHYS

Systemiteoria

Järvikylän kartanoa voidaan tarkastella maataloussysteeminä. Systemi on yleisesti määriteltävissä joukoksi, joka koostuu alkiosta ja niiden välisistä suhteista. Systemiteoria näkee todellisuuden koneina ja koneistoina, joita voidaan tutkia. On kaksi mahdollista tapaa tarkastella systeemejä: analyyttinen tai syntetttinen. Analyyttisessä tarkastelutavassa kokonaissysteemi jaetaan tarkoituksenmukaisiin alisysteemeihin kunnes katsotaan ettei jakoa kannata enää jatkaa. Muistettava on, että lähtökohdaksi otettu kokonaissysteemi on sopimuksenvaarainen, ts. erikseen on sovittu tietty kokonaisuus josta lähdetään liikkeelle. Syntetttisen tarkastelun lähtökohtana ovat perusalkiot ominaisuuksineen ja niiden muodostama systemi ja näiden kautta kootaan suurempaa kokonaisuutta. Kokonaisuuksille on ominaista sisäinen ja ulkoinen ristiriita, joka ratkaistaessa aiheuttaa muutosta. Muutokset tuovat mukanaan uusia ristiriitoja, joita seuraavat ratkaisut, uudet ristiriidat jne. Näin kokonaisuudet eivät koskaan ole staattisia vaan alituisesti muuttuvia. (Niitamo 1968, 102-105.)

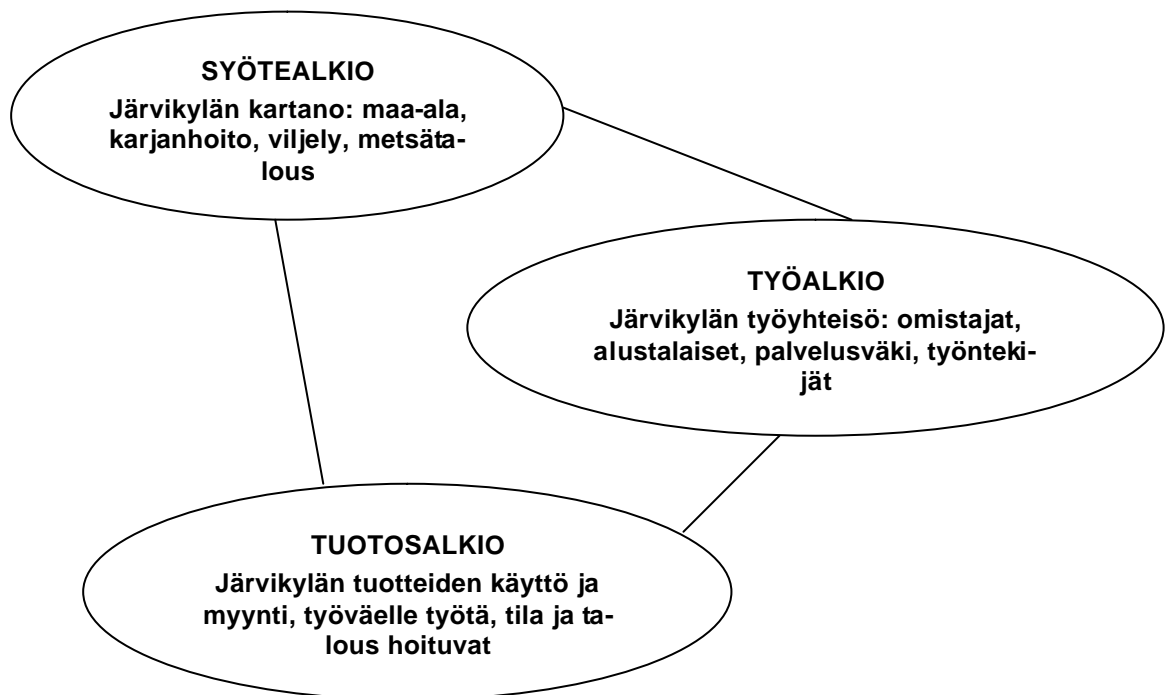
Systemi kuvataan yleensä ns. lohkokaaaviona: ympäristöstä systemi vastaanottaa syötteen, työstää sen ja luovuttaa tuoksen takaisin ympäristöön. Saatu palaute säätelee syötteen ottoa ja edelleen työstöä. (Niitamo 1968, 106-108; Wiio 1989, 27.) Näin systemiteoria on kolmijakoinen:

syöte - työ - tuotos

Jukka Pennanen on käyttänyt systemiteoriaa menestyksellisesti tutkiessaan Puruveden ammattimaista talvinuottausta (1979). Pennanen on lähestynyt talvinuottausta analyyttisesti. Aluksi hän on hahmotellut kokonaissysteemin, joka puolestaan on jaettu tarkoituksenmukaisiin alkiioihin, alisysteemeihin. Täten talvinuottaussysteemin syötealkiona toimii kalavesi, työalkiona nuottakunta ja tuotosalkiona kalanvälitys. (Pennanen 1979, 17, 133-134.)

Sovellettaessa systeemiteoriaa Järvikylän kartanon maatalouteen voidaan syötealkiona pitää itse maatilaa, so. maa-alaa, karjanhoitoa ja viljelystä. Oleellisena osana tähän alkioon kuuluu myös metsätalous, sillä metsän omistaminen on luonteva osa yksittäisen maatilan taloutta. Maatalousalkio liittyy suoraan työalkioon, työyhteisöön, joka koostuu tilalla työskentelevistä. Tilanomistajien lisäksi alkioon kuuluvat alustalaiset ja palkolliset, myöhemmin työntekijät. Merkittävää on työn ja omistajuuden luonne työyhteisöalkiolle. Työyhteisöalkio liittyy puolestaan tuotosalkioon, maataloustuotteisiin ja niiden hyödyntämiseen. Systemi on tavallaan itsesäätelevä: maataloustuotteiden kysyntä työllistää ihmisiä ja vaikuttaa samalla tilan tuotantoon.

Talvinuottaussysteemiä esikuvana käyttäen voi muodostaa seuraavanlaisen kaavion:

Tarkastelun kohteina ovat pääasiallisesti syötealkio, maatalous sekä työalkio, työyhteisö. Tuotosalkiota, maataloustuotteita ja niiden hyödyntämistä tarkastelen epäsuorasti, maatalouden ja työyhteisön osina. Tämä johtuu pitkälti saatavissa olleesta materiaalista.

Innovaatio

Systemeille ominaista tasapainon horjuttavaa muutosta voi tarkastella uutuuk-sien, innovaatioiden kautta. Yleisesti innovaation voi määritellä ennen havait-semattomaksi uudeksi ideaksi, tavaksi tai esineeksi. Ratkaisevaa on, että ko. uutuus on yksilölle tai yhteisölle ennen tuntematon, vaikka se olisi muualla jo tunnettu. (Rogers 1972, 352; ks. myös Brown 1981, 1.) Veikko Anttila määritte-lee innovaation maatalouden yhteydessä maataloustekniseksi uutuudeksi jota yhteisössä ei ole aikaisemmin esiintynyt (Anttila 1974, 16).

Innovatiivisuudella tarkoitetaan sitä kuinka aikaisin yksilö omaksuu uutuuksia suhteessa yhteisön muihin jäseniin. Rogers on muodostanut suhtautumisen pe-rusteella viisi eri ryhmää: innovaattori, varhainen omaksuja, varhainen enem-mistö, myöhäinen enemmistö ja vitkastelija. Kiteytetysti voi todeta, että innovaa-tioalttius edellyttää sekä sosiaalista että taloudellista pääomaa. Maatalouden uudistumisessa on kyse sosiaalisesta muutoksesta, joka voi toteutua vain jos on riittävästi tietoa uusista maatalouskeksinnöistä. Voidakseen hyödyntää u-tuuksia täytyy seurata tapahtumia lähiympäristöä laajemmin, kyetä ymmärtä-mään uutuuden merkitys ja olla riittävän varakas. (Rogers 1972, 357-360; Ro-gers 1969, 294-299, 314-315.) Uutuuksiin suhtautuminen ei ole yksioikoisesti kiinni joko myönteisyydestä tai kielteisyydestä vaan siihen vaikuttavat monimut-kaisemmat seikat (Brown 1981, 7-8).

Tultuaan tietoiseksi innovaatiosta yksilö arvioi sen vaikutusta esimerkiksi talou-delliseen tai sosiaaliseen asemaansa. Asenteen muodostamiseen vaikuttavat arvot, kokemukset ja tarpeet. Alustava hyväksyminen ilmenee uutuuden kokei-lemisena. Tällä tavoin havainnollistetaan innovaation erilaisia käyttömahdelli-suuksia sekä itselle että muille. Lopullinen hyväksyminen ilmenee käytön jatka-misena. Vahvistus voi luonnollisesti olla kielteinen, jolloin uutuus hylätään. (Rogers 1972, 353-355.)

Sosiaalisen ja taloudellisen aseman lisäksi maantieteellinen sijainti vaikuttaa innovaatioiden leviämiseen. Johan Galtungin mallin mukaan yksilöt voidaan ja-

kaa sosiaalisen aseman perusteella kahteen ryhmään, sosiaalisesti keskustassa eläviin ja sosiaalisesti periferiassa eli laidalla eläviin. Uudet ideat ja asenteet keksitään ja omaksutaan ensin keskustassa mistä ne leviävät periferiaan. Sosiaalisen kerrostuneisuuden mallin mukaan keskusta uudistaa ja omaksuu, periferia säilyttää ja puolustaa. Alueellisella tasolla tämä merkitsee, että keskuksista kaukana elävät henkilöt suhtautuvat muutoksiin vastahankaisesti, lähellä keskuksia toimivat henkilöt puolestaan ovat alttiita ja halukkaita muutoksille. Lisäksi innovaatioiden kulku hidastuu edettäessä taloudellisesti vaurailta seuduilta reunamaakuntiin. (Anttila 1974, 17-18; Brown 1981, 21.)

Anttilan mukaan (Anttila 1974, 11)

"uudenaikaistumisella tarkoitetaan vanhojen perinteisten maatalousmenetelmien ja -välineiden vaihtumista maatalouden koetoiminnan suositteluihin menetelmiin ja teollisuuden tuottamiin välineisiin".

MAATALOUDEN MUUTOS 1900-LUVULLA

Maatalouden rakennemuutos

Vuosisadan vaihteessa vuokratilajien (torpparit, lampuodit, mäkitupalaiset) ja tilattoman, tilapäisansioiden varassa elävän väestön asema nousi yleisen huomion kohteeksi. Suomessa oli maataloustiedustelun mukaan vuonna 1910 itsenäisiä, yli puolen peltotehtaan viljelmää määrällisesti 125 172 eli 56,6 % ja vuokratilajia 96 167 eli 43,4 %. Jälkimmäisille oli ominaista pieni koko, alle viiden peltotehtaan tiloja oli 77,8 % ja 5-10 peltotehtaan viljelmää 14,6 %. Pienviljelmistä vuokralla oli 92,4 %, joten pienet viljelyalat keskittyivät vuokratilajille, käytännössä torppareille. (Maataloustiedustelu v. 1910 IV, 76-78.)

Vuokratilajien ongelman ratkaisuksi nähtiin viljelmien itsenäistyminen. Vuonna 1918 annettu torpparilaki koski aluksi vain yksityisten vuokranantajien mailla olevia torppia ja mäkitupa-alueita. Myöhemmin laki laajeni koskemaan lampuottiloja sekä seurakuntien ja valtion vuokra-alueita. Vuoteen 1948 mennessä 124 381 vuokratilaa oli itsenäistynyt. Varsinaisen tilattoman väestön maansaanti ratkaistiin vuoden 1922 asutuslailla (Lex Kallio). Vuokra-alueiden itsenäistymisessä oli kyse yksityistilojen maa-alueista, asutuslaki uudistuneen koski ensisijaisesti valtion ja julkisyhteisöjen maita. Asutuslain perusteella muodostettiin vuoteen 1939 mennessä 14 872 viljelytilaa ja 9 107 asustustilaa. (Rasila 1967, 53-60.)

Maataloussiirtoväen ja rintamamiesten asuttaminen talvi- ja jatkosodan jälkeen järjestettiin niin ikään lainsäädäntöteitse, vuoden 1940 pika-asutuslailla ja vuoden 1945 maanhankintalailla. Ensisijaisia maanluovuttajia olivat valtio ja julkisyhteisöt, toissijaisesti luovutusvelvollisia olivat päätoimiset maanviljelijät. Luovutetuista maista muodostettiin viljelytiloja, joiden koko vaihteli kuuden ja viidentoista viljelyyn tai viljelykelpoisen peltotehtaan välillä. Lain piiriin hyväksyttiin 46 000 siirtoväkeen kuuluvaa, 12 000 sotainvalidia, -leskeä ja -orpoa sekä 62 000 perheellistä rintamamiestä. Lisäksi laki kattoi maanvuokraajien ja

maataloustyöläisten anomukset (4 000). Tiloja ja alueita muodostettiin runsaat 94 000 (luvussa eivät ole mukana ns. kylmät tilat). Kotitarvekäyttöä ja myyntiä varten annettiin tilakohtaisesti 17-125 kiintokuutiometriä metsää. (Pihkala 1967, 234-247; ks. myös Soininen 1982, 342-346.)

Maatilojen lukumäärä kasvoi Suomessa vielä 1950-luvulla, mutta kääntyi jo seuraavalla vuosikymmenellä laskuun. Maatalouden koneellistuminen ja viljelytekeminen kehitys edellyttivät tilakoon suurentamista ollakseen kannattavia. Tilojen lukumäärä on edelleen vähentynyt ja keskipeltoala kasvanut. (Komiteanmietintö 1980:9, 7-10.) Teollisuuden ja kehittyvien palvelujen tarjotessa työpaikkoja kaupungissa, muutti suuri joukko ihmisiä 1960- ja 1970-luvuilla maalta kaupunkiin (ja Ruotsiin). Kehitys jatkui samansuuntaisena 1980-luvulla. Maatalouspolitiikan tavoitteena olivat elinkelpoiset tilat, mihin pyrittiin tilakokoa kasvattamalla ja muodostamalla ns. järkeviä kokonaisuuksia. (Komiteanmietintö 1987:24, 134-135.) Uudisraivauksesta siirryttiin peltojen paketointiin ja metsitykseen (Komiteanmietintö 1976:74, 44-46).

Suomalaisella viljelmälle on ollut ominaista pieni koko. Tämä merkitsi, että viljelijä teki itse perheensä kanssa tilan työt saaden niistä pääosan tuloistaan. Valtaosa Suomen tiloista on näin ollen perheviljelmiä. Vain pieni osa viljelmistä on suurtiloja, jotka vaatisivat ulkopuolista työvoimaa. (Ellilä 1957, 328-330.)

Pienviljelmävaltaisuus johtui kehityksestä, jolla luotiin vuokratilajilijöille, tilattomille, siirtoväelle ja rintamamiehille mahdollisuus maatalouden harjoittamiseen omalla itsenäisellä tilalla. Aiemmin lukumääräisesti suurin ryhmä oli 2-5 hehtaarin kääpiöviljelmä, 1950-luvulta lähtien 5-10 hehtaarin pienviljelmä syrjäytti sen. Suurten viljelmien, yli 50 hehtaaria, kohdalla tapahtui aluksi määrällistä laskua, mikä kääntyi päinvastaiseen suuntaan 1950-luvulla. (Ellilä 1957, 328-330.)

Tilojen lukumäärä oli suurimmillaan 1950-luvulla, jolloin tiloja oli 262 000, mistä se putosi 186 000:een. Kokonaispeltoala väheni tilakoon kasvusta huolimatta. Kehityksessä kuvastuu harjoitettu maatalouspolitiikka: peltojen paketointi, metsittäminen ja kesannointi. (Komiteanmietintö 1987:24, 85-87.)

Tuotantosuunnan muutos

Suomen maatalous painottui 1900-luvun alussa karjatalouteen. Tähän vaikuttivat voimientimahdollisuuksien lisääntyminen ja toisaalta halpa tuontivilja (Vihola 1991, 17-21).

Taulukko 2. Peltoalan käyttö vuonna 1910 (Maataloustiedustelu 1910).		
Laji	Ha	%
heinänurmi	744 000	40
rehuvilja	435 000	23
leipävilja	353 000	19
peruna ja juurikasvit	86 000	5
muut kasvit	12 000	1
kesanto	232 000	12
yhteensä	1 865 000	100

Karjanrehun osuus peltopinta-alasta vuonna 1910 oli yli 60 %, leipäviljan osuuden ollessa 19 %. Kokonaispeltoalan kasvu suuntautui rehunviljelyyn, ei leipäviljaan. Maataloudessa oli siirrytty leipävilja valtaisesta tuotannosta karjanrehun, heinän ja rehukauran viljelyyn. (Vihola 1991, 17-21.)

Viljelyn painopisteen muuttuessa muuttuivat myös viljelymenetelmät. Käyttöön otettiin heinän- ja viljankiertojärjestelmät pelloilla sekä uudet tehokkaat työkalut ja maatalouskoneet, joita olivat muun muassa rauta-aurat, rautapiikkiäkeet sekä niitto-, harava- ja puimakoneet. (Ellilä 1957, 62-65; Korpela 1967, 35-36.)

Elintarvikeomavaraisuudesta huolestuminen johti ensimmäisen maailmansodan jälkeen tuotantosuunnan tarkistukseen. Maataloustuotannon kasvua edistettiin maksamalla uudisraivauspalkkioita ja määräämällä uudisviljelyksillä tuotetulle leipäviljalle minimihinnat. Tuotantoa pyrittiin lisäämään myös kohottamalla hehtaarisatoja lannoituksen avulla, sekä karjanlannalla että väkilannoitteilla. (Korpela 1967, 37-39.) Kotimaisen tuotannon suojelemiseksi otettiin vuonna 1919 käyttöön viljatullit: jauhamaton ruis 8 penniä ja vehnä 11 penniä kilolta, ruisja u-

ho 11 penniä ja vehnä jauho 18 penniä kilolta. Tulleja korotettiin tämän jälkeen monesti. Taloudellinen laskukausi 1930-luvulla aiheutti vientipalkkioiden käyttöönoton. Eräille tuotteille, aluksi sianlihalle ja kananmunille, myöhemmin myös voille ja juustolle, ryhdyttiin maksamaan vientipalkkioita. (Korpela 1967, 47-49.) Viljelijä sai vientitodistuksen, jota vastaan hän sai tuoda tullitta tuottamaansa vastaavan määrän samoja lajeja ja ravintorasvoja. Myöhemmin vientitodistusjärjestelmä ulotettiin myös viljaan, rukiiseen ja ohraan. (Ellilä 1957, 251-252.) Karjatalousvaltainen maatalous tasapainottui vähitellen leipäviljan viljelyn lisääntyessä.

Maatalouden kehitys katkesi 1940-luvulla toiseen maailmansotaan. Sodan jälkeen maatalous oli edelleen keskeinen elinkeino pitkälle 1950-luvulle johtuen asutustoiminnasta ja myöhäisestä teollistumisesta. Maatalouden koneistuminen tapahtui pääasiassa 1950-luvulla jolloin siirryttiin yleisimmin traktorin käyttöön vetovoimana. Tämä näkyi vastaavasti hevospkannan vähenemisenä. Parantuneet menetelmät: tehokkaat koneet, kasvinjalostus ja väkilaannoitteet vaikuttivat satotasoja kohottavasti. Myös eläintuotos lisääntyi huolimatta eläinmäärän vähenemisestä. Kehitys johtui parantuneesta ruokinnasta ja jalostustoiminnasta. (Komiteanmietintö 1962:6, 11, 14-18; liite 5.) Pientilavaltaiseen Suomeen karjatalous soveltui, mutta toi tullessaan ylituotanto-ongelman, jonka ratkaisemiseksi käytettiin laajoja tuotannon ohjailu- ja rajoitustoimenpiteitä.

Maatalouspolitiikan tavoitteet selkiintyivät 1960-luvulla, myöhemmin niitä tarkennettiin edelleen. Tavoitteiksi määriteltiin pyrkimys omavaraisuuteen peruselintarvikkeiden osalta, viljelijöiden kohtuullinen tulotaso, hyvien ja halpojen elintarvikkeiden tuottaminen ja maaseudun elinvoimaisuus. (Komiteanmietintö 1962:6, 121-123; 1987:24, 6-7.) Suomalainen komitea määritteli omavaraisuuden seuraavasti (Komiteanmietintö B 1969:40, III; 1987:24, 2):

Maataloustuotanto vastaa kotimaista kulutusta eräin poikkeuksin kaikkien niiden maatalouden päätuotteiden samoin kuin muiden vähemmän merkitsevien tuotteiden kohdalla, joiden tuottamiseen meillä on katsottava olevan edellytykset.

Tuotannon rajoittamiseen ja supistamiseen pyrittiin määrätietoisesti 1960-luvulta lähtien. Kulutuksen ja tuotannon saattaminen tasapainoon nähtiin keskeiseksi tehtäväksi, varsinkin kun ylituotannon vienti kansainvälisille markkinoille vaikeutui. (Komiteanmietintö B 1967:66, 6-12.) Ensimmäisiä toimenpiteitä oli 3-vuotinen pellonvarausjärjestelmä. Sen mukaan viljelijä luopui korvausta vastaan pellon käyttämisestä tuotantoon, ts. hän paketoi peltonsa. Kotitarvetta varten viljelijällä oli oikeus pitää perunamaata sekä kasvi- ja puutarhaa. Sopimuksia tehtiin vuosien 1969-74 välillä. Järjestelmään liittyi palkkion maksaminen teuraaksi myytävistä lehmistä (teurastuspalkkiolaki 1970, 1971). Peltoa poistettiin tuotannosta myös kesannoimis- ja metsityssopimuksilla (1970-luvulla). Kyseisiä sopimuksia tuettiin maksamalla korvauksia. Kotieläintuotantoa säädeltiin sekä perustamis- että laajentamislupajärjestelmällä 1970-luvulta lähtien. Aluksi ko. järjestelmät koskivat vain suuria tilayksiköitä, mutta vähitellen rajoja madallettiin. Maidontuotannossa jokaiselle tilalle oli määrätty tuotantokiintiö (vuodesta 1985), joka vaikutti kaksihintajärjestelmään. Myös kananmunatuotantoon sovellettiin kiintiöjärjestelmää. Erilaisilla vähentämissopimuksilla maksettiin viljelijöille korvausta heidän luopuessaan kokonaan tai osittain tuotannosta, sopimukset koskivat muun muassa maidon-, kananmunien- ja sianlihantuotantoa. Viljelijällä oli mahdollisuus myös luopumiseläkkeeseen. Tuotanto- tai vientikatoilla pyrittiin osaltaan hillitsemään ylituotantoa. Maatalous velvoitettiin osallistumaan markkinomiskustannuksiin, jotka ylittivät tietyt katot. (Aaltonen et al. 1982, 4-12; Komiteanmietintö 1987:24, 16-18; ks. myös Komiteanmietintö 1976:74, 60-62.) Tuotantoa pyrittiin ohjaamaan sellaisiin tuotteisiin joista ei ollut ylituotantoa tai joita jouduttiin tuomaan, kuten puutarhakasveihin ja öljyväkirehuihin (Komiteanmietintö 1976:74, 59-60).

Maatalouden rakenteellisia edellytyksiä parannettiin rajoittamalla uudisraivausta ja tilojen osittamista, suurentamalla tilakokoa, erilaisin tilusjärjestelyin ym. Lainoituksen järjestämisellä luotiin edellytyksiä elinkelpoisten tilojen muodostamiselle. (Komiteanmietintö 1962:6, 121-126; B 1967:66, 76-92.)

MAA-ALAN JA TUOTANNON KEHITYS JÄRVIKYLÄSSÄ

Maa-ala

Järvikylässä 1800-luvun lopulla toteutettu maatalouden uudistus oli varoja vaativa ja tämän vuoksi maita jouduttiin myymään. Sivutila Mammola ja Ruuhilammen molemmat tilat sekä eräitä muita alueita myytiin vuosisadan vaihteen molemmin puolin. Myyty maa-ala oli yhteensä 6 991 hehtaaria. (Grotenfelt 1946, 70; ks. myös Immonen 1974, 23.)

Vuonna 1887 ostettu Tuomaalan tila korvasi osin myytyjä alueita Tilalla oli tarjota työvoimaa Järvikylälle ja edullinen sijainti emätilan kannalta. Tuomaala koostui kolmesta osasta (Grotenfelt 1946, 83-84.):

<i>Taulukko 3. Tuomaalan pinta-ala vuonna 1902.</i>	
<i>Palsta</i>	<i>Ha</i>
kotipalsta	140 ha
Huutokoski-palsta	120 h
Nivuranta-palsta	300 ha
yhteensä	560 ha

Tilan kokonaispinta-ala rakentui asuinrakennusta ympäröivästä kotipalstasta ja kauempana sijaitsevista Huutokoski- ja Nivuranta-alueista.

Tuomaalassa oli vuonna 1905 kymmenen torppaa joilla oli yhteensä 84,5 peltohehtaaria ja 81,75 niittyhehtaaria. Aluksi tila oli lampuotitilana, sittemmin se otettiin emätilan käyttöön. Tuomaalassa pidettiin osaa Järvikylän karjasta. Tilan viljelyksiä, 23 hehtaaria, kohennettiin lannoituksella ja kääntöauran avulla. Viljelystä hoitivat rengit, joista yksi toimi työnjohtajana. Yhdessä Tuomaalan alueiden kanssa Järvikylän maa-alueet muodostivat noin 2 500 hehtaaria. Tuomaala myytiin vuonna 1910. (Grotenfelt 1946, 84-85; ks. myös JA Ti 14, 4.)

Järvikylän isännöitsijän ja Maataloushallituksen ylijohdajan Nils Grotenfeltin kuoltua vuonna 1902 sekä velkataakan kasvettua päättivät Järvikylä Gods Ab:n osakkaat myydä Järvikylän ja Tuomaalan tilat vuonna 1908 agronomi, myöhemmin maanviljelysneuvos N. Karl Grotenfeltille. Hän oli toiminut kartanon tilanhoitajana vuodesta 1900. Tilan pinta-ala oli myyntihetkellä 2 032 hehtaaria. (Immonen 1974, 23; Grotenfelt 1946, 199; JA Ti 14.)

Taulukko 4. Järvikylän kartanon maa-ala vuonna 1908 (Grotenfelt 1946, 199).	
Maalaji	Ha
pelto	61 ha
niitty, kytömaa	332 ha
metsä	1 580 ha
joutomaa	13 ha
vesijättömaa	46 ha
yhteensä	2 032 ha

Viljely laajeni Järvikylässä uusien peltoalueiden käyttöön ottamisella sekä emätilalla että Rantahovin ulkotilalla. Emätilasta erillinen talouskeskus, Rantahovin ulkotila perustettiin 1800-luvun lopulla Maikonniemen torpan paikalle. Tila sijaitsi noin 2 km:n päässä päätilasta, Järvikylästä. (Grotenfelt 1946, 99-100.)

Taulukko 5. Järvikylän kartanon maa-ala vuonna 1920 (JA Ti 3).	
Maalaji	Ha
peltoa	181,3 ha
luonnonniittyä	40 ha
hakamaita	100 ha
metsää	1 066 ha
kasvitarhaa	1,7 ha
yhteensä	1 389 ha

Tilan pinta-ala väheni lähes 650 hehtaaria runsaassa kymmenessä vuodessa, mikä johtuu torpparivapautuksesta (ks. jäljempänä). Viljelty ala sen sijaan kasvoi kolminkertaiseksi.

Peltoviljelyä kohennettiin salaojittamalla vuonna 1921 15,5 hehtaaria tiiliputkilla, seuraavana vuonna salaojitettiin 5,5 hehtaaria lisää. Salaojitussuunnitelma tehtiin loppuille kotipelloille vuonna 1924, mutta se toteutettiin vain osin risusalaojituksena. (Grotenfelt 1946, 207.) Koko maassa salaojitettua peltoa oli vuonna 1930 3 % viljelyalasta. Tiiliputkiojitusta oli 16 % ja muulla tavoin ojitettua, johon risuojitus lasketaan, 59,2 % salaojitetusta alasta. Mikkelin läänissä suosituin menetelmä oli kivilsalaojitus, 74 % salaojitetusta alasta. Joroisissa tiiliputkiojitusta oli 27 hehtaarin ja kiviojitusta 50 hehtaarin alalla. Muutoin ojitettuna oli 38 hehtaaria, kaikkiaan kunnassa oli salaojitettu 115 hehtaaria maata. (Maataloustiedustelu v. 1929-30, osa 3, 10; taulu n:o 4, 66.) Järvikylän kartanon salaojitettu peltoala oli 11,6 % koko tilan peltoalasta, mikä on huomattavasti enemmän kuin koko maan salaojitettu peltoala. Järvikylän salaojitettu ala selittää ilmeisesti valtaosan Joroisten kunnan tuloksista.

Tilan maa-alaan ja työvoimaan vaikutti merkittävästi ns. torpparivapautus, jonka turvin vuokraviljelijöillä oli mahdollisuus lunastaa omiksi vuokraamansa alueet. Vuokra-alueiden lunastuslain (1918) mukaan torppaan voitiin erottaa enintään 10 hehtaaria, poikkeustapauksissa 20 hehtaaria peltoa ja 20 hehtaaria metsää. Mäkitupa sai erottaa korkeintaan 2 hehtaaria maata, sillä mäkitupa katsottiin asuntotilaksi. (Rasila 1967, 54.)

Ennen lain voimaantuloa Järvikylästä itsenäistyi yksi torppa (1916) ja yksi mäkitupa (1917). Loput vuokra-alueet itsenäistyivät vuosina 1918-21. Itsenäistyneillä torpilla oli peltoa ja niittyä yhteensä 233 hehtaaria, tilaa kohden peltoa oli keskimäärin 5,5 hehtaaria ja niittyä 11,1 hehtaaria. Kaikkiaan vuokraviljelijöille luovutettiin Järvikylästä runsaat 593 hehtaaria. (Grotenfelt 1946, 234-238.)

Vuokra-alueiden lunastuslakia täydensi asutuslaki (1922 Lex Kallio), joka koski varsinaista tilatonta väestöä. Asutuslain mukaan muodostettavat tilat jaettiin viljelystiloihin, joiden pinta-ala tuli olla yli kaksi hehtaaria, ja asuntotiloihin, joiden pinta-ala sai olla korkeintaan kaksi hehtaaria. Viljelystilan ajatuksellisena lähtökohtana pidettiin keskikokoista perhettä joka käyttää tilan hoitamiseen omaa työvoimaa ja saa tilalta elantonsa. (Rasila 1967, 59.)

Vuokra-alueiden lisäksi Järvikylästä itsenäistyi useita uudistiloja 1920-30-luvuilla. Tilat olivat pääosin pieniä alle 10 hehtaarin palstoja, mutta joukkoon mahtui suurehkojakin aloja. (Grotenfelt 1946, 238.) Monen muonamiehen tavoitteena oli oma itsenäinen tila. Suunnitelmat myös toteutuivat, esimerkkinä vuonna 1936 ostettu tila.

Honkaranta se ol kahen hehtaarin tila (haastattelu G; ks. myös JA Ti 1).

Järvikylässä sekä vuokra-alueiden itsenäistyminen että uusien tilojen ja lisämaiden kaupat solmittiin pääosin vapaaehtoisesti. Maanhinta oli torpparivapautuksen yhteydessä 500 mk/ha 30 hehtaariin saakka ja sen ylittävältä osalta 100 mk/ha. (Grotenfelt 1946, 234; vrt. Siren 1985, 83.) Torpparikausi päättyi Järvikylässä 1920-luvun molemmin puolin 13 torpan, neljän mäkitupa-alueen sekä metsänvartijan tilan ja kahden niittyvahdin tilan itsenäistyessä pääosin vuoden 1918 lunastuslain nojalla (Grotenfelt 1946, 238-239; ks. myös JA To 4).

Taulukko 6. Järvikylän kartanosta 1910-1920-luvulla itsenäistyneet alueet (JA To 4).

<i>Alue</i>	<i>Aika</i>	<i>Pelto, ha</i>	<i>Niitty, ha</i>	<i>Kokonaisala, ha</i>
Hyttilä	1916	6 ha	13 ha	38,3 ha
Niemi	1918	6 ha	20 ha	34,4 ha
Kutvola	1919	16 ha	14 ha	64,1 ha
Monakko	1919	4 ha	7,5 ha	50 ha
Niemelä	1919			38,3 ha
Lutinmäki	1919	3 ha	3,5 ha	28,2 ha
Hakala	1919	3,7 ha	8 ha	30 ha
Pietilä	1919	3,5 ha	10 ha	23,3 ha
Niinistö	1919	8 ha	10,2 ha	26,8 ha
Metsola	1920	3,6 ha	13,3 ha	29,4 ha
Riipilä	1920	10 ha	10,8 ha	34,9 ha
Nivumäki	1920	4,3 ha	14 ha	40, 5 ha
Lapinluhta	1921	1 ha	12 ha	15,3 ha
Uimila				8,8 ha
Kataja				3,4 ha
Mustaniemi				5 ha
Honkala				0,4 ha
Nivuranta				34,2 ha
Särkijärvi				31,2 ha
Haarukka				25 ha
		yhteensä 69,1 ha	yhteensä 136,3 ha	yhteensä 470, 7 ha
		yhteensä 676, 1 ha		

Torppari Fredrik Herranen oli vuoteen 1914 saakka vuokralaisena Pietilässä, hän luopui torpasta ennen vuokrakauden umpeutumista (JA To 1c). Herranen lunasti vuonna 1920 itselleen Nivumäki-nimisen torpan. Herrasen ja Järvikylän välisessä kauppakirjassa määriteltiin myyty ala, kalaveden sijainti sekä erottamiskustannusten jakaantuminen ostajan ja myyjän kesken. Kauppasummasta sovittiin maksettavaksi aluksi käsiraha ja loput viidessä vuodessa 6 %:n korolla. Herranen sai metsään myyntioikeuden vain maksettua kauppahintaa vastaan. Torpan omistusoikeus siirtyi sopimuksen tekopäivästä. (JA To 5.)

Järvikylän vuokra-alueiden kauppaehdot olivat pääpiirteissään samanlaisia sisältäen kohdat myytävästä alasta, kauppasummasta, erottamiskustannuksista, kiinnitys- ja omistusoikeudesta sekä kalavesiosuudesta. Yksittäisiä sopimuskohtaisia eroja oli koskien muun muassa oikeutta rakennuksiin. (JA To 5.) Torpparivapautuksen yhteydessä emätilan omiin viljelyksiin liitettiin yksi torppa, Kivikko. Pienempiä alueita liitettiin toisiinsa, esimerkiksi Hyttilään yhdistettiin Aution ja Korven mäkitupa-alueet. (JA To 4.) Vuokra-alueiden itsenäistyttyä työvoimakysymys nousi ajankohtaiseksi.

Taulukko 7. Järvikylän kartanon pinta-ala 1920-luvun lopulla (Suomen maatilat IV 1932, 55).	
Maalaji	Ha
pelto	176 ha
luonnonniitty	40 ha
viljelty laidun	66 ha
metsä	905 ha
puutarha	0,5 ha
joutomaa	48 ha
yhteensä	1 205,5 ha

Torpparivapautuksen merkitys Järvikylän kartanon maa-alaan vaikuttaisi olevan vähäinen. Tilan pinta-ala 1920-luvun lopulla oli vajaat 200 hehtaaria pienempi kuin ennen torpparivapautusta. Ainoastaan metsäalassa tapahtui suurempaa vähenemistä.

Tilan viljelty ala kasvoi 196 hehtaariin vuoteen 1939 mennessä (Grotenfelt 1946, 206).

Uudistetun asutuslain (1936) mukaan yksityisiltä tiloilta sai pakkolunastaa maata vain lisämaaksi tilaan, joka oli merkitty maarekisteriin ennen 1.1.1939 (Ellilä 1957, 222). Järvikylästä lunastettiin tämän lain nojalla 23,5 hehtaaria, josta peltoa oli 2,5 hehtaaria (JA Ti 1).

Talvisodan jälkeinen siirtoväen asuttaminen järjestettiin pika-asutuslain (1940) avulla. Tarkoituksena oli mahdollistaa maatalousväestölle entisen ammatin ja elinkeinon jatkaminen. Maanhankinnassa valtion maat olivat etusijalla, sen jälkeen tulivat seurakuntien virkatalot ja niiden omistama muu maa, kuntien maa-alueet, yhtiöiden ja muiden yhteisöjen maa ja viimeisenä yksityisten omistama maa, mukaan lukien perheyhtiöt. Maata voitiin hankkia pakkolunastamalla, mutta pyrkimyksenä olivat vapaaehtoiset kaupat. Luovuttajalla ja maansaajalla oli mahdollisuus kauppohenkilöiden tekoon ilman valtion väliintuloa. Yksityistilojen osalta lunastus kohdistui rappio- ja keinottelutiloihin; tiloihin, joiden omistaja sai elantonsa muualta kuin maataloudesta tai ei asunut tilaa sekä isohkoihin tiloihin. Lunastettavien maiden tuli sijaita kauimpana tilan talouskeskuksesta. (Waris 1952, 103-106.)

Taulukko 8. Järvikylän kartanon maakaupat vuonna 1940 (JA Ti 1).		
Tilallinen	Pinta-ala, ha	Pelto, ha
Aabram Aholainen	46,5 ha	18 ha
Topias Onikki	30 ha	23 ha

Pika-asutuslain perusteella Järvikylän kartanossa tehdyt kaupat olivat vapaaehtoisia (JA Ti 1). Kauppojen määrä oli Järvikylässä vähäinen.

Huomattavasti laajempi asutustoiminta seurasi jatkosotaa. Maanhankintalaki (1945) jakoi maanomistajat ensisijaisiin ja toissijaisiin luovuttajiin. Edelliseen ryhmään kuuluivat valtio, rappiutilojen omistajat, tilakeinottelijat, yhtiöt, seurakunnat, kunnat ja ns. harrastelijamaanviljelijät. Pyrkimyksenä oli jälleen vapaaehtoinen maanluovutus, pakkolunastuksen kohteena oli heikosti viljelty ja suurten tilojen maa. (Waris et al. 1952, 114.) Suurtilojen luovutusvelvollisuus saattoi nousta jopa 80 %:iin maa-alasta (Pihkala 1967, 240). Suurtilat pyrkivät pienentämään maanluovutusvelvollisuuttaan muun muassa hankkimalla maata muualta luovutukseen, korvaamalla rahalla luovutettavaa maata, vetoamalla ns. kieli-pykälään ym. (Siren 1985, 85-91). Kielipykälän avulla haluttiin turvata kuntien sisäisten kielisuhteiden säilyminen.

Järvikylän omistaja N. Karl Grotenfelt oli ostanut myös toisen sukutilan, Paajalan vuonna 1916. Maanlunastuksen yhteydessä Järvikylää ja Paajalaa käsiteltiin yhtenä kokonaisuutena, joten tilojen maa-alat ja luovutettavat alat sekä luovutusvelvollisuus laskettiin yhteen. (JA Ti 1; Immonen 1974, 24.) Järvikylä katsottiin toissijaisesti luovutusvelvolliseksi. Tällöin otettiin huomioon vanhan sukutilan luonne, taloudelliset arvot, viljelmäkokonaisuuden säilyttämisspyrkimys, kulttuuriarvot ja suuri rakennuskanta. (JA Ti 1.)

Taulukko 9. Järvikylän kartanon maa-ala vuonna 1945 (JA Ti 2).	
Maalaji	Pinta-ala, ha
tonttia ja puistoaluetta	1 ha
peltoa	101,5 ha
maatalouskelpoista maata	45 ha
varsinaista metsämaata	723,2 ha
joutomaata	29,3 ha
yhteensä	900 ha

Ryhtyessään jatkosodan jälkeiseen maanhankintaan vuonna 1945 maanhankintalautakunta totesi Järvikylän kartanolla olevan tiluksia 900 hehtaarin verran (JA Ti 2). Maanlajin luokitus oli erilainen maanhankinnan yhteydessä verrattuna siihen mitä Järvikylässä käytettiin tilanhoidon yhteydessä.

Taulukko 10. Järvikylän kartanon maakaupat vuonna 1945 (JA Ti 1).		
Saaja	Ha	Pelto
valtio	127 ha	35 ha
pakkolunastettu	31,49 ha	
Vilho Kemppinen	21,8 ha	4 ha
Aarne Aholainen	10,3 ha	5 ha luhtaniittyä
Konsta Suvimaa	21,77 ha	
Frans Eemil Rytönen	7,23 ha lisämaata	
Ville Tuominen	18,76 ha	
Alli Tenhunen	0,48 ha lisämaata	
Viitamäki	1,12 ha	

Maanhankintalain mukaisten maakauppojen yhteydessä Rantahovin ulkotilasta luovuttiin (Immonen 1974, 26). Osin maakaupat sovittiin suoraan yksittäisen ostajan ja myyjän välillä, osin ostajana toimi Suomen valtio.

Lainsäädäntöön perustuneiden maakauppojen jälkeen Järvikylän kartanon maaoloissa ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia. Joitakin maa-alueita on myyty, muun muassa Joroisten kunnalle vuonna 1978 kaatopaikan rakentamiseen ja vuonna 1985 pohjaveden ottamoon. (Mikkelin läänin maanmittauskonttori, Järvikylä rek.no: 1:315, maanmittausasiakirjat.)

Taulukko 11. Järvikylän kartanon maa-ala 1980-luvun lopulla.	
Maalaji	Ha
peltoa ja puutarhaa	145 ha
metsää	550 ha
joutomaata	10 ha
yhteensä	705 ha

Tilan pinta-ala oli 1980-luvun lopulla 705 hehtaaria. (Haastattelu M.) Peltopinta-ala on pysynyt jotakuinkin samana koko 1900-luvun ajan, sen sijaan metsän osuus maa-alasta on vähentynyt tuntuvasti.

Lypsy- ja lihakarja

Järvikylän kartano oli 1900-luvun alussa keskittynyt lypsykarjatalouteen. Tilan karja oli aluksi pääasiassa ISK-rotua (Itä-Suomen karjaa), myöhemmin enenevästi Ayrshire-rotua. Lukumääräisesti karja vaihteli runsaasta 190:stä 60:een.

Taulukko 12. Järvikylän kartanon karjamäärä vuosina 1900-15 (Grotenfelt 1946, 122, 215-216).

<i>Vuosi</i>	<i>Sonni</i>	<i>Lehmä</i>	<i>Vasikka</i>	<i>Yhteensä</i>
1900	10	131		141
1903	7	144	43	194
1906	6	118	51	175
1908	5	112	49	176
1909-15	4	120	42	166

Karjan määrän vaihtelu tarkastelukaudella oli vähäistä. Ainoastaan vuosien 1900 ja 1903 luvuissa on suurempaa eroa, mikä selittyy sillä että vuoden 1900 tietoihin ei ole kirjattu vasikoiden määrää. Joroisissa oli vuoden 1910 maataloustiedustelun mukaan 5 527 päätä nautakarjaa, joista yli 2-vuotiaita lehmiä oli 4 269 ja alle 2-vuotiaita 1 258. (Maataloustiedustelu v. 1910, jälkimmäinen osa, taulu n:o 3, 169.)

Maataloustiedustelun mukaan Järvikylässä oli vuonna 1920 neljä sonnia, 115 lehmää, kaksi nuorta sonnia, 27 hiehoa ja kuusi vasikkaa. Yhteensä nautakarjaa oli 154 elukkaa. (JA Ti 3.) Joroisissa (ja Mikkelin läänissä) oli samaisen maataloustiedustelun mukaan 82 (1 577) sonnia, 3 856 (90 799) lehmää, 205 (5 599) nuorta sonnia, 863 (17 864) hiehoa ja 726 (31 204) vasikkaa. Kunnan alueella oli siten 5 732 päätä nautakarjaa ja läänin alueella 147 043 päätä. (Maataloustiedustelu v. 1920, taululiite n:o 2, 32-33.)

Taulukko 13. Järvikylän kartanon karjamäärä 1920-40-luvuilla (Grotenfelt 1946, 215-216).				
Vuosi	Sonni	Lehmä	Vasikka	Yhteensä
1922-32	3	95	37	135
1932-39	3	94	35	132
1940-44	2	81	30	113
1945	2	63	26	93
1946	2	40	24	66

Karjanhoitokoulun päättyminen vuonna 1912 ja vuokratiljelmien itsenäistyminen 1910-luvun lopulla vaikuttivat työvoiman ja laidunmaiden vähenemisenä myös karjan vähenemiseen. Sota-aika verotti edelleen karjaa, sillä elukoita otettiin sekä armeijan tarpeisiin että yleiseen kulutukseen. (Grotenfelt 1946, 215.) Sotien jälkeen lypsykarjan määrä vakiintui 50-60:een, karja oli pääasiassa Ayrshire-rotua. Karjan määrä ennen lypsytilan lopettamista vuosina 1970-71 oli 33 lehmää. Lisäksi tilalla pidettiin vasikoita, lehmävasikat kasvatettiin itse, sen sijaan sonnivasikat myytiin. (Immonen 1974, 31.)

Lypsykarjasta luovuttiin vuonna 1971 karjahuutokaupalla. Välittömänä syynä oli sekä karjan että navetan uusimistarve, lisäksi karjanhoitajan tilalle oli vaikea saada uutta työntekijää. Taustasyynä voidaan pitää valtiiovallan toimenpiteitä maidontuotannon vähentämiseksi. Vuonna 1970 annettiin laki lypsylehmien määrän vähentämisestä maksettavista palkkioista, ns. teurastuspalkkiolaki. Järjestelmän avulla koko maassa poistettiin tuotannosta noin 59 800 lehmää. (Aaltonen et.al. 1982, 7.)

Navetta ois pitäny uusia se oli vanha ja nyt sitä tuota laskeskeltiin ja kävi asiantuntijoita ja niin pois päin ja vuonna seittemänkymmentä vai oliko se seittemänkymmentäyks kun tuota lypsykarja hävitettiin (haastattelu H).

Lypsykarjan tilalle Järvikylään hankittiin itseuusiutuvaa lihakarjaa (Hereford-, Ayrshire- ja friisiläiskarjaa sekä näiden risteytyksiä). Enimmillään niitä oli noin 120 päätä. Lihakarjan kasvatusta lopetettiin vuonna 1978, jonka jälkeen pidettiin yksittäisiä mulleja kasvatuksessa (10-20 yksilöä) 1980-luvun puoleen väliin.

Jonkin verran oli tuota lihotus elikkä lihakarjaa sonneja ja niitä on ollu jopa tuota kaheksankytäneijä tais viimeset suurin piirtein olla (haastattelu F).

Navetalle pyrittiin löytämään uusi käyttötarkoitus. Tällöin harkittiin muun muassa lihotussikalan perustamista, johon ei kuitenkaan saatu valtioneuvostolta perustamislupaa. Sen sijaan lypsykarjan pidolle saatiin lupa, jolloin navetan peruskorjaamista tähän tarkoitukseen pohdittiin. Ajatuksesta luovuttiin kuitenkin säänneltyä tuotannon takia. (Immonen 1974, 31; haastattelu H.)

Pyritään pääsemään semmoisiin tuotteisiin jossa ei ole tavoitehintoja... koska eläintuotannossa on erittäin suuret no ei välttämättä sanoa vaikeuksia mutta kuitenkin lupaehto (haastattelu F).

Maatalouspolitiikka nimenomaan karjan osalta on ollu niin poukkehlevää et sitä ei tiedä ja koska suuria karjoja nimenomaan on rokotettu, rangaistu lisähinta-alennuksilla ja porrastetuilla markkinointimaksuilla niin se ois ollu taloudellisesti aika suuri riski ja täysin riippuvainen kuitenkin näistä ulkopuolisista tekijöistä eikä voi itse vaikuttaa siihen politiikkaan (haastattelu M).

Järvikylässä karjan kiusana olivat erilaiset eläintaudit, muun muassa tuberkuloosi, punatauti ja luomatauti. Taudeista päästiin eroon 1940-luvulla. (Immonen 1974, 20-21.) Tautien taltuttamiseksi navettahygieniää parannettiin, muun muassa vaihtamalla navetan puinen lattia betoniseksi vuonna 1904 ja ryhtymällä vasikoiden maidon pastörointiin. (Grotenfelt 1946, 137.) Eläinsuoja oli lantanavetta, jossa oli savipohjainen, katollinen lantäsäiliö. Navetan virtsakaivo oli sementistä. (JA Ti 3.) Uusi navettakokonaisuus valmistui vuonna 1926. Se sisälsi navetan 130 lehmälle, tallin 22 hevoselle, sikalan 10 sialle, rehuvaraston, puimahuoneen ja liiterin. Materiaalina oli savi- ja sementtitiili, katto oli aluksi päreistä, myöhemmin se korvattiin kattotiilillä. (Grotenfelt 1946, 201.) Navetta oli varustettu parsilla. Ruokinta ja lannanpoisto hoidettiin vaunuilla kiskosysteemin avulla, laitteet olivat käytössä vielä 1950-luvulla.

Lannanpoisto- ja ruokinnan siirtolaitteet jotka oli asennettu kaksytluvulla, tällaiset kisko, katossa kiskoilla kulkevat ja kärrit, vaunut... rehua pöydille ja sitten eri vaunut jolla lanta saatiin käytäviä pitkin vietyä lantalaan ja siellä tyhjennettyä (haastattelu M).

Kuivikkeena navetassa käytettiin aiemmin turvetta, myöhemmin sahajauhoa ja ruissilppua. (Grotenfelt 1946, 137.) Uuden navettakokonaisuuden valmistuksen myötä kaikki karja siirrettiin samaan paikkaan, aiemmin osaa karjasta oli pidetty muun muassa Rantahovissa (Grotenfelt 1946, 215).

Rantahovin ulkotilalla oli ollu navetta nuorta karjaa varten, jota ei tarvinnut lypsää (haastattelu D).

Lehmät lypsettiin käsin vuoteen 1928 saakka, jolloin siirryttiin konelypsyyn hankkimalla Alfa Lava-lypsykone. Kone säästi työvoimakustannuksia, mutta vaati liiaksi sähköä ja huoltoa, joten sen käytöstä luovuttiin. (Grotenfelt 1946, 217-218.) Vuoden 1929-30 maataloustiedustelun konekyselyn yhteydessä ei ole erikseen kysytty lypsykoneen olemassa olosta, joten koneen käyttämisen on täytynyt olla tuolloin poikkeuksellista (Maataloustiedustelu v. 1929-30, osa 3, 22).

Lypsykoneen käytöstä luopumisen jälkeen Järvikylässä siirryttiin takaisin käsin-lypsyyn. Uusi lypsykone hankittiin 1940-luvulla.

Vuoden parin päästä mä menin, ostettiin kone sitte sinne lypsykone (haastattelu L).

Lypsykoneita oli koko maassa vuonna 1941 300, joten kone oli yhä harvinainen. Joroisissa ei maataloustiedustelun mukaan tuolloin ollut ainuttakaan lypsykonetta. (Maatalouslaskenta 1941, osa II, taulu n:o 4, 95.) Koneiden määrä kasvoi hitaasti, vuonna 1950 lypsykoneita oli Joroisissa 3, vuonna 1959 59 ja vuonna 1969 238 (Maatalouslaskenta 1941, osa II, taulu n:o 4, 84-85; Maatalouslaskenta 1950, osa IV, taulukko 8, 100-101; Maatalouslaskenta 1959, II nide, taulu 5, 194; Maatalouslaskenta 1969, II nide, taulu 5, 88). Kasvuvauhti ei siten ollut suuri.

Maidon jäädytys tapahtui aluksi jäiden avulla. Talvisin Valvatus-järvestä nostettiin jäitä, joita säilytettiin kuopassa purukasan alla. Maitotonkat laitettiin jäillä kylmennettyyn vesialtaaseen jäähtymään ennen meijeriin kuljettamista.

Valvatuksesta otettiin ja sit varastoitiin kesäks ne aina tonne monttuun ja sieltä sitte aina maitosäiliöihin ja... sahanpuruilla peitettiin kyllä ku se ol tuota iso röykkiö sielä ni kyllä se säily aika hyvin että kyllä ne aina kesän riitti ja tahto joskus jäähää ylittekkii (haastattelu E).

Erilliset jäähdytyslaitteet ja tilatankki hankittiin 1960-luvun puolivälissä.

Maisterin aikaahan ne sitte hommas nuo jäähtytyslaitteet sitte... se oli siinä kuudenkymmenenviiden vuoden paikkeilla suurin piirtein se ja sitte sit sen jälkeen tul sit tää tilatankki tänne (haastattelu E).

Navetan puolella putkilypsy tuli käyttöön ja tankkisysteemi (haastattelu M).

Karjan ruokintaan käytettiin heinää, olkea, perunaa ja juureksia. Säilörehua ryhdyttiin antamaan 1900-luvun vaihteessa. AIV-rehua valmistettiin vuodesta 1929. Se tehtiin osin vihantarehusta (useimmiten juhannusrukiista), osin heinästä. Aluksi rehu tehtiin lautaseinäisissä kuopissa, myöhemmin sementtisäiliössä. Karjamäärän vähennettyä sotien jälkeen toinen puoli navetasta muutettiin AIV-varastoksi. Vasikoita ruokittiin ensi alkuun lähinnä maidolla, kuorittua maitoa vasikat saivat seitsemän ensimmäisen kuukauden aikana. Varttuneille vasikoille annettiin väkirehua, heinää ja juureksia. (Grotenfelt 1946, 125-129, 208.) Liha-karjaa ruokittiin muun muassa jätereuhulla.

Pidettiin näitä mulleja koska se rakennus oli kerran olemassa ja jätereuhua löytyy aina sopivasti niille (haastattelu M).

Valvatus-järven laskun yhteydessä vuonna 1861 kartano oli saanut laajat runsastuottoiset niittyalueet. Sekä alueiden kunnossapito että sadonkorjuu vaativat runsaasti työvoimaa, joten torpparivapautuksen jälkeen suuri osa luonnonniityistä jäi laitumiksi. (Grotenfelt 1946, 112-113.) Vuokra-alueiden itsenäistymisen yhteydessä useimmista laitumista luovuttiin, tällöin kymmenestä haasta jäi jäljelle kolme. Käytössä olevat hakamaat sijaitsivat lähempänä emätilaa kuin aiemmin. (Grotenfelt 1946, 209-210.) Karja käyskenteli peltolaitumilla, karjanlaitumia hoidettiin ja lannoitettiin samalla tavoin kuin peltojakin. (Joroisten lehti 5.2.1966, Toivo Puhkalan haastattelu.) Tavoitteena oli tuottavuuden kasvu.

Muu eläintuotanto

Järvikylän kartanon voimakas suuntautuminen lypsykarjaan aiheutti, että muut tuotantosuunnat jäivät vähemmälle huomiolle. Tilalla pidettiin kuitenkin lähinnä kotitarvekäyttöön sikoja ja lampaita. Lampaita oli vuonna 1904 20. (Grotenfelt 1946, 144.) Maataloustiedustelu kertoo, että vuonna 1920 siitosemakkoja oli kaksi, lihotussikoja yksi ja nuoria sikoja neljä. Tiedustelun mukaan tilalla ei tuoloin ollut lainkaan lampaita. (JA Ti 3.)

Taulukko 14. Sikojen ja lampaiden määrä vuosina 1922-46 (Grotenfelt 1946, 216).		
Vuosi	Sika	Lammas
1922-32	6	-
1932-39	13	-
1940-44	10	2
1945	7	18
1946	8	18

Sikojen määrässä oli pienempää vaihtelua kuin lammaskannassa, joka varsinkin sodan loppuvaiheissa ja sodan päättymisen jälkeen oli kohtalaisen suuri.

Omaan tarpeeseen pidettiin lisäksi siipikarjaa, kanoja ja kalkkunoita, esimerkiksi vuonna 1941 elukoita oli 83 (JA Ti 6).

Sikojen pito ja vastaava jota oli ehkä laajemmalti sillon viime vuosisadalla (so. 1800-luku) ja tän vuosisadan alussa (so. 1900-luku) niin niitä oli vielä viiskytluvun alussa oli vielä joitain emakkoja talossa niin kuin omaan tarpeeseen mutta ei myyntiin ja kanoja vastaavasti myöskin kalkkunoita vähän (haastattelu M).

Laajamittaisesta eläintaloudesta luovuttiin 1960-luvulla osaksi työvoiman puutteen vuoksi, osaksi halusta keskittyä tuottavimmille aloille.

Ei ollu mahdollista a) saada päteviä ihmisiä tällaseen hevostyöskente-lyyn ja toisaalta se olisi jo vaatinut liikaa, lypsykarjan pidon lopetta-minen sen sijaan oli harkintakysymys... koska silloinen isäntä ei ollu itse karjapuolen ammattilainen ja se kolmanneks olisi vaatinut erit-täin suuria investointeja, sille navetalle ei ollu mitään tehty kakskyt-luvun jälkeen kun se rakennettiin... siinä päädyttiin sitten siihen että lopetetaan lypsykarjan pito ja siinä jäi sitten lihakarjaa (haastattelu M).

Lypsykarjasta luopumisen jälkeen Järvikylässä kokeiltiin eräitä eläintuota-nosuuntia. Läheisellä, karjalaissiirtolaiselta takaisin ostetulla tilalla harjoitettiin 1970-luvun lopulla supitarhausta ja 1980-luvun alussa lypsyvuohien pitoa. Kummatkin hankkeet osoittautuivat kannattamattomiksi ja epätydyttäväiksi, eikä niitä jatkettu. (Immonen 1974, 33.)

Itseuudistuva lihakarja joka senkin pito lopetettiin seitkytkahdeksan eli viimeiset sen jälkeen oli vaan yksittäisiä mulleja kasvatuksessa täällä et tollanen kymmenen viiva kaksikymmentä mullia oli sitten vuoteen kaheksankymmentäkolme asti täällä kasvatettavana (haas-tattelu M).

Lypsyvuohien pitoa sillä ajatuksella että siinä vois juustoa mahdoli-sesti jalostaa tilalla... meillä oli parisenkymmentä lypsävää vuolta kai enimmillään (haastattelu M).

Sinnehä rakennettii supitarha... pitikö ne kolme neljä vuotta vissiin (haastattelu H).

Kasvituotanto

Karjatalouden keskeinen asema Järvikylän kartanon taloudessa vaikutti pelto-alan käyttöön. Kotipellot koostuivat yhdeksästä palstasta, jotka olivat osin tilan vanhoja viljely- ja hakamaita, osin uudempia vesijättömaita. Järvikylässä noudatettiin korkeammilla sijaitsevilla kuivilla kotipelloilla 5-vuotista A-kiertoa: kesanto, ruis, juurekset, ohra ja kaura. Kymmenvuotista B-kiertoa käytettiin demmilla suo- ja savimailla: kesanto, ruis, 5 heinää, kaura, vihantarehu ja kaura. (Grote n-felt 1946, 99.) Rantahovin A-kierron pellot sijaitsivat Kumpurannassa, Pirttinie-messä ja Puurannassa. Näiden hiekkapeltojen kierto muistutti kotipeltojen A-kiertoa sillä erotuksella että juuresten tilalla oli vihantarehua ja ohran tilalla kau-raa. Suo- ja savimailla noudatettiin samanlaista kiertoa kuin Järvikylän B-kierrossa. (Grotentfelt 1946, 101.) Heinää ryhdyttiin viljelemään myös A-

kierrossa Rantahovissa vuodesta 1915 ja Järvikylässä vuodesta 1926. Täten A-osa koostui: kesanto, ruis, $\frac{1}{2}$ juurikasvit ja heinä, $\frac{1}{2}$ ohraa ja $\frac{1}{2}$ heinää sekä 4 heinää, B-osa säilyi ennallaan. (Suomen maatilat IV 1932, 55.) Kierto oli 8-9 vuotta, jolloin kylvönurmi kesti 45 vuotta. Tosin viljelykiertojen suhteen oltiin joustavia, muun muassa ruis saatettiin kylvää heinän jälkeen jos se katsottiin tarkoituksenmukaiseksi. (Grotenfelt 1946, 206.)

Taulukko 15. Järvikylän kartanon peltoalan käyttö vuonna 1920 (JA Ti 3).	
Laji	Ha
kevätevehnä	0,75 ha
syys- ja juhannusruis	16 ha
kaura	46 ha
herne, papu, virna	0,5 ha
heinänsiemen	1 ha
heinä	89 ha
vihantarehu	4 ha
rehunauris (turnipsi)	2 ha
peruna	3 ha
kesanto	14 ha
muu pelto	1,15 ha
yhteensä	181,3 ha

Taulukosta ilmenee, että valtaosa Järvikylän peltoalasta käytettiin tavalla tai toisella karjan ruokkimiseen, heinää ja kauraa viljeltiin määrällisesti eniten. Leipäviljan osuus oli vaatimattomampi. Karja toi tilalle suurimmat tulot joten se vaati myös suurimman paneutumisen.

Vastaavana aikana Joroisten kunnan alueella viljellyn alan käyttö oli samansuuntaista kuin Järvikylässä. Painopiste oli karjanrehun tuottamisessa, heinää ja kauraa viljeltiin eniten. Heinän kylvöala kunnassa oli 1 585 ja kauran 1 460 hehtaaria. (Maataloustiedustelu 1920, taululiite n:o 1, 12-13.) Kevätvehnän ja vihantarehun asema oli vahva Mikkelin läänissä (Maataloustiedustelu 1920, 7-10).

Järvikylän peltoala oli vuonna 1925 185 hehtaaria, tällöin A-kierto käsitti 31 hehtaaria ja B-kierto 53 hehtaaria, Rantahovissa vastaavat alat olivat 23 hehtaaria ja 59 hehtaaria. Lisäksi 9 hehtaarin suoalalla viljeltiin kauraa ja heinää. (JA Ti 7.) Sokerijuurikkaan viljelyä kokeiltiin vuosina 1927-28, mutta epäonnistuminen johti viljelyn keskeyttämiseen (Grotenfelt 1946, 208). Sokerijuurikkaan viljely oli vähäistä koko maassa, esimerkiksi vuonna 1941 sen osuus oli 0,1 % ja vuonna 1950 0,4 % viljellystä peltoalasta (Maatalouslaskenta 1950, taulukko 53, 116).

Taulukko 16. Järvikylän kartanon peltoalan käyttö vuonna 1941 (JA Ti 6).	
Laji	Ha
ruis	9,06 ha
kevätehnä	7,5 ha
ohra	5,5 ha
ruokaherne	0,5 ha

Viljan ja herneen ala oli yhteensä 22,56 hehtaaria. Tällöin kauraa oli 36,23 hehtaarilla, perunaa 1,9 hehtaarilla, juurikasveja 1,5 hehtaarilla, vihantarehua 8,1 hehtaarilla, erimuotoiselle heinälle käytettiin 65,11 hehtaaria ja kesantona oli 5,14 hehtaaria. Tilan ulkopuolelle oli vuokrattu 1,5 hehtaaria. (JA Ti 6.) Valtaosa viljelyalasta käytettiin edelleen karjanrehun tuottamiseen.

Taulukko 17. Järvikylän kartanon viljelysuunnitelmat vuosina 1944-46 (JA Ti 11 a, b, c).									
Vuosi	Ruis	Vehnä	Ohra	Kaura	Heinä	Peruna	Juurik.	Laidun	Kesanto
1944	19,5	11,0	6,7	44,7	69,9	2,5	1,0	11,1	13,3
1945	11,0	15,8	4,5	37,9	58,1	3,0	1,0	12,1	13,0
1946	14,8	10,9	3,3	26,7	29,0	2,0	0,5	14,6	9,1

Vastaavina vuosina peltoa oli vuokralla 0,3; 0,6 ja 7,7 hehtaaria (JA Ti 11 a, b, c). Leipäviljalla vuosina 1944-46 oli 37,2 hehtaaria, 31,3 hehtaaria ja 29 hehtaaria. Peltoalan käytöstä ja määrästä kuvastuvat sekä maanluovutukset että lypsykarjatalouden edelleen määräävä asema. Järvikylän peltoala vuonna 1946 oli

101 hehtaaria. (JA P pi 1.) Huomattava on, että vehnän asema viljelykasvina vahvistui, toisaalta heinän asema oli yhä hallitseva.

Joroisten kunnan alueella viljelty ala vuonna 1950 oli 2 806 hehtaaria. Määrällisesti eniten peltoalaa käytettiin kauran viljelyyn, seuraavaksi eniten vehnän ja rukiin viljelyyn. (Maatalouslaskenta 1950, osa II, taulukko n:o 9, 97.) Järvikylän peltoalan käyttö oli painottunut samansuuntaisesti kuin koko kunnan alueella.

Heinän peltoviljely oli Järvikylässä määräävässä asemassa 1970-luvun alkuun niin kauan kuin tilalla pidettiin lypsykarjaa. Peltoalan käyttö oli perinteistä, ts. viljelylajeina olivat ruis, ohra, vehnä, kaura ja peruna. Sokerijuurikas otettiin 1960-luvulla uudelleen viljelyyn, aluksi sen ala oli 10 hehtaaria, heinän ja AIV-rehun viljelyn vähennyttyä ala kasvoi 20 hehtaariin. Sokerijuurikkaan viljelyala koko maassa vuonna 1969 oli 13 340 hehtaaria eli 0,5 % peltoalasta (Maatalouslaskenta 1969, taulu H, 21.) Joroisissa samana vuonna sokerijuurikkaan peltoala oli 19 hehtaaria (Maatalouslaskenta 1969, II nide, taulu 3, 44-45). Järvikylän sokerijuurikasviljely vastasi käytännössä Joroisten kunnan alueen sokerijuurikkaan viljelystä.

Taulukko 18. Järvikylän kartanon viljelyssuunnitelma vuonna 1974 (Immonen 1974, 31).		
Laji	Ha	% -määrä
heinä	14,8 ha	13,8 %
laidun	3,9 ha	3,6 %
sokerijuurikas	14,0 ha	13,3 %
ruis	20,0 ha	18,7 %
kevätvehnä	22,7 ha	21,2 %
ohra	19,0 ha	17,8 %
kaura	7,8 ha	7,8 %
kesanto	4,6 ha	4,3 %
yhteensä	106,8 ha	100 %

Peltoala jakaantui sokerijuurikkaan ohella leipä- ja rehuviljalle. Pelloilla oli vapaa viljely, jossa noudatettiin kaksivuorottelua. (Immonen 1974, 31.) Leipäviljan ja sokerijuurikkaan osuus peltoalasta oli suurempi kuin rehun viljelyyn.

Etupäässä vehnää kauraa ohraa ruista perunaa... ruistaki oli ainaki parikymmentä hehtaaria... sokerijuurikas... rypsi... siinä oli uudem-paa (haastattelu L).

Sokerijuurikasta... rehuviljaa heinää ja ruista ja vehnää (haastattelu H).

Järvikylän tasaisille ja kivettömille pelloille soveltui teollisuusperunan viljely, joka aloitettiin 15 hehtaarilla vuonna 1976. Seuraavana vuonna viljelyala oli kasvanut kymmenellä hehtaarilla, kokonaisalan ollessa 25 hehtaaria. (Haastattelut H, M.)

Teollisuusperuna huomattavana sitä oli tommonen kymmenestä vii-va kahteenkymmeneen hehtaariin ja sokerijuurikasta edelleen tom-monen toistakymmentä hehtaaria (haastattelu H).

Viljan ohella teollisuusperunaa ja sokerijuurikasta ja ne oli aika pit-kään mukana meillä (haastattelu F).

Järvikylään etsittiin uusia ja tuottavia viljelykasveja, joten sokerijuurikkaan vilje-lystä luovuttiin vuonna 1981 ja teollisuusperunan vuonna 1983. Vuonna 1982 tilalle raivattiin 40 hehtaaria kokonaan uutta peltoa, osin pidentämällä entistä peltolohkoa ja osin raivaamalla uusi lohko metsän keskelle. Rahoitus järjestyi

puiden myymisestä. Uudella pellolla viljeltiin 1980-luvun uutuuksia, siirtonurmea ja avomaan vihanneksia. (Haastattelu M.)

Vaihdettiin metsämaata peltomaaksi ja se oli tietysti radikaali päätös mutta kun nyt olemme pystyneet siellä viljelemään siirtonurmea ja vihanneksia (haastattelu M).

Siirtonurmi taas tuli tilalle ja siirtonurmen jälkeen tuli taas avomaan vihannekset tuossa kaheksankytäkuus muistaakseni (haastattelu F).

Järvikylän kartanon tuotannolle 1980-luvulla oli ominaista suuntautuminen erikoistuotantoon perinteisen viljanviljelyn ohella. Tila keskittyi kasvituotantoon, Järvikylässä ei tuotettu lainkaan eläintuotteita.

Järvikylän isäntä tutustui sekä USA:n että Ruotsin matkoillaan siirtonurmen viljelyyn ja totesi nurmiviljelyn sopivan sekä tilan viljelytavoitteisiin että kartanon pelloille. Vuonna 1982 tilalle kylvettiin ensimmäiset 10 hehtaaria siirtonurmea. Tämän jälkeen viljelyala kasvoi vuosittain, ollen 1980-luvun lopulla 62 hehtaaria. Lisäksi Etelä-Suomesta Pikkalan kartanosta oli vuokrattu 25 hehtaaria siirtonurmen viljelyä varten. (Haastattelu M.)

Meillä on nyt kuuskyt hehtaaria eli melkein puolet tilan pelloista siirtonurmella jota menee ympäri Suomen maan eli meillä on toinen viljelypiste tuolla etelässä Pikkalan kartanon mailla sitä viljellään kahdessa paikkaa (haastattelu M).

Nurmen kasvuaika on kaksi vuotta, joten puolet viljelyalasta on vuosittain korjuukypsää. Ensimmäinen siirtonurmisato korjattiin vuonna 1984. Vuoden kasvun jälkeen nurmimatto on tasaista ja vihreää, mutta juuristo ei kestä vielä nostamista. Toisen vuoden ajan vahvistunut juuristo kestää noston ja kuljetuksen ja juurtuu asianmukaisesti uuteen kasvualustaan. Siirtonurmen viljelyn onnistumiseksi juuristo on saatava muodostumaan lähelle maanpintaa, jolloin noston yhteydessä nurmi voidaan "kuoria" irti maasta. Viljelykeinoina käytetään runsasta nurmen leikkausta ja kastelua, ruiskutuksin torjutaan rikkakasveja. Tiheä ja tasainen nurmi saadaan ristikylvöllä, siemenseoksena käytetään 60 % niittynurmikaa ja 40 % punanataa. Nurmikierron jälkeen viljelylohkolla pidetään välivuosi, jolloin nurmen tilalla kasvaa viljaa tai vihanneksia. Siirtonurmi korjataan yhden neliön kaistaleina, jotka ovat 2,5 m pitkiä ja 40 cm leveitä. Korjuusvyvyys on 2,5

cm maasta. (Puutarha 8/1986, 488, Sirpa Lehtimäki; Tekniikan maailma, Rakennusmaailma 15 B/1986, 62; Savon Sanomat 1987, Pekka Kolehmainen; Hufvudsstadsbladet 11.4.1989, Inger Blomqvist; haastattelu M.) Koneellista siirtonurmen viljelyä harjoitettiin Järvikylän lisäksi vain yhdessä paikassa. Toiminta oli pienimuotoisempaa kuin Järvikylässä, noin 10 % Järvikylän viljelyalasta. (Haastattelu M.)

Avomaan vihannesviljelyä harjoitettiin Järvikylässä 1980-luvun puolivälistä lähtien. Viljelylajikkeina olivat pääasiassa kiinankaali ja porkkana. Vuonna 1986 Suomessa viljeltiin avomaalla porkkanaa 1 203 hehtaarilla ja kiinankaalia 419 hehtaarilla. Mikkelin läänin osuus alasta oli porkkanan osalta 148 hehtaaria ja kiinankaalin osalta 114 hehtaaria. (Maataloustilastollinen vuosikirja 1986, 141.) Kiinankaalin tuottajana Mikkelin lääni oli merkittävä. Vuonna 1989 peltovihanneksista Järvikylässä viljeltiin kiinan- ja kukkakaalia, ruokasipulia ja rapea salaattia (haastattelut M, F).

Jonkun verran vihanneksia lähinnä kiinankaalia pellolla ja loput on sitten viljaa (haastattelu M).

Järvikylän peltoja lannoitettiin sekä karjan- että keinolannoitteilla. Kalkitusta, väkilannoitteita ja karjanlantaa käytettiin peltojen ravinnetilan parantamiseksi ja happamuuden poistamiseksi. Peltojen tilan kohentamiseksi vuonna 1967 tehtiin laaja salaojitus, 46 hehtaaria. Viljelmien kastelun turvaamiseksi hankittiin vuonna 1977 kastelulaitteet. Valvatus-järvestä vedettiin runkoputkia pitkin vesi kastelulaitteisiin (sadetuslaitteet). Kastelu on tärkeää siirtonurmen yhteydessä. (Immonen 1974, 30-31; haastattelu D.)

Seitsemänkymmentäseitsemän rakennettiin kastelulaitteet siis runkoputki tuli maahan ja kaks kastelukonetta, automaattia jotka suorittivat sen varsinaisen kastelun (haastattelu H).

Korjausta vaatinut vanha navetta kunnostettiin ja laajennettiin kasvihuonekäyttöön. Tilan isäntä tutustui vuonna 1984 vesiviljelyn salaatin kasvattamiseen Ruotsissa. Hän havaitsi salaatin monin tavoin kelvolliseksi tilalla tuotettavaksi. Koemarkkinoinnin epäonnistumisesta huolimatta kasvihuone entiseen navettaan toteutettiin vuonna 1987. Entisissä navettatiloissa ovat kylvöyksikkö, varas-

to-, jäädyttämö- ja toimistotilat. Navetan ullakolla ja laajennusosissa sijaitsevat varsinaiset viljelytilat. (Joroisten lehti 8.4.1988.) Kasvihuonetiloja laajennettiin siten, että 1980-luvun lopulla ne käsittivät 1,5 hehtaaria. Järvikylän tuotantoyhtiöllä Famigro Oy:llä oli Suomessa yksinoikeus hyödyntää ruotsalaista vesiviljelyyn perustuvaa kasvihuonetuotantoa. Viljelytekniikkaa kehitettiin edelleen ruotsalaisen tuottajan ja Järvikylän välisenä yhteistyönä. (Haastattelu M.)

Ruukkusalaatin ja muiden ruukkuvihannesten, tillin, persiljan ja ruohosipulin, tuotanto on pitkälle automatisoitu. Ruukkusalaatin matka siemenestä syötäväksi kasviksi on seuraava: kylvökone istuttaa 2 siementä jokaiseen turvealustaiseen ruukkuun. Parin viikon esi-idätyksen jälkeen ruukut siirretään kuljetuskouruihin, jotka kulkevat kolmen viikon kypsymisajan kuluessa kasvihallin päästä toiseen. Kasvuajana ravinneautomaatti annostelee sopivassa suhteessa vettä ja ravinteita kouruihin. Tietokoneella säädellään valaistusta, lämpötilaa sekä ilman kosteutta ja koostumusta. Kasvuvaiheen jälkeen ruukut siirtyvät pussitus- ja kuljetuslinjaa pitkin pakkaamoon ja sieltä edelleen kylmiöön odottamaan kuljetusta. Kasvihuonetuotanto on keinovalon ansiosta ympärivuotista, vuodessa valmistuu 18 satoa. Tavallisimpien lajikkeiden rinnalla kokeiltiin salaattisikurin, endiivin viljelyä, mutta sen merkitys tuotannossa oli vähäinen. (Warkauden Lehti 7.4.1988, HT; Savon Sanomat 12.2.1989, Eeva-L(iisa) Pennanen; Warkauden Lehti 22.3.1989; Hufvudsstadsbladet 11.4.1989, Inger Blomqvist; Maaseudun Tulevaisuus 22.4.1989, Pirjo Loiskekoski). Keinovalossa kasvihuonetuotantoa harjoittavia laitoksia oli noin 25. Järvikylän kokoisia kasvihuoneita oli neljä, lähin niistä sijaitsi Juvalla. Muut tuotantoyksiköt sijoituivat ympäri Suomea. (Warkauden Lehti 7.4.1988, HT; Helsingin Sanomat 30.1.1989, Aila Käyhty; haastattelu M.)

Taulukko 19. Järvikylän kartanon viljelyalan käyttö vuonna 1989 (Haastattelu M).	
Laji	Ha
ruis	20 ha
ohra	22 ha
kiinankaali	8 ha
kukkakaali	2 ha
ruokasipuli	4 ha
rapeasalaatti	2 ha
siirtonurmi	62 ha
kesanto	20 ha
yhteensä	140 ha

Järvikylän kartanon maatalouden muuttuminen karjatalouskeskeisestä tuotannosta erikoistuneeseen kasvitutantoon kuvastui viljelyalan muutoksista. Tilanetta voisi luonnehtia siten, että voimaperäisestä karjataloudesta siirryttiin voimaperäiseen kasvitutantoon.

Puu- ja kasvitarhatuotteita viljeltiin Järvikylässä 1800-luvulta lähtien. Tilan kasvitarha sijaitsi päärakennuksen pohjoispuolella, 1920-luvulla kasvitarha siirrettiin päärakennuksen eteläpuolelle vanhan navetan paikalle. Kasvimaalla viljeltiin muun muassa retiisiä, perunaa, lanttua ja kaalia. Tavallisimpien lajikkeiden rinnalla kokeiltiin myös parsaa, maa-artisokkaa ja purjosipulia. Puutarhassa pidettiin erilaisia marjapensaita, hedelmäpuita ja mansikkaa. Yleensä puu- ja kasvitarhan tuotteita viljeltiin kotitarvekäyttöön, joitakin tuotteita esimerkiksi omenia riitti myytäväksi. Omavaraisuuden vähetessä ja erikoistumisen edetessä puu- ja kasvitarhan pitämisestä luovuttiin 1980-luvulla. Viimeisenä väistyivät marjapensaat vuonna 1986 tenniskentän tieltä. (Grotenfelt 1946, 201, 88-89, 251-252; haastattelu A.)

Koneistuminen

Hevonen oli aiemmin elintärkeää myös maataloudessa. Sen avulla tehtiin maataloustöitä ja liikuttiin paikasta toiseen. Maatalouden yleinen koneistuminen on vaikuttanut hevoscantaan, hevonen on yhä harvinaisempi työjuhtana. Sen sijaan erilaiset vapaa-ajan harrastustoiminnot, kuten ratsastus- ja raviurheilu ovat yleistyneet. Vuonna 1910 Suomessa oli hevosia kaikkiaan 366 000, vuonna 1969 101 288 ja vuonna 1986 16 500 (Maataloustiedustelu v. 1910, jälkimmäinen osa, 15; Maatalouslaskenta v. 1969, I nide, 22; Maataloustilastollinen vuosikirja 1986, taulu 2.2.3.1, 91). Vastaavina vuosina Joroisissa oli 11 050, 4 650 ja 1 300 hevosta (Maataloustiedustelu v. 1910, jälkimmäinen osa, taulu 2, 80-81; Maatalouslaskenta v. 1969, II nide, taulu 4, 72; Maataloustilastollinen vuosikirja 1986, taulu 2.2.3.1, 90. Viimeinen luku koskee koko Mikkelin läänin maatalouskeskuksen aluetta, kunnittaisia tietoja ei julkaistu.) Hevosten lukumäärä on vähentynyt murto-osaan huippuvuosista.

Järvikylän hevoset 1900-luvun alussa olivat lähes kaikki tilalla syntyneitä ja kasvaneita.

Taulukko 20. Järvikylän kartanon hevoset vuosina 1909-15 (Grotenfelt 1946, 143-144, 216).		
<i>Vuosi</i>	<i>Hevosia</i>	<i>Varsoja</i>
1900	15	2
1905	14	6
1908	16	3
1909-15	16	4

Maataloustiedustelun mukaan tilalla oli vuonna 1920 yksi ori, kaksi ruunaa, 15 tammaa, kaksi nuorta hevosta ja kolme varsaa (JA Ti 3).

Hevosten määrä tilalla oli melko tasainen 1940-luvun puoleen väliin saakka. Niitä oli 1920-40-luvulla 13-16 ja varsoja vastaavasti kolmesta neljään. Sotien jälkeen 1950-luvulla hevosia oli 15, määrä väheni viiteen 1960-luvulla. Viimeisestä

työhevosesta luovuttiin vuonna 1965, hevonen joutui lopulta teuraaksi. (Haastattelut E, M.) Hevosten ruokintaan käytettiin lähinnä kauraa, sota-aikana myös rehuselluloosaa (Grotenfelt 1946, 216, 221).

Hevoset väheni niin että varmaan joskus kuuskytviis hävisi viimeinen hevonen tilalta (haastattelu M).

Vähitellen kun tuli vanhaks myytiin teuraaks (haastattelu L).

Kuvaavaa hevosen roolin muuttumiselle työstä vapaa-aikaan on, että 1980-luvun lopulla tilalla oli yksi ratsuhevonen (haastattelut A, D).

On yks, Nannan ratsuponi (haastattelu E).

Maatalouden uudet välineet olivat aluksi hevosvetoisia, myöhemmin siirryttiin konevoiman käyttöön. Järvikylän kartanon ulkotilan, Tuomaalan myynnin yhteydessä vuonna 1910 myytiin muun muassa silppukone, hevoshara, niittokone, haravakone, turnipsinsiemenkylvökone, jousiäes, niveläes, "ukko"-äes, 2-hevosen kääntöaura, 1-hevosen kääntöaura ja 3 viikatetta (Grotenfelt 1946, 85; JA Ti 9).

Hevoskannan vähenemiseen maataloudessa vaikuttivat uudet välineet, ennen kaikkea traktori. Järvikylään hankittiin ensimmäinen traktori vuonna 1919. Laite oli kolmella piikkipyörällä varustettu Wallis-merkkinen kone. (Immonen 1974, 25.) Vuoden 1920 yleisessä maataloustiedustelussa kysyttiin koneiden lukumäärää (muun muassa traktoria), kyselyn tuloksia ei kuitenkaan esitetty tauluisissa (Maataloustiedustelu v. 1920, 44). Suomessa oli vuonna 1930 1 924 ja Joroisissa viisi traktoria. Koneiden lukumäärä kasvoi koko maassa vuoteen 1959 mennessä 74 604:ään, vastaavasti Joroisissa 155:een. (Maataloustiedustelu v. 1929-30, osa 3, 8; taulu n:o 1, 18; Maatalouslaskenta v. 1959, I nide, 29; II nide, taulu 5, 194.) Seuraavat traktorit Järvikylän tilalle ostettiin vuonna 1927, International ja vuonna 1937, Fordson (Grotenfelt 1946, 207). Huolimatta traktorin hankkimisesta, useat maataloustyöt hoidettiin hevosen avulla. Kyntö ja äestys tehtiin traktorilla.

Hevosilla hoidettiin suurin osa peltotöistä et se oli lähinnä kyntö ja äestys joka suoritettiin traktorilla (haastattelu M).

Isännän vaihdoksen jälkeen 1960-luvulla tilalle hankittiin toinen traktori, sitä ennen käytössä oli yksi traktori.

Seuraavana kesänä hankittiin (aloitti v. 1966) leikkuupuimuri rakennettiin viljankuivaamo ja myöskin yks traktori lisää (haastattelu H).

Kuuskytluvulla vaihtu isäntä ja isäni aloitti kuuskytyks varsinaisesti tilasta vastaavana ja hänellä ja siinä tapahtu aika paljon... tuli toinen traktori ja hevoset väheni (haastattelu M).

Vuonna 1920 Järvikylässä oli kolme sähkömoottoria, traktori, sähkökäyttöinen puimakone, viljanlajittelija, yhdellä kiviparilla varustettu mylly, sekä yhden että kahden hevosen rivikylvökoneet, perunannostokone, kolme kahden hevosen niittokonetta, kolme hevosharavaa, 12 auraa, jankonmöyhentäjä, kaksi Hankmo-lapioäestä, kolme jousiäestä, hevoshara, hevosvetoinen jyrä, (sähkö)separaattori, (sähkö)halkosirkkeli ja kotitarvekäyttöä varten saha. (JA Ti 3.) Maataloustiedustelun mukaan Joroisissa oli vuonna 1930 29 sähkömoottoria, 141 puimakonetta, 21 myllyä, 28 rivikylvökonetta, 16 perunannostokonetta, 79 2-hevosen niittokonetta, 99 hevosharavaa, 3 hevosharaa, 542 separaattoria ja 26 halkosirkkeliä. (Maataloustiedustelu v. 1929-30, osa 3, taulu 1, 18-19.) Järvikylän konevalikoima on jotakuinkin samanlainen kuin kunnassa yleensä. Merkittävin ero löytyy traktorin kohdalla.

Taulukko 21. Järvikylän kartanon koneiden hankintavuosia (Grotenfelt 1946, 110, 207; JA Ti 10).	
Vuosi	Kone
1903	2 niittokonetta, McCormick
1905	jousiäes
1906	murskain
1912	perunannostokone, Martin
1913	tukkisaha, höyläkone
1919	aura, lautasäes, oja-aura, 40-säkin viljan kuivauslaite, Dinesen
1923	rehuhissi, Epok
1924	olkikuivaaja, Total; puimakone, Göta-patentti
1945	puimakone, Agricola n:o 800
1954	niittokone, Bamford
1959	traktori, Fordson

Koneiden ja laitteiden hankinta oli tasaista. Torpparivapautus 1910-luvun lopulla näkyi suurempana koneiden hankintana.

Järvikylän alkanut koneistuminen taantui sotien jälkeen. Uusi kasvuvaihe käynnistyi 1960-luvulla, jolloin hankittiin oma leikkuupuimuri vuonna 1966 ja uusi vuonna 1972. Ennen oman puimurin hankkimista konetta oli lainattu naapurista.

Ensimmäinen oma puimuri tuli kuuskytluvun alkuvuosina (haastattelu M).

Puimurinhan ne nyt sitte hommas... siihe saakka ne käytti tuota Torstilan puimurija (haastattelu E).

Yksittäisen tilan omassa omistuksessa olevia leikkuupuimureita oli Joroisissa vuonna 1959 13 ja vuonna 1969 59 (Maatalouslaskenta v. 1959, II nide, taulu 5, 194; Maatalouslaskenta v. 1969, II nide, taulu 5, 88).

Viljan kuivaamisessa luovuttiin säkkikuivurilaitteesta. Menetelmän tilalle rakennettiin kuivuri entiseen puimalaan. Vanhaan kuivuriin tehtiin puolestaan traktori-tallit. 1960-luvun lopulla hankittiin myös rivilannoitin, jonka avulla sekä siemenet että apulanta kylvettiin yhtä aikaa pelloille. (Haastattelut L, H ja M.)

Myöhemmin tuli semmonen niinku rivilannotin jossa samanaikaisesti viljat ja lannat... (haastattelu J).

1980-luvun lopulla tilalla oli muun muassa neljä takavetoista traktoria, joista kaksi oli hankittu vuoden 1980 jälkeen, puutarhatraktori, maastoauto, kolme traktoriperävaunua, erikoisperävaunu, metsäperävaunu, traktorireki, ajopuimuri, lämmin- ja kylmäilmakuivuri, kaksi raivaussahaa, kaasua ja sähköhitsauslaitteet, yhteensä neljä polttonestesäiliötä ja kolme mikrotietokonetta (haastattelu M).

Erikoistuotantoa, siirtonurmea ja avomaanvihanneksia varten hankittiin erillisiä koneita. Siirtonurmen viljelyyn oli seuraava koneketju: kivenkeruukone, kylvökone, kaksi erilaista jyrää, leikkuukone, nostokone ja pyöräkuormaaja nurmilajojen lastaamista varten. Peltovihanneksia varten ostettiin hara- ja kylvökone. Muut tuotantosuunnan koneet vuokrattiin samaa tai läheistä tuotantosuuntaa harjoittavilta naapureilta.

Muut koneet on vuokrattu naapureilta siinä on erittäin voimakas koneyhteistyö ollut tässä vihannespuolella naapureitten kanssa (haastattelu F).

Muita tilan koneita olivat muun muassa useammanlaiset äkeet, 6-siipinen aura, perunannostokone ja kylvökone (haastattelu A).

Metsätalous

Järvikylän kartanon metsäala vähentyi vuosisadan vaihteen 1 580 hehtaarista 550 hehtaariin 1980-luvulla (Grotenfelt 1946, 70-72; haastattelu M). Kehitys liittyi Järvikylän maiden myyntiin tilattomille, lähinnä vuokraviljelijöille ja siirtolaisille. Viljelysmaan yhteydessä myytiin myös metsää.

Metsänhoitoon ryhdyttiin kiinnittämään huomiota 1900-luvun alussa muun muassa palkkaamalla metsänvartija ja kieltämällä kaskeaminen. Huomattava on, että vielä vuonna 1891 torpparisopimuksessa mainitaan vuokramiehen oikeudesta kaskeamiseen. Seuraavassa sopimuksessa vuonna 1899 kaskeamisoi-

keutta ei enää ole. (JA To 1 a, b.) Järvikylän mailla poltettiin viimeiset kasket vuonna 1901 (Grotenfelt 1946, 171-172).

Tila kuului vuonna 1907 perustettuun Joroisten metsäyhdistykseen, sen lopetettua toimintansa Järvikylään ja Paajalaan palkattiin yhteinen metsäneuvoja vuosiksi 1911–1934. Tämän jälkeen tilat kuuluivat Joroisten metsänhoitoyhdistykseen. Metsät olivat Tehdaspuu Oy:n hoidossa 1980-luvun lopulla. Ryhdyttäessä suunnitelmalliseen metsänhoitoon metsät tarkistettiin ja niitä varten laadittiin metsätaloussuunnitelma 10-vuotiskaudeksi. Metsän tilaa parannettiin harvennuksilla, istutuksilla (1920–40-luvut, 1960-luku) ja lannoituksella. (Grotenfelt 1946, 222; Immonen 1974, 25, 31-32; haastattelu M).

Järvikylän syötealkio

Järvikylän kartanon syötealkio koostuu maa-alasta, karjasta, kasvitutannosta, metsätaloudesta ja koneistumisesta. Tilan maa-ala pieneni 1900-luvun ensimmäisen kymmenluvun runsaasta 2000 hehtaarista 1980-luvun lopun 700 hehtaariin. Maa-alan muutos johtui pitkälti lainsäädännöllä toteutetuista maanomistuksen järjestelyistä, tuotannonrajoituksista ja –sääntelystä. Torpparivapautusta seurasi talvisodan mukanaan tuoma pika-asutuslaki ja jatkosodan mukanaan tuoma maanhankintalaki, jotka kaikki vähensivät tilan pinta-alaa. Kartanon peltoala, eri tavalla viljelykäytössä oleva maa kasvoi kuitenkin suhteellisen runsaasti huolimatta pienentyneestä kokonaismaa-alasta.

Karjan määrä ja peltoalan käyttö olivat vahvasti sidoksissa toisiinsa. Talouden ollessa lypsykarjavetoinen käytettiin peltoala pääosin karjan tarvitseman rehun tuottamiseen. Viljelylajikkeina olivat tuolloin heinä, kaura ja vihantarehu. Leipäviljan, rukiin ja vehnän viljely oli vähäisempää. Vasta lypsykarjasta luopumisen jälkeen 1970-luvulla pelloilla viljeltiin enemmän leipäviljaa. Karjan määrä väheni sotien jälkeen, jolloin maata luovutettiin asutustarkoitukseen.

Lypsykarjasta luopumisen keskeisenä syynä olivat valtiovallan tuotannon sääntely- ja rajoitustoimet. Lisäksi kartanon navetta olisi vaatinut kunnostamista, mihin tilalla ei katsottu olevan edellytyksiä tuotannonrajoitusten ”epävarmuuden” vuoksi. Ratkaisukeinona tilalla kokeiltiin erilaisia tuotantosuuntia muun muassa lihakarjan kasvatusta, lypsyvuohien pitoa ja supitarhausta.

Järvikylässä etsittiin aktiivisesti ratkaisua tuotanto-ongelmaan ja ratkaisuksi löytyi erikoistunut kasvituotanto. Peltotuotannossa kokeiltiin eri lajeja muun muassa sokerijuurikasta ja teollisuusperunaa. Pelloilla viljellään leipäviljan Isäksi avomaan vihanneksia (kiinankaali, porkkana). Tärkeimmäksi peltotuotteeksi muodostui kuitenkin siirtonurmi. Karjan entinen tyyssija, navetta remontoitiin kasvihuonekäyttöön. Siellä tuotetaan ruukkuvihanneksia ja –yrttejä.

Kotitarvekäyttö keskittyi Järvikylässä karjan osalta sikoihin, lampaisiin ja siipikarjaan. Kasvitarhassa viljeltiin kotitarpeiksi retiisiä, perunaa, lanttua, kaalia, parsaa, maa-artisokkaa ja purjosipulia sekä pidettiin puutarhassa marjapensaita, hedelmäpuita ja viljeltiin mansikkaa.

Järvikylään hankittiin ensimmäinen traktori varhain. Hevosen asema säilyi kuitenkin vahvana aina 1950-luvulle saakka. Tilan koneistuminen tapahtui jotta-kuinkin samaan tahtiin kuin Joroisten kunnassa yleensä. Erikoistuneen tuotannon myötä tilan koneet ja laitteet olivat 1980-luvun lopulla erikoiskäyttöön tarkoitettuja.

Tilan metsäala vähentyi yhtä lailla muun maa-alan vähenemisen myötä, vuosisadan vaihteen 1 580 hehtaarista 1980-luvun 550 hehtaariin. Metsän arvon noustessa metsänhoitoon ryhdyttiin suhtautumaan suunnitelmallisesti ja tavoitteellisesti.

Järvikylän kartano oli innovatiivinen muun muassa koneiden hankinnassa (traktori, lypsykone) ja viljelykasvien (sokerijuurikas, avomaan vihannekset, ruukku- ja yrttiljely, siirtonurmi) valinnassa. Innovatiivisuuden määrä tilalla oli kuitenkin vaihteleva. 1960-luvulle tultaessa Järvikylän kartanon maatalous oli jotta-kuinkin taantunut paikalleen. Innovatiivisuuden edellyttämä sosiaalinen ja taloudellinen pääoma ei aina ole riittävä ehto jos maatalouden kehityssuuntausten seuraaminen jää vähemmälle.

Järvikylän kartanon syötealkion muuttuminen omavaraisesta kotitarveviljelystä teolliseen ja erikoistuneeseen maataloustuotantoon kuvaa hyvin maatalouden yleistä muutosta maanviljelystä maataloustuotantoon.

JÄRVIKYLÄN TYÖYHTEISÖ

Työyhteisön koko ja koostumus

Järvikylän työyhteisö koostui koko 1900-luvun ajan omistajien lisäksi ulkopuolisesta työvoimasta. Työyhteisön kehitys 1900-luvulla on jaettavissa eri kausiin kunkin työntekijäryhmän keskeisen aseman mukaan. Näin ollen aikaa vuosisadan vaihteesta 1920-luvulle voidaan luonnehtia torpparikaudeksi, siitä eteenpäin sotaan päättyväksi muonamieskaudeksi ja sen jälkeen kasvavaksi palkkatyövoiman kaudeksi.

Järvikylän tila oli 1900-luvulla Järvikylä Gods Ab:n lisäksi kolmen omistajan hallussa. Agronomi, maanviljelysneuvos N. Karl Grotenfelt osti tilan sukulaisiltaan vuonna 1908. Järjestääkseen tilan perimyksen maanviljelysneuvos adoptoi yhdessä vaimonsa kanssa serkkunsa pojan, Nils-Östen Grotenfeltin. Hänelle tila siirtyi vuonna 1961. Hän puolestaan siirsi tilan omistusoikeuden pojalleen Karl Grotenfeltille vuonna 1973, joka sai hallintaoikeuden tilaan vuonna 1975. (Immonen 1974, 29-30; haastattelu M.)

Järvikylässä toimi pysyvästi 1860-luvulta lähtien pehtori, tilanhoitaja. Usein hän oli maatalouskoulutuksen saanut henkilö. (Grotenfelt 1946, 161.) Hänen tehtäviinsä kuuluivat töiden suunnittelu, järjestely ja johtaminen. Tilanhoitaja laati viljelyssuunnitelman ja valvoi sen noudattamista. Yleensä hän vastasi tilan toimivuudesta ja järjestyksestä. Eri isäntien aikana tilanhoitajan tehtäviin kuuluivat muiden muassa hankintojen suorittaminen, tuotteiden myynti sekä kirjanpidon ja tilan veroilmoituksen laatiminen.

Kartanon ja Famigron juoksevien asioiden hoito tässä Joroisissa, kokonaisvastuu... kartanon puolella vastaan viljelysuunnitelmasta sen toteuttamisesta kunnossapidosta sekä tietenkin koneiston mikä kuuluu peltoviljelyyn koneiston osalta myöskin rakennuksista niitten kunnossapidosta yleisestä siisteydestä järjestyksestä (haastattelu F).

Työtehtäviini sisälty töiten suunnittelu johtaminen sitten tilan kirjanpito... siis maatalon osalta (veroilmoitus) (haastattelu H).

Kaikki töiden järjestelyt ja kirjanpidon pöidin palkat maksoin ja kaikkea (haastattelu L).

Tilanomistajista 1900-luvulla vain maanviljelysneuvoksella, N. Karl Grotenfeltilla oli maatalousalan koulutus, hänen molemmat seuraajansa kouluttautuivat muille aloille (Immonen 1974, 24, 29-30). Päätökset tilanhoidosta syntyivät isännän ja tilanhoitajan välisissä neuvotteluissa, tilanhoitajan vastatessa käytännön toteutuksesta.

Isännän esityksiä sekä myöskin minun esityksiä... yhteispöeliä niitä harkittiin sitten ja palaverissa ja sitte aina ruvettiin toteuttamaa (haastattelu H).

Muona- ja työmiesten välisessä työnjaossa yksi miehistä oli tallimies, yksi navettamies ja yksi etumies, eli hän toimi työtä tehtäessä valvojana ja johtajana. Navetta- ja tallimies huolehtivat navetta- ja tallialueista sekä eläinten rehuista. Omien töidensä lisäksi he osallistuivat ulkotöihin muiden rinnalla. (Grotenfelt 1946, 230; haastattelu L.) Tilan seppä toimi myös koneenkäyttäjänä, myöhemmin autonkuljettajana. Koneistuminen heijastui nimityksissä, 1960-luvulla työmiehistä tulee traktorinkuljettajia. (Haastattelut J, D.)

Vuonna 1905 Järvikylässä oli 14 varsinaista torppaa, metsänvartijan ja kaksi niittyvahdin torppaa sekä muutama mäkitupa, lisäksi Tuomaalassa oli kymmenen torppaa. Lamputitiloja ei enää ollut, sillä ne oli myyty jo aiemmin. (Grotenfelt 1946, 175, 85, 70.) Torpat ja niihin rinnastettavat alueet suorittivat vuokraa osin päivätöinä ja osin luonnontuotteina. Mäkitupalaiset maksoivat vuokransa rahana. Järvikylässä painopiste vuokranmaksussa siirtyi luontaissuorituksista päivätöihin 1870-luvulta lähtien. (Grotenfelt 1946, 70.) Vuoteen 1910 saakka tilalla käytettiin jonkin verran vuokranmaksussa luonnontuotteita, lähinnä voita, esimerkiksi Kivikon torppa toimitti 8,5 kg voita vuodessa vuoteen 1907 ja Kutvola 17 kg vuoteen 1910 saakka. (JA To 4.)

Alustalaisten lisäksi Järvikylässä toimi palkollisia. Vuonna 1908 heitä oli seuraavasti: tilanhoitaja, karjanhoitokoulun opettaja, pehtori, 12 muonamiestä, kol-

me apupoikaa, seppä-koneenkäyttäjää, taloudenhoitaja, kolme talouspalvelijaa, kaksi karjanhoitajaa, kolme navetta-apulaista ja lisäksi kahdeksan karjanhoitokoulun oppilasta. Palkollisista 19 oli talon ruoassa, muilla oli muonapalkka. (Grotenfelt 1946, 229.)

Pääosa torppareiden päivätyövelvollisuudesta keskittyi kesäaikaan johtuen maatalouden vuosirytmistä. Maanvuokralain (1902) mukaan työpäivät oli jaettava tasaisesti koko vuoden ajalle. Lain muut säännökset koskivat muun muassa vuokrakauden pituutta, vuokran suoritustapaa ja vuokralaisen oikeuksia. Vuokranantaja saattoi häätää vuokralaisen sopimusrikkomuksista, muun muassa siitä syystä, että torppari luovutti ilman lupaa tilan toiselle, niskoitteli päivätöissä tai vietti pahantapaista elämää. (Rasila 1961, 203-205.)

Järvikylän aiemmalle sopimuskäytännölle oli ominaista yksityiskohtaisuus. Mökkiläiskontrahdeissa 1800-luvun lopulta määrättiin tarkasti varsinaiset päivätyöt, kutsusta tehtävät apupäivätyöt sekä luontaisuuritukset muun muassa voin, halkojen ja seipäiden määrät. Lisäksi sopimusehdoissa määrättiin isännän häätöoikeuden perusteista, päivätöiden seuraamisesta sekä torpparin velvollisuudesta valvoa kartanon metsän ja peltojen käyttöä. Kaikkiaan sopimuskaavake sisälsi 33 eri kohtaa. (JA To 1 b.) Sopimuksissa mainitusta tientekovelvollisuudesta torpparit vapautuivat vuonna 1903, jolloin he sitoutuivat tekemään tilalle kahden vuoden ajan 2,5 päivää vuodessa ja siitä eteenpäin kaksi päivää vuodessa. (JA To 6.)

Maanvuokralain perusteella Järvikylässä solmittiin joitakin uusia sopimuksia. Näissä vuokra-aika oli tavallisesti kymmenen vuotta, erään torpan osalta kuitenkin 20 vuotta. (Grotenfelt 1946, 175.)

Vuokramies Fredrik Herranen ja Järvikylä Gods Aktiebolag tekivät vuonna 1904 sopimuksen torpasta n:ro 3, Pietilä. Vuokra-ajaksi sovittiin 10 vuotta, 1.5.1905-1.5.1915. Tulokatselmuskirjassa määriteltiin vuokralle tulevat tilukset, rakennukset ja laidun. Päivätyövelvollisuus oli seuraava: kuusi hevospäivää kuukaudessa marras-huhtikuussa ja kahdeksan päivää kuukaudessa touko-

lokakuussa, yhteensä 84 hevospäivätyötä. Heinän- ja elonkorjuussa vaadittiin kaikkiaan 32 mies- ja naispäivää. Vuoden ajalle päivätöitä kertyi 116, samalla viikolla oli enintään viisi päivää. Työkutsun noudattamatta jättäminen tiesi yhtä lisäpäivätyötä, lisäksi vuokralaisen oli toimitettava päivätyökutsu eteenpäin. Työ tehtiin omilla välineillä ja omissa eväissä. Työntekijöiden, välineiden ja hevosten tuli olla vuokraisännän hyväksymiä. Päivätyöt saatettiin määrätä tehtäväksi joko Järvikylän emätilalle tai jollekin muulle tilalle ja hevospäivä voitiin vaihtaa tavarankuljetukseen tai kyyditykseen. Viljelysten suhteen vuokralaisen tuli noudattaa neuvoja ja ohjeita. Hänellä oli oikeus ottaa puuta kotitarvekäyttöön ja korjaustöihin erikseen osoitetusta paikasta, mutta samalla hänet veloitettiin valvomaan, ettei kartanon metsää haaskattu. Torppari vastasi kaikista torppaa koskevista maksuista, rasituksista ja ylläpitokustannuksista. Sopimuksen viimeisessä pykälässä todettiin, että muilta osin oli noudatettava maanvuokralakia vuodelta 1902. (JA To 1 c.) Yksityiskohtien sijasta uusissa sopimuksissa keskityttiin kartanon kannalta olennaiseen, riittävän päivätyömäärän varmistamiseen. Vuonna 1908 Järvikylän torppareiden päivätyömäärät vaihtelivat 58 ja 152 välillä, useimmilla oli yli 100 päivätyötä. (Grotenfelt 1946, 239.)

Tyytymättömyys maanvuokralakiin johti vuonna 1909 uuteen maanvuokraasetukseen. Tavoitteena oli vuokralaisen aseman turvaaminen, muun muassa lyhyimmäksi vuokra-ajaksi määrättiin 50 vuotta ja pisimmäksi 100 vuotta, vuokra oli määrättävä rahana, vaikka sen pystyi edelleen suorittamaan päivätöinä ja päivätyöt oli jaettava tasaisesti koko työvuoden ajalle. Tärkeimpiä asetuksen mukanaan tuomia uudistuksia oli vuokralautakuntajärjestelmä, jonka tehtävänä oli valvoa uusia sopimuksia ja järjestää torpan tulo- ja lähtökatselmuksia. Yhtä aikaa maanvuokra-asetuksen kanssa syntyi taannehtiva asetusta, jonka perusteella aiemmin solmittuja vuokrasuhteita pidennettiin. (Rasila 1970, 19-22.) Järvikylässä tehtyjen uusien sopimusten vuokra-ajaksi sovittiin asetuksesta poiketen 25 vuotta. Vuokra määrättiin rahana, mutta se oli mahdollista suorittaa edelleen päivätöinä. Sekä tilanomistajalla että vuokralaisella oli päivätöiden irtisanomisoikeus. Irtisanomisen yhteydessä vuokrasummasta suoritettiin 1/12 osa joka kuun 7. päivä. Kotitarvepuun ja jätepuun hyödyntämisoikeus säilyi tietyinä kuutiomäärinä vuodessa. (Grotenfelt 1946, 233-234.)

Torpparijärjestelmään alettiin puolin ja toisin olla yhä tyytymättömämpiä. Torpparit kokivat asemansa epävarmaksi suullisten ja juoksevien (milloin tahansa irtisanottavien) sopimusten vuoksi. Erimielisyyksiä syntyi vuokrasta, sillä maan ja päivätöiden täsmällistä arvoa oli vaikea määritellä. Lisäksi kiistaa aiheutui päivätöiden ajankohdasta. Päivätyöt vaadittiin suoritettavaksi maatalouden kiireisimpänä aikana, jolloin torppareiden piti huolehtia myös omista viljelyistään. Metsän ja muiden luontaistuotteiden arvon noustessa maanomistajat ryhtyivät suhtautumaan nuivasti vuokralaisten käyttöoikeuksiin. (Rasila 1961, 58-68.) Järvikylän isäntäväen ja alustalaisten suhteista saa myönteisen kuvan. Useat perheet asuivat torppiaan monen sukupolven ajan ja irtisanomisia tapahtui harvoin. Torppareiden tekemät laajennukset ja parannukset eivät johtaneet ainakaan välittömästi vuokrannousuun. Erimielisyyksiä aiheutui kuitenkin muun muassa työajasta, jota torpparit vaativat vuonna 1906 ja vuonna 1917 lyhennettäväksi sekä päivätöiden suorittamisesta. (Grotenfelt 1946, 175, 177-178, 234; JA To 3; JA To 4.)

Karjanhoitokoulun päättyminen vuonna 1912 vaikutti vähentävästi palkollisryhmään. Koulun lopettamisen taustalla voidaan nähdä käsitys 1-vuotisten koulujen vanhanaikaisuudesta ja vaatimus käytännöllisen ja teoreettisen opetuksen erottamisesta. (Ellilä 1957, 93.) Taustalla lienee myös taloudelliset syyt, oppilaiden työpanos ei enää peittänyt aiheutuneita kuluja. Heidän tilalleen palkattiin kolme navetta-apulaista. Karjanhoitokoulun opettaja jatkoi työskentelyä tilalla, osin navettatöiden valvojana, osin taloudenhoitajana. 1910-luvulla palkollisten määrä vaihteli 23 ja 27 välillä. Tällöin lähes kaikki olivat jo omissa ruoissaan, ainoastaan talouspalvelijat saivat rahapalkan lisäksi täyden yöspidon. Myös kiertävät työntekijät, käsityömestarit saivat yösijan lisäksi muonaa. (Grotenfelt 1946, 230, 251, 184.)

Päivätyöt jaettiin suorittajan mukaan mies-, nais- ja hevospäiviin. Naistyöpäiviksi laskettiin naisten ja esimerkiksi poikien tekemät päivätyöt. Päivätöiden seuraamisessa käytettiin päivätyölappuja, keltaiset olivat miespäiviä, punaiset naispäiviä ja siniset hevospäiviä varten. Lappujen käytöstä siirryttiin vastakirjan käyttöön vuonna 1904. (Grotenfelt 1946, 174-175.) Järvikylässä päivätyöt käy-

tettiin maanviljelyyn, metsänhoitoon, navetta- ja tallitöihin sekä lisäksi tilan yleisiin korjauksiin sekä huolto- ja taloustöihin (Grotenfelt 1946, 230; JA Pt 2). Torppareiden päivätyöt muodostivat merkittävän osan tilalla tehdystä työstä. Emätilan torppareiden lisäksi muun muassa Tuomaalan torpparit tekivät päivätyötä Järvikylään. (Grotenfelt 1946, 84.)

Taulukko 22 Järvikylän kartanon torppareiden päivätyöt vuosina 1905-06.	
Varsinaiset päivätyöt	Ylipäivät
miespäiviä 2 252	61
naispäiviä 400	31
yhteensä 2 654	92

Hevospäiviä oli 1 371. (Grotenfelt 1946, 177.) Torppia oli tuolloin kaikkiaan 25, joten yksi torppa teki vuodessa keskimäärin noin 109 päivätyöpäivää. Ylipäivät tarkoittavat sovitun päivätyömäärän ylittävää työtä ja ylimääräisiä työpäiviä. Ylipäivien määrä väheni, johtuen todennäköisesti vuoden 1902 maanvuokralaista, joka kielsi tyystin ylipäivien teettämisen. Torpparit suorittivat vuonna 1913 18 % päivätyöistä. (Grotenfelt 1946, 177, 231.)

Järvikylän taloudessa 1920-luvun alku muodostaa siirtymäkauden torpparityövoimasta muonatyövoiman käyttöön. Vakituksella muonamiehellä tarkoitetaan omassa taloudessa elävää työmiestä, joka saa palkan pääasiassa muonana: jauhoja, viljaa, perunoita ym. Pieni osa palkasta maksettiin rahana. Muonamieskäsitteen taustalla ovat muonatorppari- ja muonarenki-käsitteet, joiden väliset erot alkoivat käytännössä hämärtyä. (Siren 1985, 23.) Vakituksien työvoiman lisäksi tilalla työskenteli myös päiväläisiä, usein entisiä torppareita ja heidän perheenjäseniään, jotka kutsuttaessa tulivat avustamaan tilan töissä. (Grotenfelt 1946, 231.)

Kaikkia näitä entisiä torpparien poikia ja tyttäriä, niitä käv tiällä töissä (haastattelu A).

Pulliaisista koostu työväki, Järvikylän tilapäistyövoima Niinistöstä ja naapurista (haastattelu B).

Savossa päiväläiset tulivat usein varsinaisesta tilattomasta väestöstä. (Harmaja 1936, 99.)

Vuonna 1923 Järvikylässä työskenteli vakituisesti tilanhoitaja, seppäkoneenkäyttäjä, 11 muonamiestä, apupoika, karjanhoitaja, kuusi navetta-apulaista ja kaksi talousapulaista, yhteensä 23 henkilöä (Grotenfelt 1946, 230). Työntekijämäärä ei kasvanut huolimatta torpparivapautuksesta ja pienentyneestä maa-alasta.

Taulukko 23 Järvikylän kartanon vakituinen työvoima 1920-40-luvuilla (JA P pl 3, 4, 5).			
Tehtävä	1929-30	1935-36	1939-40
tilanhoitaja	1	1	1
seppä-koneenkäyttäjä	1	1	1
muonamies	10	8	9
karjanhoitaja	1	1	1
navetta-apulainen	5	5	6
talousapulainen	2	2	2
yhteensä	20	18	20

Sota-aikana vuosina 1939-44 työväkeä oli hieman aiempaa vähemmän, muonamiesten määrä väheni seitsemään ja navetta-apulaisten neljään. Kaikkiaan vakituista työväkeä oli 16 henkeä. Väheneminen johtui siitä, että osa väestä osallistui sotaan. Lisäksi karjaa jouduttiin luovuttamaan elintarvikehuoltoon, 11-21 täysikasvuista eläintä vuosittain. (Grotenfelt 1946, 230, 215; JA P pl 6.) Aluksi karjan määrän ja hieman myöhemmin maa-alan väheneminen vaikutti pienentävästi työvoiman tarpeeseen.

Vuokra-alueiden itsenäistyttyä päivätyöt siirtyivät osaksi vakituisen väen ja osaksi päiväläisten tehtäväksi. Vuonna 1924 päivätyöluku oli 9 311, palkolliset tekivät tästä määrästä 6 821 ja päiväläiset 2 490. Työntekijämäärän pieneneminen heijastui luonnollisesti päivätöiden määrään. Vuonna 1944 työpäiviä tehtiin kaikkiaan 5 766 päivää, tästä palkolliset tekivät 4 184 ja päiväläiset 1 582 päivää. (Grotenfelt 1946, 231.) Vakituisen ja tilapäisen väen osuudesta päivätöiden

tekemisessä voidaan havaita, että tilapäisen työvoiman osuus oli pienempi, ts. vakituista työvoimaa oli enemmän kuin tilapäistä.

Sodan jälkeen palkkauskäytäntö muuttui muonaväen kehittyessä palkkatyöväeksi. Muutokset maa-alassa, koneistuminen ja tuotantosuunnan muutos aiheuttivat muutosta työvoimassa. Vuonna 1946 ja 1959 Järvikylän vakituiset työntekijät olivat tilanhoitaja, seppä, seitsemän työmiestä, karjanhoitaja, kaksi navetta-apulaista ja kaksi talousapulaista, yhteensä 14 henkilöä. (Grotenfelt 1946, 218; JA P pi 1, 2.) Työntekijöiden määrä väheni edelleen tasaisesti 1960- ja 1970-luvuilla. 1960-luvulla tilalla työskentelivät tilanhoitaja, seppä-autonkuljettaja, neljä työmiestä ja kaksi karjanhoitajaa, yhteensä kahdeksan henkilöä. Lypsykarjataloudesta luopumisen jälkeen 1970-luvun alussa tilanhoitajan lisäksi tilalla toimi kaksi työmiestä ja puolipäiväinen karjanhoitaja. (Immonen 1974, 31.)

Kaks raktorinkuljettajaa navetta-tallimies ja kaks karjanhoitajaa plus sitten kyllä apuvoimaakin (haastattelu H).

Viimesiä vuosia olin ei ollu kuin kolme miestä ja minä olin neljäs (haastattelu L).

Vähimmillään työntekijät olivat 1980-luvun alussa, jolloin vakituisena oli vain tilanhoitaja ja yksi työmiestä, traktorinkuljettaja.

Yhteen aikaan tässä ei ollu talavela ku kaks miestä (haastattelu A).

Parhaimpina aikoina kaks vakinaista (haastattelu F).

Navetan remontoiminen kasvihuoneeksi loi uusia ympärivuotisia työpaikkoja tilalle. Työntekijämäärä kasvoi vähitellen. 1980-luvun lopulla tilalla työskenteli vakituisesti 22 henkilöä, heistä 15 kasvihuoneella, kaksi erikoisviljelyssä ja viisi maanviljelyssä. Tilanhoitajan lisäksi työnjohdossa toimi kaksi puutarhuria. Tilalla oli myös erikseen toimistotyöntekijä. (Haastattelu M.)

Palkkalistoilla nyt niin kokonaisvahvuus nousee kolmeenkymmeneen henkilöön mutta näistä vakinaisia on noin kaksikymmentä on ympärivuotista (haastattelu F).

Järvikylän työntekijät olivat suhteellisen uskollisia, ts. he pysyivät melko kauan työpaikoissaan. (JA P pl 1, 3, 4, 5, 6, 7, 8.) Navetta-apulaisten kohdalla oli suu-

rempaa vaihtuvuutta, mikä selittyy pitkälti sillä, että navetta-apulaiset olivat nuoria naisia, jotka avioiduttuaan luopuivat työstään. Jos avioliitto oli solmittu Järvikylän muonamiehen tai seudun pienviljelijän kanssa, naisen työnteko jatkui satunnaisesti.

Ulkotöissä... peltotöissä ja pyykilä kävin kartanossa... joitaki naimisissa oleviaki että ne ol niitä ympäristön (haastattelu G).

Minä siivosin niitä huoneita sitte viime aikoina... ja lämmitin sitä keskuslämmitystä (haastattelu I).

Kävin minä etulaisena aina..., kävin aina jos kuka pyyti, ulkotöissä kävin, useempaa vuonna hoisin puutarhoo (haastattelu A).

Tilapäisen työvoiman tarve vaihteli vuodenaikojen mukaan. Kesäisin heinä- ja elonkorjuussa tarvittiin runsaasti väkeä. Talvisaikaan töitä oli vähemmän, kuitenkin esimerkiksi metsätöissä tarvittiin lisätyövoimaa. (Haastattelut B, C; JA P pl 2.)

Talvellaan tehtiin metsätöitä tehtiin kaikenlaista puutavaraa... kotitalouspuuta ajettii... aika pienellä porukalla pari miestä (haastattelu J).

Metsähän oli talvityöllistäjä ja se metsätyökin tehtiin hevosella pitkälti että siellä vielä viiskytluvulla omia hakkuita oli aika paljon ja tota korjuukoneitahan ei silloin oikeestaan metsässä vielä ollut että se työllisti jonkun verran (haastattelu M).

Suurviljelmien työolotiedustelun mukaan Järvikylässä oli vuonna 1938 tilapäisenä noin 20 miestä ja 15 naista, vähintään kahdeksan viikkoa työskennelleitä oli viisi miestä ja kaksi naista. (JA Ti 4.) Vuonna 1946 tilalla oli päiväläisenä seitsemän poikaa maataloustöissä ja kuusi miestä metsätöissä. (JA P pi 1.) Koneistuminen ja maa-alan pieneneminen vaikuttivat myös tilapäisen työvoiman tarpeeseen. 1970-luvulla tilapäistä työvoimaa oli yksi-kaksi henkilöä vuosittain. (Immonen 1974, 31.) Tuotannon muutos aiheutti myös kausityövoiman tarvetta, 1980-luvulla maanviljelyyn tarvittiin tilapäisesti viisi henkilöä, erikoisviljelyyn kuusi ja kasvihuoneelle viisi. Kausityövoiman tarve ajoittui huhtikuun puolesta välistä lokakuun puoleen väliin.

Avomaan viljelyssä tietysti huomattavasti (haastattelu F).

Peltopuoli sitoo ihmisiä kesäaikaan siirtonurmi parhaimmillaan viis kuus henkee kesäkuussa kun on kahdessa vuorossa siirtonurmen nosto ja muutoin tommone kolme neljä henkee kesällä ja muu peltoviljelys noin kaks henkilöä (haastattelu M).

Päiväläiset olivat pääosin tilan entisiä alustalaisia, myös muona- ja työmiesten vaimot ja lapset olivat kiireisimpään aikaan työssä Järvikylässä. Työntekijöitä haettiin työvoimatoimiston kautta ja kyseltiin lähiseuduilta. Tilapäisen työvoiman saannin katsottiin olevan helppoa kesäisin, sen sijaan syksy koettiin hankalammaksi ajaksi. (Haastattelut B, C, A, F.)

Tuli siitä ympäristön taloista (haastattelu J).

Minä olin tuota siellä talossa siivoomassa...navetallakkii olin sitten tuota ja oliha minä ulokotöissä heinäpellolla (haastattelu K).

Työaika ja vuosirytmii

Maataloudessa noudatettu työaika oli sidoksissa tehtäviin töihin, ts. työtä tehtiin silloin kun sitä oli ja kun työ tuli saada tehdyksi. Yleinen työaikalaki tuli voimaan vuonna 1917 8-tuntisine työpäivineen, mutta laki ei koskenut maataloutta. (Rasila 1982, 161.) Työpäivän keskipituus maataloilla oli 8,65 tuntia 1920-luvulla (Jutikkala 1982, 510), mikä merkitsee suurta sekä tila- että vuodenaikakohtaista vaihtelua.

Maanviljelystöiden päivittäinen työaika Järvikylässä oli vuoteen 1907 klo 6:sta klo 20:een. Työpäivään sisältyi kaksi tunnin mittaista taukoa, hevostöissä taukojen pituus oli 1,5 tuntia. Varsinainen työpäivän pituus oli 12 tuntia. Torppareiden vaatimus työajan lyhentämisestä toi vuonna 1907 tulokseksi 11-tuntisen työpäivän, jolloin päivittäiset työpäivät olivat klo 6.30-12.00 ja klo 13.30-19.00. Vuonna 1917 työaika lyhennettiin edelleen yhdellä tunnilla, jolloin työpäivän pituus oli 10 tuntia. (Grotenfelt 1946, 160, 178.) Työaika vaihteli myös vuodenaajoista riippuen. Vuonna 1925 työtä tehtiin kesäisin 10 tuntia, syksyisin 9 tuntia ja talvisin 8 tuntia (JA Ti 5). Samoin 1930-luvulla päivittäinen työaika ja työpäivän pituus vaihtelivat yhä vuodenaikojen mukaan (JA Ti 4):

touko-lokakuu klo 6.30-18.00, 10 tuntia

marras- sekä helmi-maaliskuu klo 7.00-17.00, 8,5 tuntia
joulu-tammikuu klo 7.00-16.00, 7,5 tuntia
huhtikuu klo 6.30-17.00, 9 tuntia.

Vuoden pimeimpään aikaan työpäivän pituus oli 2,5 tuntia lyhyempi kuin valoisa ja kiireisenä aikana. Tauon pituus oli edelleen 1,5 tuntia. Lauantaisin työ päättyi tuntia aiemmin kuin muina päivinä viikolla. Työaika lyheni 1960-luvulla yhdellä tunnilla, kesäisin töitä tehtiin 9 tuntia ja talvisin 7 tuntia. Työpäivä alkoi klo 7.00 ja päättyi 17.30, talvella työt aloitettiin klo 8.00. Tilanhoitajan vaihtuessa 1960-luvulla tauko lyheni yhteen tuntiin. (Haastattelu K.)

*Talavella oli seitsemän tuntia ja kesällä oli yhdeksän tuntia... aamu-
sella lähetettiin tuossa seitsemän aikaan töihin ja sitte päivällä oli se
oli puolitoista tuntia se ruokatunti oliko se puol kahestatoista yhteen
sitte se muuttu kun työnjohtaja vaihtu muistaakseni puol kuuteen ol
(haastattelu J).*

1980-luvulla noudatettiin 8-tuntista työaika klo 7:stä klo 16:een lakisääteisine taukoineen. Maataloustyölle kiirehuiput ovat edelleen luonteenomaisia, esimerkiksi siirtonurmen nostossa toimii 2-vuorojärjestelmä. (Haastattelu M.)

Kun on kahdessa vuorossa siirtonurmen nosto (haastattelu M).

Navetassa noudatettiin karjanhoidon osalta edellisestä poikkeavaa työaika, sekä sisäruokinta- että laidunkaudella työaika oli kuitenkin jotakuinkin sama. Lisäksi työ- ja ruokintajärjestys säilyi vähäisin muutoksin ennallaan karjasta luopumiseen saakka. Työ oli jaettu kolmeen jaksoon aamuksi, päiväksi ja iltapäiväksi. Aamujakso alkoi klo 4.30 ja päättyi klo 8.30, päiväjakso puolestaan alkoi noin klo 11.15 ja kesti klo 13:een, iltapäiväjakso oli klo 15.30-19.00. (JA N tr 4; haastattelut B, A. Ks. myös JA N tr 1, 2, 3.)

*Aamusela neljältä mentiin navettaan kesälä sekä talvela ja sitte kun
ne tul ne navettatyöt tehys ni päivä oli sit vapaata sitte iltapäivälä
tuas neljältä ja sitte sinne seitsemän seutua voi olla kun päästiin pois
(haastattelu G).*

*Uamusela puol kaheksaks muistaakseni mentiin ja sitte ol puoltoista
tuntia ruokatuntia ja puol kuuteenkoha se ol se oli aika pitkä päivä
(haastattelu I).*

Selostan seuraavassa Järvikylän vuosikiertoa ennen tuotantosuunnan muutosta, aikajakso kattaa pääasiassa 1930-60-luvut. Talvisin metsätyöt muodostivat merkittävän työkohteen. Päärakennuksen osalta puulämmityksestä siirryttiin öljylämmitykseen vasta 1960-luvulla, joten kotitarvepuun hankkiminen aiheutti jo tältä osin runsaasti työtä. (Haastattelu D.)

Isäntäväki järjesti joulutammikuussa joulujuhlan työväelle ja heidän perheilleen. Päärakennuksessa seurustelun lomassa tarjottiin ruokaa ja kahvia. Lapsille jaettiin joululahjoja, työväki puolestaan sai lahjaksi joulurahaa. Juhlan järjestäminen säilyi tapana vielä maanviljelysneuvoksen jälkeenkin uuden isäntäväen aikana. (Haastattelut M, L, J, K.)

Sitte ol semmone ko kartanonväen ku ol niitä muonamiehiä niillä ol lapsia ni semmoset pikkujoulut aina sitte tammikuulla koko kartanonväele (haastattelu G).

Järjesti ne joulujuhlat tonne ja siellä juotiin kans kahvia ja... tossa päärakennuksessa... ne jako aina lahjoja kyllä (haastattelu E).

Yritimme pittää yllä vanhat traditiot, että joulun yhteydessä oli suuret kahvit että kaikki tulivat silloiset ja entiset työmiehet saivat tuoda lapsiaan ja jopa lapsenlapsiaan että oli siinä suunnilleen neljäkymmentä henkeä ja oli vähän ohjelmaakin välillä ja piirileikkiä ja semmosta (haastattelu D).

Talvisin merkittävä työ oli lannan ja virtsan ajaminen pelloille "pattereihin", josta ne hevoskärryillä ja talikoilla levitettiin pelloille. Karjanlannan levityksessä siirryttiin 1960-luvulla koneiden käyttöön. Traktorin perässä olevaan levittäjään tehtiin etukuormaajalla kuorma, joka levitettiin pelloille, usein syksyllä ennen kyntöjä. (Haastattelu L.) Kevättöihin kuuluivat kynnön lisäksi äestys, kylvö ja jyräys. Etumies teki kylvöt, traktorinkuljettaja ajoi apulantakonetta. Peltotöiden jälkeen tehtiin AIV-rehu, "virtanen". (JA Ti 12.)

Kesällä sitte alussa oli nää äestykset... minä olin hyvin paljon äestämässä... etumies yleensä kylvö... hoiteli niitä kylvöhommia minä ajoin apulantakonetta myöskin... myöhemmin tuli semmonen niinku rivilannotin jossa samanaikaisesti viljat ja lannat... sitte oli tuota jyräykset oli (haastattelu J).

Kartanon väen yhteistä juhannusta vietettiin kesällä polttamalla kokkoa tallin takana olleessa haassa. Tällöin paloturvallisuutta varmistettiin varaamalla vesi-

tynnyreitä juhannuskokon lähelle. (Haastattelu L.) Tämän jälkeen työrytmissä seurasi heinäkorjuu. Järvikylään hankittiin jo 1800-luvulla ensimmäiset niittokoneet (Grotenfelt 1946, 109). Kosteilta ja upottavilta luonnonniityiltä heinä niitettiin viikatteella, haravoitiin luokoihin ja kuljetettiin kuivumaan haasiohin. Tämän jälkeen heinä kannettiin tai kuljetettiin reellä latoihin. Suuren työvoiman tarpeen vuoksi nämä niittyalueet jäivät pois käytöstä vuokra-alueiden itsenäistyttyä. (Grotenfelt 1946, 113. Vrt. Anttila 1974, 109.) Kuivemmilta alueilta heinä leikattiin niittokoneella, ajettiin hevosharavalla kasaan, jonka jälkeen se nostettiin seipäille kuivumaan. Miehet ajoivat niittokonetta ja hevosharavaa, viisi-kuusi naista oli nostamassa heiniä seipäille. Kuivat heinät kuljetettiin latoihin, maliiseihin kahdella tai kolmella hevoscärryillä ja yhdellä kahden hevosen vankkureilla. Korjuuaikana naiset, jotka toimivat kahdessa kahden hengen ryhmässä, loivat heinät seipäiltä kuormaan. Samanaikaisesti täytettiin kahta kärryä. Ladossa heiniä oli vastaanottamassa hissipoika, päällysmies, kolme-viisi naista ja yksi mies.

Kesällä heinäkorjuuaika oli yleensä kaks tai kolme yhden hevosen vetämää kärryä liikkeellä ja sitten yhdet yks vankkuriyhdistelmä jossa oli kaks hevosta jotka kuljettivat heinää pelloilta seipäiltä nostettua heinää kuivattua heinää niin vietiin näihin niin kutsuttuihin maliiseihin tää maliisihan on savolainen sana näille suurille ladoille heinäladoille (haastattelu M).

Työn helpottamiseksi ladossa oli hevosvetoinen hissilaite, jonka avulla heinäkuorma saatiin paikoilleen. Hissikärryn pohjalla oli paksu parru, johon kuorma köytettiin kiinni. Hevosen vetämä hissi nousi katto-orteen asti, jota pitkin kuorma vedettiin halutulle kohdalle.

Heinäladoissa oli myöskin tämmöinen kaksytluvun uusinta tekniikkaa oleva systeemi jolla nää heinäkuormat nostettiin katto-orteen asti ja hevosen vetämänä hevonen veti tällaista hissilaitetta ja se hissilaite veti sen katto-orteen kiinni ja sitten katto-ortta pitkin vedettiin tää kuorma ladon perään ja siellä pystyttiin vielä sitä heiluttamaan niin että saatiin sijoitettua ne sillä tavalla latoon että se täytytty optimaalisesti eikä tarvinnut käsin kaikkia siirtää siellä tää systeemiin perustu siihen että vaunun pohjalla oli tämmönen pituussuunnassa tämmönen paksu parru ja siihen oli köydet kiinni kahdessa kohtaa elikkä köydet oli sivulaitojen ulkopuolella ja ku se kuorma oli täynnä niin ne köytettiin tää kuorma kiinni näillä köysillä ja niissä oli sellaset lukkokoukut että kun se tuli sinne latoon niin nää koukut kiinnitettiin tällaseen hissikapulaan ja siinä oli sitte vaijereilla kattoon tuota tällaset lokisysteemit ja sitten hevonen veti tästä vaan tätä vaijeria jolloin se kuorma nousi sitten niitten köysien ja sen parrun varassa ylös (haastattelu M).

Hissipoika hoiti hissien toimintaa, naiset levittivät heiniä, mies kylvi suolaa säilyvyyden takaamiseksi ja päällysmies valvoi kuormaa.

Minä ajoin varmaan kuutisen vuotta mä ajoin joka kesä tätä hissiä koko heinäkorjuuajan... mies joka seivästi ja pani seipäät pystyyn kun silloin joku oli ne levittänyt kaks miestä ne levitti sinne pellolle etukäteen näitten haravoitujen kasojen päälle ja tän jälkeen sitten oli viis kuus naista seivästämissä nää heinät ja sitte yleensä korjuun tuota yhteydessä oli sitte neljä naista et siellä oli yleensä kaks kahden hengen jengiä et siellä oli kaks naista aina yhden seipään nosti kahdessa kolmessa erässä kuormaan siellä kahta kärryä täytettiin samanaikaisesti ja taas ladossa oli sitten hissipojan lisäksi oli yks tällane päällysmies joka vahti sitä kuormaa ja tuota tekniikkaa ja sitten oli siellä ladossa kolmesta viiteen naista yleensä ja ehkä yks mies siellä ylhäällä levittämässä tota tätä näitä kuormia sitten vielä tasottelemassa sitä mitä sieltä ja siirtelemässä niitä mitä siellä oli pakko siirtää vielä ja sitten niistä yleensä se mies joka siellä ylhäällä oli niin levitteli suolaa sitten aina kerroksittain vähän väliin... se säily paremmin (haastattelu M).

Heinänteon ja elonkorjuun välillä tehtiin pienempiä töitä muun muassa erilaisia korjauksia, maalausta ja vesijohtotöitä. (Haastattelu J.)

Heinänteon jälkeeseen sitte siinä oli semmonen pien paussi jossa tehtiin sitte kaikenlaisia pikkuhommia jotaki korjaushommia maalauksia ja semmosia... kesällä että vesijohtotöitä jouvuttiin tekemään siellä oli vanhat putket siellä jotka aina katkeili... (haastattelu J).

Viljan korjuu tapahtui lyhteitä tekevän elonleikkuukoneen avulla. Korjuussa siirryttiin 1800-luvulla sirpistä viikatteeseen ja edelleen konekorjuuseen. (Grotenfelt 1946, 107.) Lakoontuneet alueet korjattiin sittemmin viikatteella. Vilja kuivatettiin seipäillä, viimeiseksi ruis siirtyi kuhilailta seiväskuivatukseen. (Grotenfelt 1946, 208.)

Miehet niitti viikatteilla ens alkuun rukkiitki ja myö sijoitti perästä toinen kokos toinen siton ja sitte tuota ja sit ne osti semmosen leikkuukonnoon joka puotti lyhteeks et siitä sitte sijoitti ja sitte ne lyhteet mättivät seipäile ristikolleen kuivummaa ja rukkiinkii nii ei niitä muita sijoitu ku rukkiit sitte ja kaurat ja muut sitte pantiin seipäile mut ne kaikki seivästettiin käsin (haastattelu G, myös I. Vrt. Anttila 1974, 111-112).

Pelloilta vilja kuljetettiin puitavaksi, puimakoneelle syötettiin lyhde kerrallaan. Oljet menivät navetan vintille ja vilja säkitettiin kuivaamoa varten. (Haastattelu M.) Viljan kuivaamiseen käytettiin Dinesen-säkkikuivuria, joka vaati runsaasti työtä. Työmiehen oli valvottava ja lämmitettävä kuivaamoa vuorokauden ympäri. Kouruissa kulkeva kuuma savu ilma kuivatti viljasäkit, jotka eivät saaneet olla liian täynnä ja joita oli välillä käännettävä. (Haastattelu J.) Leikkuupuimurin käyttöönoton jälkeen 1960-luvulla oljet jätettiin pellolle, mistä ne myöhemmin kuljettiin poltettavaksi. (Haastattelu J.)

Sitte alako sadonkorjuu ja sitte mulla mäniki siellä kuivaamossa sitte syksy niin kauvan kun tuota nii viljat oli kaikki korjattu... siellä tehtiin sitten pitkee päivee...(haastattelu J).

Sitte alako syyskynnöt...salaojituksia oli joinaki kesinä... siinä oli niinku ennen kyntöjä ussein tuossa että jouvuttiin niinku olikija ajamaan sieltä pelloilta pois...ajettiin pois ja myöskin poltettiin sillon kun ne oli kuivia (haastattelu J).

Työväellä oli syksyisin sadonkorjuun jälkeen väentuvassa elonkorjuutanssit, usein haitarimusiikin säestyksellä. Juhlaan kuului myös ruokailu. (Haastattelu D.)

Elojuhlat kaikki kutsuvat sinne ja sitte siellä syötiin ja tanssittiin (haastattelu I).

Alkuaikoina aina tuota syksyisin tuommoset elojuhlat (haastattelu E).

Maanviljelysneuvoksella oli tapana kutsua tilanhoitaja, karjanhoitaja ja seppä perheineen kerran vuodessa kartanoon päivälliselle (haastattelu L). Syystöihin kuuluivat juurikkaiden nosto ja kyntäminen (haastattelu J). Työntekijöillä oli aiemmin vuodessa yksi vapaa viikko marraskuun alussa, jolloin oli mahdollisuus käydä tapaamassa ystäviä ja sukulaisia, "kylän ja vanhuksien luona käynti", sekä tilaisuus työpaikan vaihtoon.

Vuoteen sisältyy yks vapaaviikko, se ol syksylä, sanottii köyriäikaa, se ol se marraskuun ensimmäine viikko, jokkaine teki mitä kerkis, käv kylä ja vanhuksiisa luona ja silleen (haastattelu A. Vrt. Åström 1981, 73-74).

Loma-aika 1960-luvulla oli kaksi viikkoa vapaata, loman pitäminen oli satutettava töiden mukaan esimerkiksi AIV-rehun ja heinänteon väliin (haastattelu J).

Työnjako tapahtui aamuisin, 1950-luvulla klo 7.00, jonka jälkeen haettiin hevoset ja mentiin työtehtäviin. Jokaisella vakituisella työmiehellä oli oma kaappinsa, jossa sai säilyttää työkaluja muun muassa heinähankoa, talikkaa ja lapiota. Siirryttäessä muonaväkeen työvoimana siirryttiin myös työvälineissä talon välineiden käyttöön. (Haastattelu M.)

Navettatöihin kuului lehmien lypsy ja ruokinta, uuden navetan valmistuttua vuonna 1926 myös sikojen hoito ja ruokkiminen tapahtui samassa yhteydessä. Lehmät lypsettiin ja ruokittiin kolmesti päivässä, samoin siat ruokittiin kolme kertaa päivässä. Aamulla lakaistiin aluset, luotiin lanta ja tuuletettiin navetta. Ennen lypsyä lehmille jaettiin rehu sekä lehmät ja niiden utareet pestiin. Lypsyn jälkeen juotettiin vasikat, tasoitettiin rehuja ja annettiin lehmille olkia, hyvälypsyisille myös heiniä sekä harjattiin lehmät. Tämän jälkeen luotiin sikojen karsinat ja ruokittiin siat. Lopuksi lehmät kuivitettiin, pöydät, käytävät ja työkalut puhdistettiin sekä tarkastettiin kaiken olevan kunnossa. Päivällä työjärjestys oli suunnilleen sama, alusia korjailtiin, mutta lannanluonti jätettiin illaksi. Illalla toimittiin samoin kuin aamulla. Iltatarkastus ja navetan sulkeminen yöksi tapahtui kello 21.00. (JA N tr 4. Vrt. myös JA N tr 1, 2, 3.)

Kun mäntiin puol neljältä navettaan uamusela, ol lehmiin pesu, likaset kohat piti pestä, sit jaettiin rehut, sit alako se lypsyhomma, kun käsinlypsy ol, ja ku suatiin lypsettyä ni sitte jokkaisella ol vuoroviikoin ne työhömmat, mikä ol emäntävuorola, mikä ol sikavuorola ja mikä tiskivuorola, meitä ol viis apulaista, karjakko kuuvvees (haastattelu A).

Laidunkaudella työjärjestys oli jotakuinkin samanlainen. Lehmät pidettiin pääasiassa kahdella laitumella. Karjaväki kulki hevosella, polkupyörällä tai jalkaisin laitumille. Lypsyjen välillä lehmiä paimennettiin avo-ojien erottamilla saroilla. Navetta-apulaisten tehtävänä oli lehmien lypsy ja ruokinta. Karjanhoitaja toimi työnjohtajana valvoen töitä. Navettamies vastasi lannanluonnista ja karjan ruuhusta. Tallissa oli aiemmin tallimies, jonka tehtävänä oli hevosten hoitaminen ja ruokinta. Hevosten ja karjan määrän vähennettyä talli- ja navettamiehen tehtävät yhdistettiin. (Haastattelut M, E.)

Seittemä ol vakituista ulokomiestä, sit ol tallimies kaheksas, seppä yheksäs, pihamies kymmenes... nii olha se navettamies (haastattelu A).

Navetta-apulaisilla oli viikoittain erilaisia vuoroja muun muassa emäntä-, sika- ja tiskivuoro. Kullakin vuorolla oli omat erityiset tehtävänsä, esimerkiksi emäntäviikolla apulainen valjasti hevosen, laittoi lypsyastiat kuntoon ja siirtyi edeltä käsin seuraavalle tarhalle valmistelemaan lypsyä. (Haastattelut I, F.)

Päivätarhala käytii ensistäänii, sitte joka ol emäntävuorola nii se lähti vähä ennemmi jätti par kolome lehmee toiste lypsettäväks, lähti sitte mänemää joko pyörälä tai jalakaisin sinne seuraavalle tarhalle sitte, toiset tul sitte perässä (haastattelu A).

Sitte päivälä piti olla, no se tonkanpesu ol, sanotaan niin ku emäntävuoro kellä ol sillo piti männä jo pesemää ja jäitä huuhtelemmaa kesälä, mut sit puol kakstoista lähettii päivälä tuas lypsyle ja se män siinä niin ku yhteen asti ja sit tuas ol vappaata, kolomelta piti lähtee kuka emäntäviikola ol nii laittamaa astijoita ja hevosta valjastammaa ja hevosen kansa aina lähtemää laitumele lypsyle, sanotaan jos se hyvin män nii se män siinä aina seihtemää männesä kaikki ol niin ko hommat hoijettu, jos huonosti män niin voi männä puol kaheksaanni asti jos piti tuua lehmijä kottiin ja sit sen jälestä ku tultiin sieltä laitumelta nii sonnit ol aina sielä etempänä nii sit ne piti männä vielä juottamaa sitte sen jälestä aina kattoo ves sinne (haastattelu B).

Hevosen kansa ajettii jyrättii lypsylä sielä sitte vielä ne ol kahessa kohti että ja sillo käyttii vielä päivälypsyläkkii että kesäl ei niinkään jääny siitä vapaata ku päivälä ajettii vielä et niin ku mitä kolme kertoo lypsetti semmosia vastapoikineita (haastattelu G).

Miesten ja naisten välisestä työnjaosta voidaan karkeasti jaotellen todeta, että miehet hoitivat maanviljelyn ja metsänhoidon, naiset puolestaan navettatyöt ja taloudenhoidon. Kausiluonteisiin töihin muun muassa heinän- ja elonkorjuuseen osallistuivat muona- ja työmiesten perheenjäsenet tarvittaessa ja pyydettyinä. Myös sijaiseksi navettaan, etulaiseksi, pyydettiin. Naiset tekivät taloudenhoidossa tilapäistöitä muun muassa siivouksessa, pyykkäyksessä ja tarjoilussa. (Haastattelut I, G, A, B.)

Palkkalaisia entisistä lähellä Järvikylää asuvista torppareista, niin ku päivätyöläisiä, osaksi metsätöissäkin auttamassa, kartanolta käytiin pyytämässä, milloin tarvitsimme ja milloin he itse niin ku he itse järjestivät työnsä, heillähän oli itselläänkin heinää ja muuta (haastattelu D).

Vuosien 1913-24 aikana miehet tekivät noin 60 % ja naiset noin 40 % Järvikylän kartanon töistä. Naistyövoiman osuus kasvoi sota-aikana ollen vuonna 1943 47 %, miestyövoima vastasi 53 %:a. (Grotenfelt 1946, 231.)

Palkkaus

Vakituisen väen palkka maksettiin 1900-luvun alkupuolella pääasiassa luontaisetuina, kuten muonana, asuntona, polttopuina ja rehuna. Ajan myötä siirryttiin kuitenkin yhä enemmän rahan käyttöön. Palkka vaihteli työntekijän sukupuolen ja työn vastuullisuuden mukaan.

<i>Taulukko 24 Järvikylän kartanon muonamiehen ja navetta-apulaisen palkka vuonna 1903.</i>	
<i>muonamies</i>	<i>navetta-apulainen</i>
900 kg ruisjauhoja	360 kg ruisjauhoja
2 hl rukiita	
2-3 hl ohria	1,2 hl ohria
6-8 hl perunoita	3,6 hl perunoita
50 l suolaa	18 l suolaa
20 l herneitä	18 l herneitä
1 825 kg maitoa (kuorittua)	1,5 kg maitoa (koko)
36 kg naudanlihaa	
12 kg sianlihaa	
18 kg voita	
18 l ryynejä	
100 mk	95 mk

Muonamiehellä oli oikeus pitää lehmää ja korjata sille heinää ojanpientareilta ym. sen kaltaisilta paikoilta. (Grotenfelt 1946, 232.) Malmgårdissa Uudellamaal-la muonamiehen ja navetta-apulaisen palkat koostuivat varsin samantapaisesti kuin Järvikylässä, määrissä oli eroavaisuuksia. Lisäksi Malmgårdissa muonaväelle annettiin työvaatteita, muun muassa saappaita, kenkiä ja käsineitä. (Siren 1985, 125.)

Järvikylään palkattiin vuonna 1905 seppä-koneenkäyttäjää. Hänen vuosipalkkaseen sovittiin

1000 kg ruisjauhoja, 2 hl rukiita, 2,5 hl ohria, 50 l herneitä, 55 l suolaa, 8 hl perunoita, 5 kg kuorittua maitoa päivässä, 1000 kg heiniä, 500 kg kauranolkia, ruisolkia yhdelle lehmälle.

Hän sai lisäksi laitumen yhdelle lehmälle kesäisin, asunnon, polttopuut ja 400 mk rahaa. (JA Pt 3.) Sepän palkka oli suurempi kuin tavallisen muonamiehen, koostumus oli kuitenkin sama. Muonan osuus palkassa pysyi lähes ennallaan, sen sijaan rahapalkka kasvoi.

Taulukko 25 Järvikylän kartanon vakituisen väen palkka vuonna 1923-24.								
tehtävä	jauhot kg	ruis hl	ohra hl	kaura hl	peruna hl	herne l	suola l	maito l/p
tilanhoitaja	10	2	2	6				3
karjanhoitaja	840		2	6				4
seppä	800		3	2	8	20	50	3
muonamies	360-900	1-4	2-3	1-2	5-9	20	20-50	1,5-2,5
navetta- apulainen	180		1		3,6	5	18	1,5

Tilanhoitaja ansaitsi lisäksi vuodessa 10 000 mk, karjanhoitaja ja seppä 12 000 mk, muonamiehet 2000-3600 mk ja navetta-apulaiset 3000 mk.

Muona, kaikki oli jauhoja ruisjauhoa maitoa oli ja vehnäjauhoja... ja perunoita (haastattelu L).

Rahapalkka ja sitte ol se muona ol ruisjauhoja ja ohrajauhoja ja sitte olko se litra päivässä maitoo meillä niihä se ol muistaakseni (haastattelu G).

Muonamiesten rahapalkassa ja muonamäärissä oli eroja, sen sijaan navetta-apulaisille maksettiin kaikille sama palkka.

Järvikylään palkattiin vuonna 1930 uusi tilanhoitaja seuraavalla palkalla:

1500 mk/kk, 750 kg ruista, 100 kg kauraa, 100 kg ohraa, 3 hl perunoita, 4 kg maitoa päivässä, perunamaa 1,5 hehtolitrin kylvöalalle, 20 kg vasikanlihaa.

Lisäksi hän sai tilan puolesta asunnon, polttopuut ja sähkön. Hänelle maksettiin myös muuttokustannukset. (JA Pt 4.) Vertailun vuoksi kerrottakoon, että Malmgårdissa Uudellamaalla tilanhoitajan palkka vuonna 1938 oli (Siren 1985, 125):

21 600 mk, 10 hl ruista, 4 hl kauraa, 2 hl ohraa, 5 hl perunoita, 2,5 l maitoa päivässä, 7 hl ala perunamaata, 4 hl vehnää, 8 kg herneitä, 50 l suolaa, 3,5 kg villaa, 12 kg voita.

Tilanhoitajan palkka oli Järvikylässä pienempi kuin Uudellamaalla. Sen sijaan verrattaessa joroislaisiin tiloihin huomataan, että palkat olivat varsin samanlaiset

(Åström 1981, 76). Järvikylässä palkka maksettiin kuukausittain joka kuun 7. päivä. Ainoastaan maito annettiin päivittäin annoksina, ”pajokkamaitona”. Navetta-apulaisen rahapalkasta otettiin kuukausittain sisään tietty summa, jonka sai takaisin lopettaessaan tilalla, ei kuitenkaan jos lopetti kesken vuoden. Tällä haluttiin varmistaa työntekijän pysyvyyttä työpaikassaan.

25 mk otettiin sissään, jemmaan... mut jos lähti keskellä vuotta nii ei annettu sitä palakkoo... se jäi sinne sitte, että vuueks ol ne piiat siinä olemassa, että jos välillä vuotta lähti, nii ei suanunna sitä... syksylä antovat sitte sen rahan sit jos ol kerta koko vuuen (haastattelu B).

Taulukko 26 Järvikylän kartanon palkat vuonna 1939-40.						
tehtävä	vehnä kg	ruis kg	ohra kg	kaura	peruna hl	maito kg
tilanhoitaja	250	600		120	10	1895
karjanhoitaja	140	700	65	100	7	1830
seppä	75	800	160	100	8	1825
muonamies	75	770-900	160-180	50-100	6-9	547-1450
navetta-apulainen	12-36	60-180	10-50		1-3,6	180-547

Tilanhoitajalla, sepällä, karjanhoitajalla, navettamiehellä ja tallimiehellä oli lisäksi oikeus kylvää perunaa 2 hehtoliträn alalle. Muonamiehillä oli edelleen lehmän pito-oikeus. Tilanhoitajan rahapalkka oli 14 650 mk, karjanhoitajan 8 800 mk, sepän 16 800 mk, muonamiesten 2 575-4 600 mk ja navetta-apulaisten 1 400 - 4 800 mk. (JA Pt 1.) Maataloustyöntekijän vuosipalkka Mikkelin läänissä Juvan kihlakunnassa vuonna 1939 oli miehellä 8 667 mk ja naisella 6 050 mk (Maatalous 1939, taululiite 5, 26-27). Luontoisetujen käyttö palkanmaksussa väheni, esimerkiksi vuonna 1946 tilanhoitajan vuosipalkasta 110 260 mk vain 10 260 mk:n osuus oli muonaa, karjanhoitajan 76 460 mk palkasta 11 189 mk ja sepän 76 890 mk palkasta 16 349 mk edusti muonaa (JA P pi 1). Muonapalkan osuus oli pienentynyt varsin vähäiseksi. Luontaiseduista palkanmaksussa luovuttiin kokonaan, palkka maksettiin lopulta rahana, useimmiten tuntipalkkana. Muonakaudella asunto polttopuineen ja valaistuksineen oli ilmainen, sittemmin asunnoista maksettiin vuokraa. Vuokra oli 1960-luvun lopulla ”edullinen”. Useilla työntekijöillä oli oikeus pitää lehmää, tämän käytännön loputtua työntekijät saivat ostaa maidon tilalta. (Haastattelu L.)

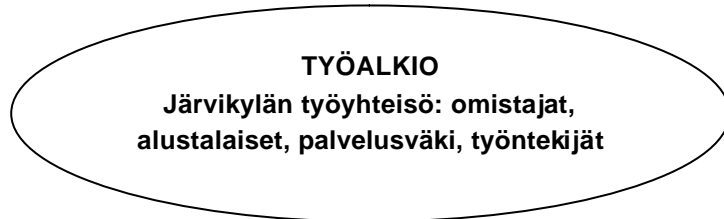
Ihan alakuun oli varmasti sillä lailla että asunnosta ei maksettu mitään... minä muistelen että siinä lopussa olis ollu jonkunlainen ainakin veroja minä jouvuin maksamaan sitte (haastattelu J).

Tilapäiselle työväelle palkka maksettiin rahana. Myös torppareille ylipäivät korvattiin rahallisesti. (Grotenfelt 1946, 236. Vrt. JA To 1.) Vuosisadan vaihteessa ylimääräisestä miespäivästä maksettiin 1,30-1,75 mk ja naispäivästä 0,90-1,10 mk sekä hevospäivästä 2,50 mk (Grotenfelt 1946, 174). Metsätöissä palkan perusteena käytettiin kappale- ja kuutiomäärää (JA P pl 2). Ulkotöissä, so. maanviljelystöissä 1930-luvulla naisen päiväpalkka oli noin 16 mk ja miehen noin 20 mk.

Tuntityössä silloin ol naisen palkka kuustoista markkaa tunti ja kymmentuntinen päevä (haastattelu G).

Palkkauskäytäntö yhtenäistyi luontaiseduista luovuttaessa ja siirryttäessä kokonaan rahapalkkaan.

Järvikylän työalkio

Järvikylän kartanolla on ollut 1900-luvulla käytännössä kolme omistajaa. N. Karl Grotenfeltin isännöys kesti lähes 60 vuotta. Hänen kaudellaan tilan työyhteisö koki merkittävimmät ja näkyvimvät muutokset. Torpparikausi vallitsi vuosisadan vaihteesta 1920-luvulle, sitä seurasi sotiin päättyvä muonamieskausi ja lopulta kasvavan palkkatyövoiman kausi.

Tilan työyhteisö ja työalkio on kiinteässä yhteydessä kartanon maa-alaan, tuoteteisiin ja koneistumiseen, syötealkioon. Maa-alan väheneminen torpparivapautuksen ja sotien mukanaan tuomien maanluovutusten myötä vaikutti suoraan työalkioon, tilan työvoimatarve pieneni vastaavasti. Vähenemiseen vaikutti lisäksi työvoiman katoaminen, työntekijöiden saantimahdollisuudet muuttuivat maaltapaon vaikutuksesta. Työvoimaa ei ollut yhtä vapaasti ja runsaasti käytävissä kuten torppari- ja muonamieskausina. Kartanon työvoiman pieneni koneellistumisen myötä, entistä pienemmällä joukolla pystyttiin hoitamaan suurempi määrä töitä. Myös tuotantosuunnan muutos lypsykarjasta luopumisen jälkeen vaikutti Järvikylän työvoiman tarpeeseen. Kartanon keskittynyt kasvihuonetuotanto kykenee tarjoamaan kokopäiväisiä ja vakituisia työpaikkoja tilalla.

Maatilatalouden muuttuminen maataloustuotannoksi näkyy myös työntekijöiden aseman muutoksessa. Järvikylän työntekijät 1980-luvun lopulla, varsinkin kasvihuonetuotannossa, olivat lähes samassa asemassa teollisuustyöläisten kanssa säännöllisine työaikoineen ja muine työehtoineen. Maatalouden luonne kiirehuippuineen aiheuttaa, että väliaikaisen kausityövoiman tarvetta on edelleen.

TUOTTEIDEN KÄYTTÖ

Eläintuotteet

Maito muodosti tärkeän tulolähteen Järvikylässä 1900-luvun alkupuolella. Tilalla toimi oma meijeri, jossa tehtiin sekä voita että juustoa. Itse tuotetun maidon lisäksi Järvikylässä jalostettiin naapuritilojen ja myöhemmin myös osuusmeijerin toimittamaa maitoa. Meijeritoiminta loppui vuonna 1904 kun kirkonkylälle valmistui Joroisten osuusmeijerille oma rakennus. (Grotenfelt 1946, 148-152.)

Järvikylän maito separoitiin tilalla ja kerma kuljetettiin Pasalaan valmistettavaksi juustoksi. Juustolan toiminnan loputtua kaikki maito vietiin osuusmeijeriin. Maidon separointi päättyi Järvikylässä vuonna 1914 kun muonaväen palkkana käytetystä kuoritusta maidosta siirryttiin kokomaidon käyttöön. Osuusmeijerissä osa maidosta valmistettiin juustoksi ja osa myytiin kulutusmaidoksi Varkauteen. (Grotenfelt 1946, 219-220.) Osuusmeijerin toimiessa Joroisten kirkonkylällä maito vietiin hevosella Järvikylästä kirkolle. Joroisten osuusmeijerin fuusioitua Varkauden seudun osuusmeijeriin 1960-luvulla meijeriauto nouti maidon Varkauteen. Maitoa käytettiin meijerin lisäksi omassa taloudessa muonaväen palkkoihin, vasikoiden ja sikojen ruokintaan ja lisäksi sitä myytiin suoraan tilalta ulos. (Haastattelut E, D.)

Sittehä ne yhtyvät tuonne Varkauven meijeriin ja sinnehä ne sitte kulettivatten autoloilla keräsvätten majot tuota taloloista ja mut silon kun ol tää Jorosten meijeri nii hevosela aina tästä vietiin (haastattelu E).

Taulukko 27 Järvikylän kartanon maidon käyttö vuosina 1909-45 (Grotenfelt 1946, 217).

Vuosi	Meijeri	Talous	Muona	Vasikat	Siat	Myynti
1909	163	858	2 749	730	2 224	1 678
1915	141 149	4 771	11 880	4 623	372	6 047
1920	125 597	2 871	14 486	4 610	838	5 508
1925	148 138	1 919	13 442	5 297	93	5 029
1930	150 797	1 254	14 744	2 519	188	2 296
1935	159 663	1 484	12 314	3 285	229	1 143
1940	135 666	1 586	14 534	1 984	387	31 556
1945	78 647	1 937	9 201	3 295	40	6 208

Maidon osuus tilan tuloista oli vuosina 1900-04 54,4 %, vuosina 1905-15 54,5 %, vuosina 1916-21 59,1 %, vuosina 1922-31 60,7 %, vuosina 1932-39 52,3 % ja vuosina 1940-44 45,6 %. (Grotenfelt 1946, 248.) Sota-aikaan saakka maito tuotti tilalle runsaat puolet tuloista, usein enemmänkin. Karjan määrän väheneminen sota-aikana verotti myös karjasta tulevan tulon osuutta. Maidontuotanto eläintuotteiden osalta merkitsi Järvikylässä tilan ulkopuolista tuloa. Muut eläimet; siat, lampaat, kanat, olivat lähinnä kotitarvekäyttöä varten. Tosin lihaa myytiin jonkin verran paikkakunnalle (Suomen maatilat IV 1932, 55).

Tilan omassa taloudessa käytettiin naudan-, sian- ja vasikanlihaa. Eläinmäärinä laskettuna vuonna 1909 kulutettiin neljä lehmää, seitsemän sikaa ja 105 vasikkaa; vuonna 1912 kaksi lehmää, viisi sikaa ja 109 vasikkaa; vuonna 1915 lehmä käytettiin kolme, sikoja 2 ja vasikoita 42. Vasikanlihan kulutus putosi merkittävästi, mikä johtunee karjanhoitokoulun loppumisesta. Sekä oman väen että työntekijöiden määrän pieneneminen aiheutti lihankulutuksen vähenemistä. (Grotenfelt 1946, 251.)

Kasvituotteet

Järvikylän tuotanto oli painottunut karjatalouteen, tämä heijastui luonnollisesti myös peltoviljelyyn. Karjanrehua, heinää, sekaviljaa sekä ohraa ja kauraa, viljeltiin runsaasti.

Taulukko 28 Järvikylän kartanon sato vuosina 1905, 1910, 1915, 1920, 1925, 1930, 1935, 1940 ja 1945 (Grotenfelt 1946, 105, 211. Rehukaalia viljeltiin vuodesta 1931.).

<i>Ruis hl</i>	<i>Ohra hl</i>	<i>Kaura hl</i>	<i>Peruna hl</i>	<i>Herne hl</i>	<i>Vehnä hl</i>	<i>Siemenheinä kg</i>	<i>Juur. hl</i>	<i>Rehukaali kg</i>	<i>Heinä kg</i>
557	247	1 172	771	1,3		2 430			321 725
340	302	455	629	5		1 738			184 800
606	172	1 240	415	13	70	3 200			218 300
211	151	880	345	7	13	300	2000		219 900
360	110	1098	410	5	5	180	1500		191 000
474	92	996	466	4		450	2300		286 750
326	38	825	475	20	41	569	1670	30 000	334 785
405	150	1450	800	40	60	258	420	14 000	151 300
257	77	480	250	2	233	30	500		207 000

Talouden lisäksi peltoviljaa käytettiin muonaväen palkkoihin. 1980-luvulla rukiin vuosisato oli keskimäärin 21 000 kg, kevätvehnän 3 500 kg sekä ohran ja kauran 3 000 kg (haastattelu M).

Vilja myytiin aiemmin osuuskaupalle Joroisiin ja nyttemmin eri keskusliikkeille (haastattelut L, H, D).

Metsä

Puuta käytettiin kotitaloudessa sekä rakennusaineena että polttopuuna. Metsien arvon noustessa puuta ryhdyttiin myymään, tätä helpotti osaltaan Pieksänmäki-Varkaus rautatien valmistuminen vuonna 1913 (Grotenfelt 1946, 221). Vuonna 1922-32 kotitarpeisiin käytettiin 6 827 kuutiometriä mäntytukkeja, mäntyä myytiin 28 071 kuutiometriä ja koivutukkeja myytiin 1 879 kuutiometriä. Mänty hyö-

dynnettiin sahoilla, kuusta käytettiin paperipuuna. Valtion rautateille myytiin esimerkiksi vuonna 1924 polttopuuta, polttopuukaupoilla on ollut merkitystä myös metsänhoidon kannalta. (Grotenfelt 1946, 224-227.) Vuosina 1932-43 puuta myytiin paperitehtaille (Ahlström, Gutzeit), valtion rautateille ja pienemmille yrittäjille (JA Ti 13). N. Karl Grotenfelt hoiti poikkeuksellisesti itse isännöytensä aikana metsäkaupat, yleensä tilanhoitajan tehtäviin kuului tuotteiden myynti.

Vanha isäntä hän myi aina itse metsän (haastattelu L).

Maanviljelysneuvos oli hyvin kiinnostunu metsästä että hänen aikanaan metsää kohonnettiin (haastattelu D).

Vuokra-alueiden itsenäistymisen jälkeen puun kulutus kotitaloudessa putosi, aiemmin se oli 6 000 kuutiometriä vuodessa ja vuonna 1932 1 150 kuutiometriä, josta 250 kuutiota kului muonaväen tarpeisiin. Kulutus oli 1940-luvulla noin 800 kuutiota vuodessa. (Grotenfelt 1946, 229.) Rakennusten lämmittämiseen puuta tarvittiin vielä 1960-luvulla, jolloin siirryttiin öljylämmitykseen (haastattelu D). 1980-luvulla puuta myytiin kahden-kolmen vuoden välein. Metsätalous on varmatuottoinen, mutta vaatii pitkän kiertoajan. Pellonraivaus 1980-luvulla rahoitettiin puukaupoilla.

Rahotettua sillä tuota puumäärällä joka siitä tuli että siinä oikeastaan vaihdettiin metsämaata peltomaaksi (haastattelu M).

Metsätalouden osuus Järvikylän kartanon taloudesta oli vaihteleva. Vuosien 1900-44 välillä metsä vastasi 6 - 143 % osuudesta talouden tuloista. (Grotenfelt 1946, 246, 250.)

Erikoistuotteet

Järvikylän kartanon päätuotantosuunnat erikoisviljely, lähinnä siirtonurmi ja kasvihuonetuotanto eriytettiin perinteisestä maataloudesta.

Siirtonurmi kasvatettiin Järvikylän tilalla, markkinoinnin ja tuotteen myynnin Finn-nurmi-merkillä huolehti GH-yhtymä. Nurmea myytiin julkisyhteisöille (kaupungit, seurakunnat), rakennusyrietyksille ja yksityistalouksille. Siirtonurmen

käyttökohteena olivat urheilukentät, esimerkiksi Pieksämäen keskustan urheilukentän nurmetsäminen vuonna 1986 (Savon Sanomat 7.6.1986, Jouko Junttila). Suoramarkkinoinnin lisäksi myyntiyhtymä rakensi koko Suomen kattavan myyntiverkoston osuusliikkeiden ja alue-edustajien kautta. Vuonna 1986 siirtonurmea myytiin 17 hehtaaria ja vuonna 1987 tavoitteena oli 20 hehtaaria, tulevaisuuden tavoitteiksi yhtymä asetti 35-40 hehtaarin myynnin vuodessa. (Puutarha 8/1986, Sirpa Lehtimäki, 486-489; Savon Sanomat, Pekka Kolehmainen, 1987 teemasivut; haastattelu M.)

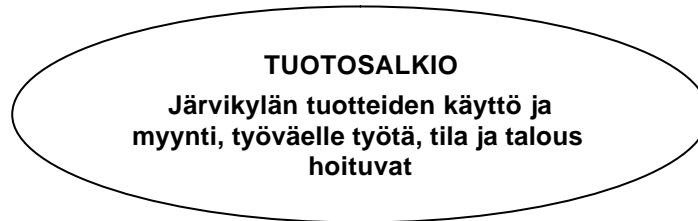
Pääasiassa ruukkusalaattia tuottava kasvihuoneviljely oli erillisen yhtiön Famigro Oy:n hallussa. Yhtiön osakkaana ja omistajana oli Järvikylän isäntä Karl Grotenfelt. Maapohjan omisti Järvikylän kartano ja yhtiö oli tilalla vuokralla. Yhtiö tuotti päivittäin yhteensä noin 20 000 ruukkua salaattia, tilliä, persiljaa ja ruohosipulia. Viikossa se merkitsi noin 100 000 ja vuodessa noin 5 miljoonaa ruukkua. Tuotteet myytiin valtakunnallisille keskusliikkeille ja yksityisille vihannestukkureille. Järvikylä oli 1/8 osakas Tuoremestari-yhtiössä, joka viljeli, varastoi ja markkinoi viljelijöiden puutarhatuotteita. Juvan kunta etsi vuonna 1985 ostajaa tappiolliselle vihannsviljely-yritykselle Mehevä Oy:lle, jolloin neljä joroislaista, kaksi juvalaista, sulkavalainen ja haukivuorelainen maanviljelijä ostivat varastot ja perustivat Tuoremestarin. Yhteisyrityksellä tavoiteltiin säästöjä pakkaus- ja varastointikustannuksissa ja mahdollisuutta tarjota kauppaketjuille suuria eriä. Osakkaiden lisäksi Tuoremestarilla oli sopimusviljelijöitä. Järvikylän tuotteista puolet meni pääkaupunkiseudulle ja puolet muualle Suomeen. (Hufvudsstadsbladet 11.4.1989, Inger Blomqvist; Maaseudun Tulevaisuus 22.4.1989, Pirjo Loiskekoski; haastattelut M, F.)

On ainoa mahdollisuus tarjota tarpeeks suuria eriä tänä päivänä kauppaketjuille koska heilläkään ei ole aikaa ostaa pieniä ripellyksiä eri suunnilta ja sitte tommonen varasto on halvempi jos se on suuri kuin jos on monta pientä (haastattelu M).

Vihannsviljelyyn liittyy tää Tuoremestari joka on juvalainen osakeyhtiö jossa kartano 1/8 osa osakkaana niin markkinointi on kokonaan Tuoremestarin hoidossa ja se on ollut erittäin suuri apu ja yks edellytys tän toiminnan aloittamiselle... markkinointi pitää tulla ennen viljelyä (haastattelu F).

Puutarhatalouden tulot muodostivat 1980-luvun lopulla 90 % omistajaperheen tuloista (haastattelu M).

Järvikylän tuotosalkio

Järvikylän kartanon tuotosalkio koostuu tilan tuotteiden, eläin-, kasvi- ja erikoistuotteiden sekä metsän hyödyntämisestä. Lypsykarjatalouden vallitessa maidon asema oli kahtalainen. Maito eri muodoissaan oli keskeinen ulkopuolinen tulo-tuoja tilalla, sitä käytettiin kuitenkin myös työväen palkanmaksuun ja kartanon omassa ruokataloudessa. Täten maito ilmensi perinteisen maatalouden omavaraisista luonnetta. Maitoa käytettiin monipuolisesti, jatkojalostus tapahtui ensialkuun kartanon omassa meijerissä, sittemmin Joroisten osuusmeijerissä ja lopulta maito noudettiin Varkauden osuusmeijeriin.

Omavaraiselle maataloudelle on ominaista, että maanviljelijän tavoitteena on elannon hankkiminen sekä itselle että omalle lähipiirille. Maataloustuotanto tähtää ensisijaisesti tilan ulkopuolisen tulon muodostukseen. Omavaraisessa viljelyssä valtaosa yksittäisen tilan tuotteista käytetään itse tilalla. Maataloustuotannossa viljely tapahtuu ennen kaikkea rahallisen, mitattavan ja laskettavan tuloksen toivossa. Monipuolinen ja laaja viljely tavoittelee omavaraisuutta, erikoistunut ja keskittynyt tuotanto taloudellista voittoa tai ainakin kannattavuutta. Järvikylässä ruukkuvihannekset ja -yrtit, siirtonurmi ja peltokasvit tuotettiin nimenomaan myyntiä varten, ei pääasiassa kotitaloudessa käytettäväksi.

Pyrkimys tehokkaaseen ja keskitettyyn tuotantoon muuttaa myös maatalouden rakennetta. Järvikylässä viljelylajien tuotanto, välitys ja markkinointi on eriytetty toisistaan, ts. yksi osa viljelee, yksi omistaa maan ja tuotantovälineet, yksi välittää ja markkinoi. Etelä-Savossa maanviljelijät perustivat yhteisen tuotantosuuskunnan, joka tuottaa ja markkinoi laajalti osuuskuntaan kuuluvien viljelijöi-

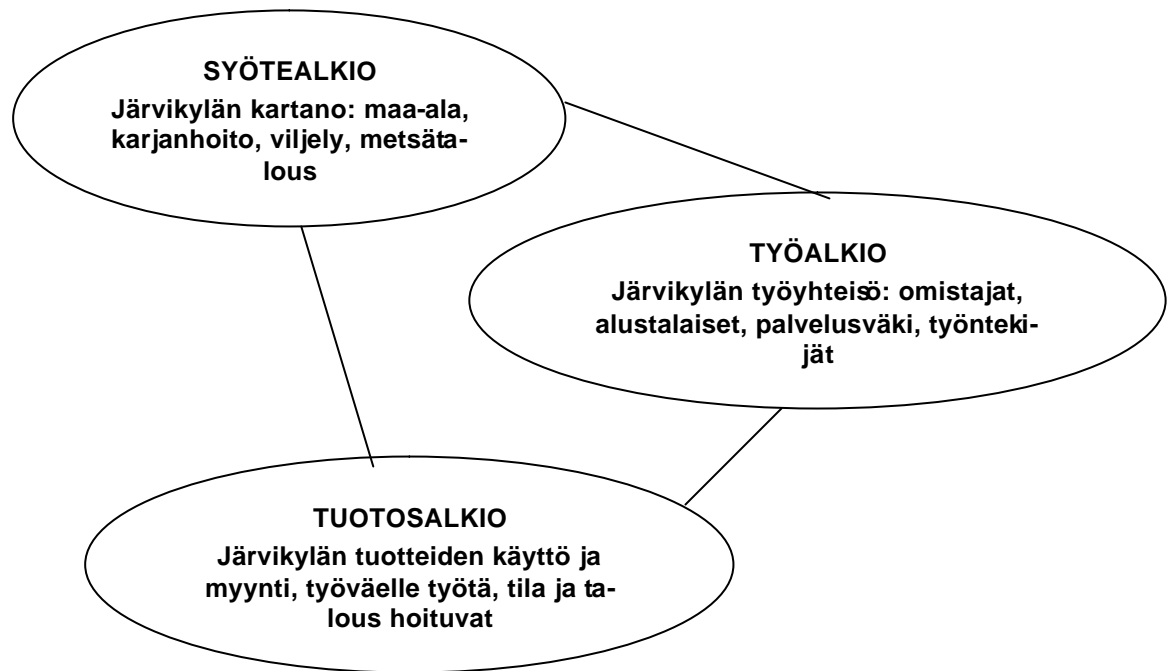
den tuotteita keskusliikkeille. Järvikylässä siirtonurmen tuotanto ja markkinointi on erillisen yhtiön hallussa. Sama koskee avomaan vihannesviljelyä.

MAATALOUDEN MUUTOS JÄRVIKYLÄSSÄ 1900-LUVULLA

Tutkielmani kuvaa yksittäisen tilan maatalouden muuttumista Suomessa 1900-luvun alusta 1980-luvulle. Joroisten Järvikylän kartanon maatalous koki viime vuosisadalla suuren muutoksen. 1900-luvun vaihteen lypsykarjataloudesta siirryttiin 1980-luvulla pitkälle erikoistuneeseen ja keskittyneeseen kasvituotantoon. Lypsykarjatalous ja kasvituotanto ovat kuitenkin rinnastettavissa erikoistumisen ja keskittymisen osalta. Molemmissa tapauksissa pyrkimyksenä on tuottaa kysytyjä ja taloudellisesti kannattavia tuotteita. Tilan maatalouden muutos aiheutui monista tekijöistä, sekä ulkoisista että sisäisistä. Järvikylän maatalous ei ollut irrallaan Suomen maatalouden yleisestä kehityksestä, vaan maatalouspolitiikka vaikutti tilalla tehtyihin ratkaisuihin. Tilalla pyrittiin reagoimaan ja osin ennakoimaan muutoksia. Tavoitteena on toimeentulon saaminen tilalta, rakennuskannan säilyttäminen ja sääntelystä vapaan maatalouden harjoittaminen.

Järvikylän maataloussysteemin voidaan katsoa koostuvan syötealkiona toimivasta tilasta, so. viljelystä, karjasta ja metsästä, työalkiona toimivasta työyhteisöstä sekä tuotosalkiona toimivasta tuotteiden hyödyntämisestä. Muutos yhdessä alkiossa aiheutti muutosta myös muissa alkioissa.

Kokonaisuuksille on ominaista pyrkimys muutokseen, jota tapahtuu jatkuvasti. Järvikylän kartanon maatalouden muutos 1900-luvulla johtui pitkälti ulkoisista tekijöistä. Valtiovallan toimet maanomistuksen järjestelyissä, tuotannonrajoitukset ja –sääntely sekä tilanomistajien halu löytää sekä tuotannollisesti että taloudellisesti kannattavia maataloustuotteita johtivat Järvikylän kartanon maatalouden muutokseen.

Tarkastelen pro gradu –työssäni Järvikylän kartanon maatalouden muuttumista kahden teoreettisen mallin, innovaatioteorian ja systeemiteorian kautta. Työssäni teoriat ovat toisiaan täydentäviä. Systeemiteorian avulla tila ja sen maatalous on jaettavissa selkeisiin osioihin, joiden tutkimiseen innovaatioteoria tarjoaa yksityiskohtaisempia välineitä. Innovaatiot, uutuudet horjuttavat systeemeille ominaista pyrkimystä tasapainoon ja toimivat näin muutoksen väylinä. Teoreettiset käsitteet tarjoavat toimivan tavan tarkastella yksittäisen maatilan muutosta.

Tutkimusaineistoni koostumus vaikuttaa tuloksiin. Järvikylän kartanosta peräisin oleva materiaali painottuu maataloutta ja työyhteisöä koskeviin tietoihin, tuotteiden hyödyntämistä koskevien tietojen osuus on vähäisempi. Näin ollen tulokset keskittyvät tilan maatalouteen ja työyhteisöön. Vertailutietojen avulla asetan yksittäisen tilan maatalouden muuttumisen laajempiin yhteyksiin. Kyseisten tietojen saatavuus on eräs tutkielmani tekoon liittynyt vaikeus, sillä jouduin käyttämään Järvikylän verrokkeina osin Joroisten kuntaa koskevia tietoja, osin Mikkelin lääniä koskevia, osin koko maata koskevia ja osin Malmgårdia koskevia tietoja. Materiaali ei ole yhteismitallista, mikä luonnollisesti heijastuu tuloksiin.

Yksilön innovaation omaksumiseen vaikuttaa sekä sosiaalinen että taloudellinen pääomaa. Hänellä tulee olla tietoa uusista maatalouskeksinnöistä, seurata ta-

pahtumia laajalti, kyetä ymmärtämään uutuuden merkitys ja olla riittävän varakas. Tilan isännillä 1900-luvulla oli kaikilla korkeakoulutasoinen koulutus, kuitenkin vain N. Karl Grotenfelt oli maatalousalan ammattilainen. Nykyinen isäntä, Karl Grotenfelt on joutunut työnsä puolesta matkustamaan, tällöin matkustaminen on tarjonnut luontevan tilaisuuden ympäristön ja potentiaalisten uutuuksien havaitsemiseen. Tilanomistajan ja tilanhoitajan asemat ovat keskeisiä päätettäessä tilan tuotannosta. Isännän innovatiivisuus edellyttää innovatiivisuutta myös lähimmältä yhteistyökumppanilta, tilanhoitajalta. Karjatalouden ollessa tilan päätuotantosuunta tilanhoitajan mahdollinen uudistusmielisyys ei ollut niin merkittävää kuin siirryttäessä voimakkaasti erikoistuneeseen ja yhtiöitettyyn kasvituotantoon. Järvikylän kartanon innovaatio-objekteja koneissa ovat traktori ja lypsykone, kasvituotannossa sokerijuurikas, ruukkuvihannekset ja siirtonurmi.

Tutkielmani rajautuu ajallisesti 1900-luvun alusta 1980-luvun loppuun. Suomen liittyminen Euroopan Unioniin vuonna 1994 ja tämän mukanaan tuomat muutokset jäävät näin ollen opinnäytetyöni ulkopuolelle. Olisikin kiintoisaa selvittää kuinka Euroopan Unioni ja siellä harjoitettu maatalouspolitiikka on vaikuttanut Järvikylän kartanon maatalouteen. Onko asialla ylipäätään ollut vaikutusta ja jos on ollut, niin miten ja jos ei ole ollut, niin mistä tilanne johtuu?

LÄHTEET

HAASTATTELUT – tekijän hallussa, osa haastatteluista on yhteishaastatteluja.

<i>Koodi</i>	<i>Nauhatiedot</i>	<i>Haastattelupäivämäärä</i>
A	nauha 1: 0-599	11.5.1989
B	nauha 1: 601-817 nauha 2: 0-187	11.5.1989
C	nauha 1: 601-817 nauha 2: 0-187	11.5.1989
D	nauha 2: 188-814 nauha 3: 0-166	12.5.1989, 4.11.1989
E	nauha 3: 167-545	12.5.1989
F	nauha 3: 546-812 nauha 4: 0-106	12.5.1989
G	nauha 4: 118-356	12.5.1989
H	nauha 4: 357-822 nauha 5: 0-311	16.5.1989
I	nauha 5: 312-464	16.5.1989
J	nauha 5: 465-816 nauha 6: 0-37	16.5.1989
K	nauha 5: 465-816 nauha 6: 0-37	16.5.1989
L	nauha 6: 38-653	28.5.1989
M	nauha 6: 654-812 nauha 7: 0-330	19.6.1989
N	nauha 8: 0-408	4.1.1990
O	nauha 8: 0-408	4.1.1990

JÄRVIKYLÄN ARKISTO (JA) – luokitus tekijän, Järvikylän kartanon arkistossa ei ole systemaattista luokitusta, jonkinmoinen kronologisesti etenevä ja tilan eri asioita koskeva luokitus on.

N Navetta: tr työ- ja ruokintajärjestykset vuosina:

1. 1910-11
2. 1926-27
3. 1935
4. 1941

P Palkat: pl palkkalistat

1. 1923-24

2. 1925
3. 1929-30
4. 1935-36
5. 1939-40
6. 1943-44
7. 1956
8. 1959

P Palkat pi palkkailmoitus

1. 1946
2. 1959

Pt Palkolliset

1. Järvikylän palkolliset 1939-40
2. päivätöiden käyttö 1913-44
3. työsopimus Evald Lindströmin ja Järvikylä Gods Ab:n välillä 10.9.1905
4. työsopimus Elis Leivon ja N. Karl Grotenfeltin välillä 24.8.1930

Ti Tila

1. maanhankintalautakunnan pöytäkirja 18.9.1943
2. maanlunastuslautakunnan pöytäkirja 13.9.1945
3. maataloustiedustelu v. 1920
4. tiedustelu suurviljelmien työoloista v. 1938
5. Suomen maatalouden kannattavaisuustutkimus v. 1925
6. viljelijän ilmoitus peltoalan käytöstä ja viljavaruudesta v. 1941
7. tilaselostus 1925
8. viljelykasvien alat 1951
9. luettelo myydyistä irtaimesta omaisuudesta, Tuomaala 3.7.1911
10. koneluettelo
11. viljelyssuunnitelmat: a. 1944, b. 1945, c. 1946
12. työt 22.-29.6.1938
13. större virkesförsäljningar 1932-43
14. Järvikylä Gods Aktiebolag - Järvikylä Osakeyhtiö

To Torpat

1. Pietilän vuokrasopimukset: a. v. 1891, b. v. 1899, c. v. 1904
2. sopimus tientekovelvollisuudesta 1.6.1903
3. torpparikokouksen pöytäkirja 29.4.1917
4. torp och backstugor på Järvikylä hem- och Nivurantaskiften, N. Karl Grotenfeltin muistio
5. vuokra-alueiden kauppakirjat
6. tientekosopimus 1.6.1903

MIKKELIN LÄÄNIN MAANMITTAUSKONTTORI

Järvikylän tila rek.n. 1:315, maanmittausasiakirjat 5:242.

KIRJALLISUUS

Aaltonen, Seppo - Kettunen, Lauri - Siltanen, Lulu 1982. Tuotantorajoitusten vaikutus maatalouteen ja koko kansantalouteen. Maatalouden taloudellisen tutkimuslaitoksen tiedonantoja n:o 89. Helsinki: Maatalouden taloudellinen tutkimuslaitos.

Aarnio, Kaisa 1987. Traktori. Teoksessa Näri, Olli (toim.) Koneellistuva maataloutemme. 85 vuotta maatalouskoneiden tarkastus- ja koetustoimintaa. Vaasa: Valtion maatalousteknologian tutkimuslaitos, s. 74-105.

Anttila, Veikko 1974. Talonpojasta tuottajaksi. Suomen maatalouden uudenaikaistuminen 1800-luvun lopulla ja 1900-luvun alkupuolella. Helsinki.

Atlas – suuri maailmankartasto 1978. Helsinki: Valitut palat.

Brown, Lawrence A. 1981. Innovation diffusion. A new perspective. London: Methuen.

Dahl, Kaj - Gardberg, C.J. 1989. Suomen kartanoita. Helsinki: Otava.

Ellilä, K.J. 1957. Maatalouspolitiikkamme. Maatalouspolitiikan ja maatalouden edistämistyön vaiheita 1900-luvulla. Agronomien yhdistyksen julkaisuja 57. Helsinki: Pellervo-seura.

Grottenfelt, N. Karl 1946. Järvikylä. En savolaxgårds öden under fem sekel. Warkaus.

Grottenfelt, N. Karl 1931. Joroisten kunta I. Warkaus.

Gylling, Edvard 1909. Suomen torpparilaitoksen kehityksen pääpiirteet Ruotsin vallan aikana. Helsinki: Suomen yliopisto.

Harmaja, Leo 1936. Mikkelin lääni 1831-1931. Porvoo.

Immonen, Antti J. 1974. Järvikylän kartano 1674-1974. Warkaus.

Jutikkala, Eino 1932. Läntisen Suomen kartanolaitos Ruotsin vallan viimeisenä aikana I-II. Historiallisia tutkimuksia XV:1-2. Helsinki.

Jutikkala, Eino 1958. Suomen talonpojan historia. 2. uud. ja laaj. painos. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

Jutikkala, Eino 1982. Omavaraiseen maatalouteen. Teoksessa Ahvenainen, Jorma – Pihkala, Erkki – Rasila, Viljo (toim.) Suomen taloushistoria 2. Teollistuva Suomi. Helsinki: Tammi, s. 204-221.

Komiteanmietintö 1962:6. Maatalouskomitean mietintö. Helsinki.

Komiteanmietintö B 1967:66. Maatalouskomitean mietintö I. Helsinki.

Komiteanmietintö B 1969:40. Maatalouskomitean mietintö. Helsinki.

Komiteanmietintö 1976:74. Maatalouden tuotantopoliittisen toimikunnan osamietintö I. Helsinki.

Komiteanmietintö 1980:9. Maatalouden rakennepoliittisen toimikunnan mietintö. Helsinki.

Komiteanmietintö 1987:24. Maatalous 2000. Helsinki.

Korpela, E.J. 1967. Maatalous 1919-1939. Teoksessa Jutikkala, Eino – Castrén, Matti J. – Pipping, Hugo E. – Järvinen, Markku (toim.) Itsenäisen Suomen taloushistoriaa 1919-1950. Historian aitta XVII. Helsinki: WSOY, s. 35-51.

Lönnqvist, Bo et. al. 1978. Finländskt herrgårdsliv. En etnologisk studie över Karsby gård i Tenala ca 1800-1970. Folklivsstudier XI. Helsingfors: Svenska litteratursällskapet i Finland.

Mäkeläinen, Eva-Christina 1972. Säätyläisten seuraelämä ja tapakulttuuri 1700-luvun jälkipuoliskolla Turussa, Viaporissa ja Savon kartanoalueella. Helsinki: Suomen historiallinen seura.

Niitamo, O.E. 1968. Oskar Lange yleisen systeemiteorian kehittäjänä. Ajatus. Suomen filosofisen yhdistyksen vuosikirja XXX. Helsinki: Suomen filosofinen yhdistys, s. 96-122.

Nykysuomen sanakirja 1 1978. Helsinki: WSOY.

Pennanen, Jukka 1979. Muikkuapajilla. Puruveden ammattimainen talvinuottakalastus 1900-luvun alusta 1970-luvun puoliväliin. Kansatieteellinen arkisto 30. Helsinki: Suomen muinaismuistoyhdistys.

Pihkala, Erkki 1982. Sopeutuminen rauhaan. Teoksessa Ahvenainen, Jorma - Pihkala, Erkki - Rasila, Viljo (toim.) Suomen taloushistoria 2. Teollistuva Suomi. Helsinki: Tammi, s. 337-361.

Pihkala, Erkki 1982. Maa- ja metsätalouden uusi asema. Teoksessa Ahvenainen, Jorma - Pihkala, Erkki - Rasila, Viljo (toim.) Suomen taloushistoria 2. Teollistuva Suomi. Helsinki: Tammi, s. 387-405.

Pihkala, Erkki 1982. Elintason nousu ja kehityksen varjopuolet. Teoksessa Ahvenainen, Jorma - Pihkala, Erkki - Rasila, Viljo (toim.) Suomen taloushistoria 2. Teollistuva Suomi. Helsinki: Tammi, s. 506-527.

Rasila, Viljo 1961. Suomen torpparikysymys v:een 1909. Yhteiskuntahistoriallinen tutkimus. Historiallisia tutkimuksia LIX. Helsinki: Suomen historiallinen seura.

Rasila, Viljo 1967. Vuokra-alueiden itsenäistyminen ja muu asutustoiminta. Teoksessa Jutikkala, Eino – Castrén, Matti J. – Pipping, Hugo E. – Järvinen, Markku (toim.) Itsenäisen Suomen taloushistoriaa 1919-1950. Historian aitta XVIII. Helsinki: WSOY, s. 52-62.

Rasila, Viljo 1970. Torpparikysymyksen ratkaisuvaihe. Suomen torpparikysymys vuosina 1909-1918. Yhteiskuntahistoriallinen tutkimus. Historiallisia tutkimuksia 81. Helsinki: Kirjayhtymä.

Rasila, Viljo 1982. Kehitys ja sen tulokset. Teoksessa Ahvenainen, Jorma - Pihkala, Erkki - Rasila, Viljo (toim.) Suomen taloushistoria 2. Teollistuva Suomi. Helsinki: Tammi, s. 154-167.

Rogers, Everett M. 1969. Modernization among peasants. The impact of communication. New York.

Rogers, Everett M. 1972. Social change in rural societies. 2. painos, 1. painos 1960. New York.

Simonen, Seppo 1949. Lypsykarjatalousvaltainen tuotantojärjestelmä Suomessa. Maataloutta ja maatalouspolitiikkaa vuosisadan vaihteen molemmin puolin. Helsinki.

Siren, Olle 1980. Sarvlaks. Gårdshushållningen och gårdssamhället från 1600-talet till 1900-talet. Folklicsstudier XVII. Helsingfors: Svenska litteratursällskapet i Finland.

Siren, Olle 1985. Malmgård. Grevliga ätten Creutz' stamgods. Folklicsstudier XVII. Helsingfors: Svenska litteratursällskapet i Finland.

Soininen, Arvo M. 1974. Vanha maataloutemme. Maatalous ja maatalousväestö Suomessa perinnäisen maatalouden loppukaudella 1720-luvulta 1870-luvulle. Historiallisia tutkimuksia 96. Helsinki: Suomen historiallinen seura.

Soininen, Arvo M. 1980. Maatalous. Teoksessa Jutikkala, Eino - Kaukiainen, Yrjö – Åström, Sven-Erik (toim.) Suomen taloushistoria 1. Agraarinen Suomi. Helsinki: Tammi, s. 386-407.

Soininen, Arvo M. 1982. Maa- ja metsätalous. Teoksessa Ahvenainen, Jorma - Pihkala, Erkki - Rasila, Viljo (toim.) Suomen taloushistoria 2. Teollistuva Suomi. Helsinki: Tammi, s. 27-51.

Suomalainen tietosanakirja 3 1990. Espoo: Weilin + Göös.

Suomen maatilat IV 1932. Tietokirja maamme keskikokoisista ja suurista maatiloista. 4. osa: Kuopion, Mikkelin ja Viipurin läänit. Red. av F. Jonasson et al. Porvoo: WSOY.

Waris, Heikki - Jyrkilä, Faina - Raitasuo, Kyllikki - Siipi, Jouko 1952. Siirtoväen sopeutuminen. Tutkimus Suomen karjalaisen siirtoväen sosiaalisesta sopeutumisesta. Yhteiskunnallisen korkeakoulun julkaisuja 4. Helsinki: Otava.

Vihola, Teppo 1991. Leipäviljasta lypsykarjaan. Maatalouden tuotantosuunnan muutos Suomessa 1870-luvulta ensimmäisen maailmansodan vuosiin. Historiallisia tutkimuksia 159. Helsinki: Suomen historiallinen seura.

Wiio, Osmo A. 1989. Viestinnän perusteet. Espoo: Weilin + Göös.

Åström, Anna-Maria 1981. Torpare och statare. Gårdsorganisation och lönesystem på Frugård i Jorois. Helsingin yliopiston kansatieteen laitoksen tutkimuksia n:o 8. Helsinki: Helsingin yliopisto.

Åström, Anna-Maria 1993. Sockenboarne. Herrgårdskultur i Savolax 1790-1850. Folklivsstudier XIX. Helsingfors: Svenska litteratursällskapet i Finland.

LEHDET

Helsingin Sanomat 30.1.1989. Aila Käyhty.

Hufvudstadsbladet 11.4.1989. Inger Blomqvist.

Joroisten lehti 5.2.1966.

Joroisten lehti 8.4.1988.

Maaseudun tulevaisuus 22.4.1989. Pirjo Loiskekoski.

Puutarha 8/1986. Sirpa Lehtimäki.

Savon Sanomat 7.6.1986. Jouko Juutila.

Savon Sanomat, teemasivut 1987. Pekka Kolehmainen.

Savon Sanomat 12.2.1989. Eeva-L(iisa?) Pennanen.

Tekniikan maailma 15B/1986. Raili Mattila.

Warkauden lehti 7.4.1988. HT.

Warkauden lehti 22.3.1989.

TILASTOT

Suomen Virallinen Tilasto (SVT) III Maatalous

Maataloustiedustelu v.1910. Helsinki 1915, 1918.

Maataloustiedustelu v.1920. Helsinki 1923.

Maataloustiedustelu v. 1929-30. Helsinki 1932, 1933.

Maatalous. Maanviljelys ja karjanhoito vuonna 1939. Helsinki 1940.

Maatalouslaskenta v.1941. Helsinki 1945.

Maatalouslaskenta v.1950. Helsinki 1954.

Maatalouslaskenta v.1959. Helsinki 1962.

Maatalouslaskenta v.1969. Helsinki 1971.

Maataloustilastollinen vuosikirja 1986. Helsinki 1987.